

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GİYİM ENDÜSTRİSİ VE GİYİM SANATLARI EĞİTİMİ ANA
BİLİM DALI
GİYİM SANATLARI EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜSEK LİSANS TEZİ

KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ KARAALI KASABASI
KADIN GİYİM KUŞAM KÜLTÜRÜ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Şerife MIZRAK

HAZIRLAYAN
Keziban ISSI
084240011003

KONYA-2011

ÖNSÖZ

Giyim, bugün içerisinde millet olmanın bütün özelliklerini barındıran kültürel özelliklerin bir parçasıdır. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün “ Şuna kani olmak lazımdır ki dünya yüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir” diyerek yücelttiği kadın, Karaali Kasabasında giyim-kuşamıyla çalışkanlığıyla kendini göstermektedir. Geleneksel giyim içinde bulunduğu toplumun sosyal yapısı, inancı, değer yargıları hakkında bilgiler verir. Anadolu'nun kırsal bölgelerinde devam etmekte olan geleneksel giysi örnekleri, köy ve kasabaların dışa açılması sonucu malzeme farklılıklarıyla başlayıp günden güne değişime uğrayarak yok olmaktadır. Karaali Kasabası bu anlamda istisna bir örnektir. Sandıklara kaldırılan geleneksel giysi örneklerinin yanı sıra küçük malzeme farklılıklarıyla ısrarla devam ettirdikleri geleneksel giysi örnekleri bulunmaktadır.

Konya ili, Beyşehir ilçesi, Karaali Kasabası kadın giyimi çocukluktan başlayıp büyük bir özenle ve titizlikle devam ettirilmektedir. Giysileri başlıkları ve süslemeleriyle dikkat çekici niteliktedir. Günden güne kasabaya giren değişik süsleme malzemeleriyle de daha çok zenginleşmektedir. Bu izlenimlerden yola çıkılarak Karaali kadınının çocukluktan başlanıp genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemlerine kadar giyim kuşam örneklerine ayrıntısıyla değinilmiştir. Genç kız giyimi ve gelin giyimi örneklerinden takımlar oluşturulup fotoğraflarla belgelendirilmiştir. Fotoğraflanan dokuz takım giysi gözlem fişlerine malzeme, renk, kesim ve dikim özellikleri ile kaydedilip değerlendirilmiştir.

Araştırmamın hazırlanmasında beni yönlendiren, önerilerini ve desteklerini esirgemeyen tez danışmanım Sayın hocam Yard. Doç. Şerife Mızrak' a;

Karaali Kasabası genel özellikleri, sosyal yapı ve geçim kaynakları hakkında bizleri bilgilendiren Karaali Kasabası Belediye Başkanı Sn. İbrahim ISSI'ya;

Karaali Kasabası örf ve adetleri, deyiş ve türküleri, el sanatları hakkında her türlü bilgiyi edindiğim Mustafa Issı, Hasan Issı, Hayri Issı, Pakize Çetinok ve Emine Çetinok'a;

Konu ile ilgili Karaali Kasabası kadın giyimlerini incelememe fırsat sunarak, malzeme temininde her türlü yardım ve desteklerini gördüğüm Bayram Saraç, Osman Taylan, Osman Çetinok, Rukiye Saraç, Nurgül Taylan, Selma Saraç, Nesibe Issı, Fadimana Issı, Merve Taylan, Kevser Saraç, Tuba Çetinok, Mehmet Ali Çetinok ve Esra Selcen Issı'ya;

Araştırmamın her aşamasında maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme özellikle annem Kebiz Issı'ya ve abim Uluğ Talha Issı'ya teşekkür ederim.

Konya 2011

Keziban Issı.

ÖZET

KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ KARAALİ KASABASI KADIN GİYİM-KUŞAM KÜLTÜRÜ

Geleneksel kültürümüzün ve el sanatlarımızın en önemli parçalarından biri giysilerimizdir. Kasaba ve köylerde yaşatılan kültür gelenekleri içerisinde geleneksel kıyafetlerin ayrı bir yeri vardır. Konya ili Beyşehir ilçesi Karaali Kasabası'nın da yemek kültürü ve sözlü kültürünün yanında geleneksel giysileri ve onları biçimlendirdikleri el sanatlarının ayrı bir önemi vardır. Bu giysiler kadınlarda çocukluktan başlanarak, genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemlerinde her dönemin kuralları içerisinde özenle devam ettirilmektedir. Geleneksel giysilerin korunması ve yaşatılması açısından Karaali Kasabası kadın giysilerinin fotoğraflarla belgelendirilmesi önemlidir.

Araştırmada Konya ili Beyşehir ilçesi Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri çeşitlerinden sıkma, şalvar, aksaya, kısa kutnu, kısa atlas, uzun kutnu, uzun atlas ve allı entari örnekleri; malzeme, renk, kesim, dikim, süsleme tekniği ve süsleme konusu açısından incelenerek kayıt altına almak ve sonraki nesillere aktarılmasını sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırmanın giriş bölümünde Karaali Kasabası genel özelliklerine değinilmiş, Karaali kasabası geleneksel kadın giysileri yetişkin giyimi ve çocuk giyimi olarak gruplandırılmış; iki grup kendi içinde içe giyilenler, üste giyilenler, alta giyilenler, başa giyilenler, ayağa giyilenler ve tamamlayıcı aksesuarlar olarak düzenlenmiş, tanım ve özelliklerine yer verilmiştir.

Verilerin toplanmasında, Karaali evlerinde bulunan yetişkin giyimi içerisinden dokuz takım giysi örneği seçilmiştir. Örnekler gözlem fişleri doğrultusunda malzeme, renk, kesim, dikim, süsleme tekniği ve konusu yönünden incelenerek gerektiğinde tablolaştırılmıştır. Tablolardan yola çıkılarak değerlendirme yapılmış ve sonuca ulaşılmıştır.

SUMMARY

KONYA PROVINCE BEYŞEHİR DISTRICT KARAALI TOWN WOMAN APPAREL CULTURE

Apparel is one of the most important part of our traditional culture and handicrafts. Cultural clothings has a different way among living cultures in villages and towns. In Konya province, Beyşehir district, Karaali town, beside food culture and oral culture, handicrafts which shapes traditional clothings has an importance. These clothings at female starting from childhood, girlishness, maidenhood, matureness, elderliness, in each term carefully continues by woman. In terms of to preserve and keep alive traditional clothings, it is important to certify by photos Karaali town woman clothings.

In the research it is aimed that, Konya province, Beyşehir district, Karaali town traditional woman clothing varieties, sıkma, şalvar (baggy trousers), aksaya, short kutnu, short atlas, long kutnu, long atlas and entari (loose robe) samples, are examined in terms of material, color, cutting and sewing, decoration and afterwards to keep registration and to transfer next generation.

In the first part of the research, Karaali town general features are discussed, Karaali town traditional woman clothings is grouped as, adult dressing and child dressing. These two group are divided into; underwear, overdress, under clothes, head wearings, foot wearings, and supplementary accessories.

While collecting information, It has been selected nine dressing samples which found in Karaali town houses. Samples are examined by observation cards through, material, color, cutting and sewing, decoration technique and subject and afterwards catalogued. Through these catalogues it is evaluated and made conclusion.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

ÖNSÖZ	i
ÖZET	iii
SUMMARY	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ÇİZİMLER LİSTESİ	xii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1
1.BÖLÜM- KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ KARAALİ KASABASINA	
GENEL BAKIŞ	3
1.1. Karaali Kasabası Genel Özellikleri	3
1.2. Karaali Adı ve Tarihçe	4
1.3. Karaali Kasabası Sosyal Yapı ve Geçim Kaynakları	6
1.4. Karaali Kasabası El Sanatları:	7
1.5. Karaali Kasabası İnanç, Örf ve Adetleri	11
1.6. Karaali Kasabası Ağıt, Mani, Deyiş ve Türküleri	14
2.BÖLÜM- KARAALİ KASABASI GELENEKSEL KADIN GİYİM-KUŞAM	
PARÇALARININ TANIMLANMASI	19
2.1. Yetişkin Giyimi	19
2.1.1. İç Giyim.....	19
2.1.1.1. Göynek.....	19
2.1.2. Dış Giyim	20
2.1.2.1. Üste Giyilenler	20
2.1.2.1.1. Sıkma.....	20

2.1.2.1.2. Kısa Kutnu	21
2.1.2.1.3. Uzun Kutnu	22
2.1.2.1.4. Kısa Atlas	23
2.1.2.1.5. Uzun Atlas.....	24
2.1.2.1.6. Allı Entari.....	25
2.1.2.1.7. Aksaya.....	26
2.1.2.1.8. Fermene (Fermane)	27
2.1.2.2. Alta Giyilenler	28
2.1.2.2.1. Şalvar.....	28
2.1.2.2.2. Kutnu Şalvar.....	28
2.1.3. Başa Giyilenler	30
2.1.3.1. Fes.....	30
2.1.3.2. Pullu:.....	31
2.1.3.3. Güllak, Çatlı:.....	31
2.1.3.4. Değirmi Ak	32
2.1.3.5. İşlemeli Ak, Değirmi:	32
2.1.3.6. Alçar Dastar:	33
2.1.3.7. Al	34
2.1.3.8. Tagga	34
2.1.4. Ayağa Giyilenler	35
2.1.4.1. Çiğil Çorabı.....	35
2.1.4.2. Bacaklı Çorap	36
2.1.4.3. Elmalı çorap	37
2.1.4.4. Patık	37
2.1.5. Tamamlayıcı Aksesuarlar	38
2.1.5.1. Çeki.....	38

2.1.5.2. Kapak Kuşak.....	39
2.1.5.3. Haba (dokuma) Kuşak	40
2.1.5.4. Enselik	40
2.1.5.5. Kıstı.....	41
2.1.5.7. Cizme	42
2.1.5.8. Tuğ.....	42
2.1.5.9. Hakık (Akık).....	42
2.1.5.10. Çevre.....	43
2.2. Çocuk Giyimi.....	44
2.2.1. İç Giyim.....	44
2.2.2. Dış Giyim	44
2.2.2.1. Entari.....	44
2.2.2.2. Delme.....	45
2.2.3. Başa Giyilenler	47
2.2.3.1. Külâh.....	47
2.2.4. Ayağa Giyilenler	47
2.2.4.1. Püsküllü Çorap.....	47
2.2.4.2. Patık	48
2.2.4.3. Örne Çorap.....	48
2.2.5. Tamamlayıcı Aksesuarlar	48
2.2.5.1. Nazarlık.....	48
2.2.5.1.1. Hamaylı	49
2.2.5.2. Örne	50
2.2.5.3. Çocuk Bağı	51
2.2.5.6. Kundak.....	51
2.2.5.7. Yorgan	52

3. BÖLÜM- KARAALİ KASABASI GELENEKSEL KADIN GIYSİLERİNİN YAŞAM EVRELERİNE GÖRE KULLANIM BİÇİMLERİ VE DÜĞÜN GELENEĞİ	54
3.1. Çocukluk Dönemi Giyimi	54
3.2. Genç Kızlık Dönemi Giyimi	55
3.3. Gelinlik Kız Dönemi Giyimi.....	55
3.3.1. Söz Kesim Giyimi	55
3.3.2. Nişan Giyimi	56
3.3.3. Gelin Giyimi.....	57
3.4. Olgunluk Dönemi Giyimi	61
3.5. Yaşlılık Dönemi Giyimi.....	62
3.6. Karaali Kasabasında Düğün Geleneği	63
4. BÖLÜM- KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ KARAALİ KASABASI KADIN GİYİM-KUŞAM KÜLTÜRÜ	69
4.1. Araştırmanın Amacı	69
4.2. Araştırmanın Önemi.....	69
4.3. Konu ile İlgili Araştırmalar	70
4.4. Tanımlar	71
5.BÖLÜM- YÖNTEM.....	73
5.1. Araştırma Modeli	73
5.2. Evren ve Örneklem	73
5.3. Sayıtlılar	74
5.4. Sınırlılıklar	74
5.5. Veri Toplama Tekniği	75
6. BÖLÜM- BULGULAR	76
6.1. Gözlem Fişleri.....	76

7.BÖLÜM-DEĞERLENDİRME VE SONUÇ	214
7.1. Değerlendirme:.....	214
7.2. Konya İli Beyşehir İlçesi Karaalı Kasabası Kadın Giysilerinde Kullanılan Dikiş ve Süsleme Teknikleri	237
7.3. Sonuç.....	241
ÖNERİLER	246
KAYNAKÇA.....	247
EKLER	251
EK 1: Gözlem Fişi Örneği.....	251
EK 2: Gözlem Fişi Örneği.....	253

KISALTMALAR

A.O	: Arka Ortası
Ö.O	: Ön Ortası
Cm	: Santimetre
Km	: Kilometre
No	: Numara
Vd	: Ve Diğerleri

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Sıkmalarda Kullanılan Malzeme Döküm Tablosu	214
Tablo 2: Şalvarlarda Kullanılan Malzeme Döküm Tablosu	216
Tablo 3: Sıkmalarda Kullanılan Renk Döküm Tablosu.....	219
Tablo 4: Şalvarlarda Kullanılan Renk Döküm Tablosu.....	221
Tablo 5: Sıkmalarda Kullanılan Kesim Teknikleri Döküm Tablosu	224
Tablo 6: Şalvarlarda Kullanılan Kesim Teknikleri Döküm Tablosu	226
Tablo 7: Sıkmalarda Kullanılan Dikim Teknikleri Döküm Tablosu	229
Tablo 8: Şalvarlarda Kullanılan Dikim Teknikleri Döküm Tablosu	230
Tablo 9: Sıkmalarda Kullanılan Süsleme Teknikleri Döküm Tablosu	233
Tablo10: Sıkmalarda Kullanılan Süsleme Konuları Döküm Tablosu	235

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim No	Sayfa No
Çizim No 1 : Göynek Teknik Çizimi.....	20
Çizim No 2 : Çocuk Göyneği Teknik Çizimi	44
Çizim No 3 : Entari Teknik Çizimi.....	45
Çizim No 4A : Sıkma Teknik Çizimi	81
Çizim No 4B : Şalvar Teknik Çizimi.....	84
Çizim No 5A : Sıkma Teknik Çizimi	90
Çizim No 5B : Şalvar Teknik Çizimi.....	93
Çizim No 6A : Sıkma Teknik Çizimi	99
Çizim No 6B : Şalvar Teknik Çizimi.....	102
Çizim No 6C : Aksaya Teknik Çizimi.....	106
Çizim No 7A : Sıkma Teknik Çizimi	113
Çizim No 7B : Şalvar Teknik Çizimi.....	116
Çizim No 7C-1 : Allı Entari Teknik Çizim Ön.....	120
Çizim No 7C-2 : Allı Entari Teknik Çizim Arka.....	121
Çizim No 8A : Sıkma Teknik Çizimi	128
Çizim No 8B : Kutnu Şalvar Teknik Çizimi.....	132
Çizim No 8C-1 : Uzun Atlas Teknik Çizim Ön.....	140
Çizim No 8C-2 : Uzun Atlas Teknik Çizim Arka	141
Çizim No 9A : Sıkma Teknik Çizimi	146
Çizim No 9B : Şalvar Teknik Çizimi.....	149
Çizim No 9C : Kısa Atlas Teknik Çizimi	154
Çizim No 10A : Sıkma Teknik Çizimi	161
Çizim No 10B : Şalvar Teknik Çizimi.....	164
Çizim No 10C : Kısa Kutnu Teknik Çizimi	169
Çizim No 11A : Sıkma Teknik Çizimi	176
Çizim No 11B : Şalvar Teknik Çizimi.....	179
Çizim No 11C-1: Uzun Kutnu Teknik Çizim Ön.....	183
Çizim No 11C-2: Uzun Kutnu Teknik Çizim Arka.....	184
Çizim No 12A : Sıkma Teknik Çizimi	191

Çizim No 12B : Şalvar Teknik Çizimi.....	194
Çizim No 12C : Kutnu Şalvar Teknik Çizimi.....	198
Çizim No 12D-1: Uzun Atlas Teknik Çizim Ön	204
Çizim No 12D-2: Uzun Atlas Teknik Çizim Arka	205

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf No	Sayfa No
Fotoğraf No-1 : Karaali Kasabası Raf örtüsü, Yastık Yaygısı ve Peşkir Örnekleri	7
Fotoğraf No-2 : Karaali Kasabası Oyalı Yazma Örnekleri.....	8
Fotoğraf No-3 : Karaali Kasabası Yastık ve Elbise Örtüsü İşlemeleri	8
Fotoğraf No-4 : Yan Gılçık, Bir Devre Bir Doğru ve Cırgöz Gündüklü Çorap Örnekleri	9
Fotoğraf No-5 : Pas Pas Ören Belde Kadını	9
Fotoğraf No-6 : Karaali'de El İşlemelerinden Hazırlanan Örtülerle Ev Döşemesi Örnekleri	10
Fotoğraf No-7 : Testi Dıkası ve Çölmek Ağzı (yarı) Örneği.....	10
Fotoğraf No-8 : Karaali Kasabasında Traktör Süslemesi Örneği	11
Fotoğraf No-9 : Sıkma Ön ve Arka Görünümü	21
Fotoğraf No-10: Kısa Kutnu Ön ve Arka Görünümü	22
Fotoğraf No-11: Uzun Kutnu Ön ve Arka Görünümü.....	23
Fotoğraf No-12: Kısa Atlas Ön ve Arka Görünümü.....	24
Fotoğraf No-13: Uzun Atlas Ön ve Arka Görünümü	25
Fotoğraf No-14: Allı Entari Ön ve Arka Görünümü	26
Fotoğraf No-15: Aksaya Ön ve Arka Görünümü	27
Fotoğraf No-16: Kutnu Şalvar Uçkurluk ve Uçkur Süslemesi	29
Fotoğraf No-17: Farklı Çekili Fes Örnekleri	30
Fotoğraf No-18: Pullu Örnekleri.....	31
Fotoğraf No-19: Güllak (Çatlı) Örnekleri.....	31
Fotoğraf No-20: Değirmi Ak Örnekleri.....	32
Fotoğraf No-21: İşlemeli Değirmi Ak Örneği	32
Fotoğraf No-22: Alçar Dastar ve Köşe Süslemesi Örnekleri	33
Fotoğraf No-23: Al Örneği	34
Fotoğraf No-24: Çiğil Çorabı Örnekleri	36
Fotoğraf No-25: Bacaklı Çorap ve Çocuk Çorabı Örneği	36
Fotoğraf No-26: Elmalı Çorap Örneği.....	37
Fotoğraf No-27: Patik Örnekleri.....	37
Fotoğraf No-28: Pullu Çekili Fes Örneği	38

Fotoğraf No-29: Kapak Kuşağı Örneği ve Detay Görünümü	39
Fotoğraf No-30: Haba Kuşak Örnekleri	40
Fotoğraf No-31: Enselik Örneği	41
Fotoğraf No-32: Boğazlık ve Kıstı Örnekleri	41
Fotoğraf No-33: Cizme Örneği	42
Fotoğraf No-34: Tuğ Örneği	42
Fotoğraf No-35: Hakık Örneği	43
Fotoğraf No-36: Damat Çevresi Örneği	43
Fotoğraf No-37: Bebek Entarisi Örneği	45
Fotoğraf No-38: Delme Örnekleri	46
Fotoğraf No-39: Delme Örneği Ön ve Arka Görünümü	46
Fotoğraf No-40: Bebek Külâhı Ön ve Yan Görünümü	47
Fotoğraf No-41: Püsküllü Çorap Örneği	48
Fotoğraf No-42: Çocuk Patikleri	48
Fotoğraf No-43: Külte	49
Fotoğraf No-44: Hamaylı Örneği	50
Fotoğraf No-45: Bebek Örmesi ve Süsleme Detay Görünümü	50
Fotoğraf No-46: Çocuk Bağı Örneği ve Detay Görünümü	51
Fotoğraf No-47: Kundak Örneği	51
Fotoğraf No-48: Yorgan Örneği ve Detay Görünümü	53
Fotoğraf No-49: Bir Genç Kızın Özel Gün Giyimi	55
Fotoğraf No-50: Özel Gün Giysileriyle Bir Grup Genç Kız	56
Fotoğraf No-51: Nişan	57
Fotoğraf No-52: Gelin Taggası	58
Fotoğraf No-53: Gelin Yanı Günü Gelin Makyajı	59
Fotoğraf No-54: Özel Gün Giyimli Gelin	60
Fotoğraf No-55: Günlük Giyimiyle Gelin	61
Fotoğraf No-56: Günlük Giysileriyle Orta Yaş Grubu Kadınlar	62
Fotoğraf No-57 : Üsküdar Çekili ve Siyah Çekili Yaşlı Kadınlar	63
Fotoğraf No-58 : Gelin Yanı Günü Gelin Buğday Saçarken	68

Örnek 1

Fotoğraf No-59 A: Örnek Önden Genel Görünüş	77
Fotoğraf No-59 B: Örnek Arkadan Genel Görünüş.....	77

Örnek 2

Fotoğraf No-60 A: Önden Genel Görünüş	86
Fotoğraf No-60 B: Arkadan Genel Görünüş.....	86

Örnek 3

Fotoğraf No-61 A: Önden Genel Görünüş	95
Fotoğraf No-61 B: Arkadan Genel Görünüş.....	95
Fotoğraf No-61 C: Aksaya Detay Görünümü	107
Fotoğraf No-61 D: Aksaya Yaka Süsleme Detay Görünümü.....	107

Örnek 4

Fotoğraf No-62 A: Önden Genel Görünüş	109
Fotoğraf No-62 B: Arkadan Genel Görünüş.....	109
Fotoğraf No-62 C Allı Entari Detay Görünümü	122
Fotoğraf No-62 D Allı Entari Yaka Süslemesi Detay Görünümü	122

Örnek 5

Fotoğraf No-63 A: Önden Genel Görünüş	124
Fotoğraf No-63 B: Arkadan Genel Görünüş.....	124
Fotoğraf No-63 C: Kutnu Şalvar	133
Fotoğraf No-63 D: Kutnu Şalvar Uçkur Detay Görünümü	133
Fotoğraf No-63 E: Uzun Atlas Yaka Süsleme Detay Görünümü	138
Fotoğraf No-63 F: Uzun Atlas Etek Ucu Detay Görünümü	138

Örnek 6

Fotoğraf No-64 A: Önden Genel Görünüş.....	142
Fotoğraf No-64 B: Arkadan Genel Görünüş.....	142
Fotoğraf No-64 C: Kısa Atlas Genel Görünüm	155
Fotoğraf No-64 D: Kısa Atlas Detay Görünüm.....	155

Örnek 7

Fotoğraf No-65 A: Önden Genel Görünüş.....	157
Fotoğraf No-65 B: Arkadan Genel Görünüş.....	157
Fotoğraf No-65 C: Kısa Kutnu Detay Görünüm	170

Örnek 8

Fotoğraf No-66 A: Önden Genel Görünüş	172
Fotoğraf No-66 B: Arkadan Genel Görünüş.....	172
Fotoğraf No-66 C: Uzun Kutnu Kol ve Yaka Detay Görünüm	185
Fotoğraf No-66 D: Uzun Kutnu Yaka Detay Görünüm	185

Örnek 9

Fotoğraf No-67 A: Önden Genel Görünüş	187
Fotoğraf No-67 B: Arkadan Genel Görünüş.....	187
Fotoğraf No-67 C: Kutnu Şalvar Uçkurluk Detay Görünüm	199
Fotoğraf No-67 D: Kutnu Şalvar Paça Detay Görünüm.....	199
Fotoğraf No-67 E: Uzun Atlas Yaka ve Kol Detay Görünüm.....	206
Fotoğraf No-67 F: Uzun Atlas Etek Ucu Detay Görünüm	206
Fotoğraf No-67 G: Bükülüp Rulo Haline Getirilmiş Çatlı Tülbent Örneği.....	208
Fotoğraf No-67 H: Yedi Adet Çatlı Tülbentin Üst Üste Yerleştirilmesi.....	208
Fotoğraf No-67 I:Yedi Tülbentin Kordon ile Bağlanması.....	209
Fotoğraf No-67 İ: Bordo Çekili Fes Üzerine Yedi Kat Tülbent ve Sahanın Yerleştirilmesi.	209
Fotoğraf No-67 J: Çatlı Ak Tülbentin ve İpin Bağlanması.	209
Fotoğraf No-67 K: Çatlı Al Örtünün Toplanıp İğne İplik ile Tutturulması.	210
Fotoğraf No-67 L: Al Örtü Üzerine Renkli Yazmaların Bağlanması.....	210
Fotoğraf No-67 M: Tagga Süsleme İşleminde Tuğ Bağlama	211
Fotoğraf No-67 N: Kıstı ve Enseliklerin Tagga Üzerine Sıralanması.	211
Fotoğraf No-67 O: Renkli Yazmaların Tagga Tepesine Tutturularak Arkadan Sarkıtılması.	211
Fotoğraf No-67 Ö: Tagga Önden Görünüm.	212
Fotoğraf No-67 P: Tagga Yandan Görünüm.	212

GİRİŞ

“Giyim, insan vücudunu tabiatın etkilerine karşı koruyan, medeniyetin ilerlemesi ile değişiklikler gösteren, insan vücuduna göre şekil alan giysilerin tümüdür” (Tekel, 1990: 1).

Orta Asya’dan Anadolu’ya göç eden Türk toplumları inanç, örf, adet ve geleneklerinin yanı sıra giyim kuşam geleneklerini de yeni yurtlarına taşımışlardır. Anadolu Türkü’nün geldiği yöreden getirdiği kültür varlıkları yeni yurdun alışkanlıkları, iklim, doğa koşulları, din etkisi, devlet ferman ve emirleri ile şekillenmiştir (Kırzioğlu, 1988: 41).

Giyim, doğal çevrenin etkisiyle biçimlenmesine rağmen, yöresel ve toplumsal özelliklere göre şekillenmiştir. Geleneksel kılık kıyafetin oluşumunda doğal çevrenin etkisi direkt olmamakla birlikte, aynı sosyolojik, psikolojik, dini ve tarihi oluşum söz konusu olduğu için giysiler coğrafi bölgeler ve yöreler içinde değerlendirilmektedir (Abalı, 2009: 149-150).

İnsanın varoluşuyla birlikte çevre şartlarından korunmak amaçlı başlayan giyinme ihtiyacı zamanla estetik kaygıya dönüşmüştür. İnanç, sosyal yapı ve iklim giyimde çeşitlilikler oluşturmuştur. Geleneksel giyim örnekleri bize ait oldukları topluluklarla ilgili pek çok bilgi sunmaktadır. Örneğin bir Türkmen köyü olan Karaali Kasabasına gidildiğinde bir kadının sözlü, nişanlı, evli ya da dul olduğu başlığından, giysilerde tercih edilen renklerden ve süslenme özelliklerinden anlaşılabilir. Giyim kuşamıyla Karaali kadını girdiği ortamda fark etmemek mümkün değildir. Karaali’de erkek giyimine nazaran kadın giyim kuşamı gelenekselliğini sürdürmekte her geçen gün malzeme farklılıklarıyla daha çok zenginleşmektedir. Erkek askerlik başta olmak üzere pek çok sebeple kasaba dışına çıkarken Karaali kadınının dünyası kasabadır.

Araştırmanın birinci bölümünde Karaali Kasabası genel özelliklerinden bahsedilip Karaali adı ve tarihçesi, sosyal yapı ve geçim kaynakları, el sanatları, inanç örf ve adetleri, ağıt, mani, deyiş ve türküleri üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın ikinci bölümünde Karaali Kasabası geleneksel kadın giyim-kuşam parçaları yetişkin giyimi ve çocuk giyimi olarak gruplandırılmıştır. Yetişkin giyimi ve çocuk giyimi kendi içinde iç giyim, dış giyim, baş giyimi, ayak giyimi ve tamamlayıcı aksesuarlar olarak gruplandırılıp giysi özellikleri anlatılıp aksesuarları tanıtılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde Karaali Kasabası geleneksel kadın giysilerinin yaşam evrelerine göre kullanım biçimleri anlatılıp düğün geleneğinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde araştırmanın amacı ve önemi belirtilip konu ile ilgili araştırmalardan bahsedilmiş ve tanımlara yer verilmiştir. Araştırmanın beşinci bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, sayıtlar, sınırlılıklar ve veri toplama tekniği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın altıncı bölümünde gözlem fişleri doğrultusunda incelenen sıkma, şalvar, kısa atlas, kısa kutnu, aksaya, uzun atlas, uzun kutnu ve allı entari örneklerinin bulgularına yer verilmiştir. Giysi örneklerinin malzeme, renk, kesim, dikim, süsleme tekniği ve konusu ile ilgili döküm tabloları oluşturularak değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın yedinci ve son bölümünde elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ulaşılmıştır.

1.BÖLÜM- KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ KARAALİ KASABASINA GENEL BAKIŞ

1.1. Karaali Kasabası Genel Özellikleri

Karaali Kasabası Konya'ya 70 km; Beyşehir'e 45 km mesafede, 4 Haziran 1992 yılından itibaren Belediye ile yönetilen 2498 nüfuslu, 610 haneli bir yerleşim birimidir. Kasabada Merkez mahalle, Gümüş pınarı ve Bağlar mahalleleri bulunmaktadır.

Karaali kasabası, kuzeyinde Ilgın ilçesi Aşağı Çiğil beldesi, güneyinde Beyşehir ilçesi Sadıkhacı beldesi ve Hüyük ilçesi Selki kasabası, doğusunda Derbent ilçesi Saraypınar köyü , batısında Hüyük ilçesi Çamlıca kasabası bulunmaktadır.

Kasaba içinden Ilgın Aşağıçiğil ve Gökçekuyu köyünden çıkarak güneydeki Sevindik kasabasından Beyşehir Gölü'ne dökülmekte olan Dereköy çayı geçmektedir.

Karaali Sağlık ocağı, 17 no'lu aile sağlık merkezidir. Kasaba aile sağlık merkezine Yenidoğan kasabası ve Doğancık köyü de bağlıdır. Sağlık ocağında bir aile hekimi doktor ve bir de ebe bulunmaktadır. Kasabada bir adet ambulans da bulunmaktadır.

Kasabada bulunan ilköğretim okulunun öğretim kadrosu idarecilerle birlikte 18 kişidir. Okulda 260 erkek, 217 kız toplam 477 öğrenci öğrenim görmektedir. Kasabanın üç camisi ve üç imamı bulunmaktadır. Bir adet P.T.T. bürosu, bir adet fırın, beş adet bakkal, üç adet tuhafiye ve iki adet de internet cafe bulunmaktadır. 2004 yılından itibaren haftalık Cuma günleri kasaba içinde Pazar kurulmaktadır. Kasaba halkı Pazar alışverişi haricindeki ihtiyaçları için Konya ve Beyşehir'e gitmektedir. Kasabadan Beyşehir ve Konya'ya her gün belirli saatlerde otobüs gitmektedir (İbrahim Issı).

1.2. Karaali Adı ve Tarihçe

Kasabanın en eski yerleşim yeri Beyesli, Beyesliden sonra Esköy, Esköyden sonra Esgarallı (Eski Karaali)'dır. Esköy diye adlandırılan Yakabağ Mevkiinde 2006 yılında Genç Roma dönemine ait bir küp bulunmuştur.

Türkmen Müslüman Türk manasına gelmektedir (Beşirli ve Erdal, 2007: 134). Türkmen; Oğuz Türklerine verilen addır. Türkmen; büyük Türk, ulutürk anlamına gelmektedir (Türkay, 1979: 14). Başka bir ifadeyle Türkmen, koyu Türk, halis kan Türk manasına gelmektedir (Eröz, 1991: 18). “Oğuz”, “ Türkmen” olarak adlandırılan göçer topluluklardan oluşmaktadır. Oğuz Türkleri Anadolu’ya 11. ve 13. yüzyıllar arasında göç etmişlerdir (Beşirli ve Erdal, 2008: 15). Oğuzlar 11. yüzyıldan sonra Müslüman olmalarıyla birlikte “Türkmen” olarak adlandırılmıştır. Osmanlı Devrinde konar-göçer toplulukların Kızılırmak’ın batısında kalanlarına Yörük, doğusunda kalanlarına ise Türkmen denmiştir; ama iki kavram birbirinin yerine de kullanıldığı için aynı anlamlarda yorumlanmaktadır (Sakin, 2006: 40-41). “Yörük ve Türkmen aynı manaya gelmekte, Anadolu’ya gelen göçebe Oğuz Türklerini ifade etmektedir”(Eröz, 1991: 22). İsim olarak Yörük ya da Türkmen diye adlandırılabilirler, her ikisi de Oğuzların 24 boyuna mensup Türk budunlarının (aşiret) birer unsurudur (Halaçoğlu I, 2009: XI).

Cevdet Türkay’ın kitabında Yörükhan taifesinden bir topluluk olan Karaali, cemâat adı olarak “Karaali, Karaalililer, Karaalili, Karaalilü, Karaalioğlu, Karaalioğulları” olarak geçmekte, yerleşim yerleri olarak da “Edremit ve Balıkesir kazâları (Karasi Sancağı), Karahisâr-ı Şarki, Adana, Halep, Konya, Kütahya, Alâiye ve Sivas Sancakları, İzmir Kazâsı (Sığla Sancağı), Yenişehir-i Aydın Kazâsı (Aydın Sancağı), Gekbüze Kazâsı (Kocaeli Sancağı), Gördük Kazâsı (Saruhan Sancağı), Bâlâ Kazâsı (Ankara Sancağı), Beğşehir Kazâsı (Konya Sancağı)” gösterilmektedir (Türkay, 1979: 457).

Yusuf Halaçoğlu’nun Başbakanlık Osmanlı Arşivi kaynaklı Tahrir Defterleri’nden hareketle oluşturduğu Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler ve Oymaklar listesine göre cemaat adı olarak “ Kara Ali, Kara Ali Evlâdı, Kara Ali Işık oğulları, Kara Ali Tiri, Kara Aliler, Kara Alilü, Kara Alisilü” olarak geçmektedir. Taife olarak “Maraş, Bozulus, Karacılar, Ulu Yörük, Yüzdeciyân, Kosun, Horzum, Teke, Kara

Gündük, Atçeken” Yörük ve Türkmenleri olarak geçmektedir. Cemaatlerin bağlı bulundukları oğuz boyları olarak “Avşar, Kızık, Çunkar, Bayındır, Yıva, Salur, Kayı, Eymür” isimleri geçmektedir. Cemaatlerin yerleşim yerleri olarak “ Urfa Sancağı-Harran Nahiyesi, Biga Sancağı-Balya Nahiyesi, Sivas Sancağı, Kırşehir Sancağı, Karaman Vilayeti- Koçhisar Kazası, Tarsus Sancağı-Kosun Nahiyesi, Menteşe Sancağı-Muğla Kazası, Aydın Sancağı-Tire Kazası, Kütahya Sancağı, Bozok Sancağı (Yozgat), Konya Sancağı-Kureyşözü Kazası, Kars-ı Maraş Sancağı (Adana-Kadirli), Karaman Vilayeti-Niğde Kazası” listelenmektedir (Halaçoğlu III, 2009: 1187-1188).

1568-1574 yıllarına ait Osmanlı eyalet teşkilatına göre Konya ve Beyşehir Anadolu eyaletlerinden Karaman Vilayetine bağlı Sancaklar olarak geçmektedir. Karaali cemaatlerinin bağlı bulundukları boy isimlerinden Kayı, Avşar ve Kızık Bozok grubunun Yıldız-Han Oğullarına; Bayındır, Salur ve Yıva ise Üçok grubunun sırasıyla Gök Han, Dağ Han, Deniz Han Oğullarına mensupturlar. Çunkar boyunun ise hangi Oğuz grubundan olduğu kaynakta tespit edilememiştir (Halaçoğlu I, 2009: XXXV-XXXVI-XXXVII-XXXVIII-XXXIX-XLV).

Osmanlı devletinin aşiretleri iskan etmede yoğunluk gösteren belli başlı bölgeler içerisinde Konya ili de yer almaktadır (Beşirli ve Erdal, 2008: 4). Anadolu’ ya yerleşen Türk aşiretleri iskan edildiklere yerlere kendi isimlerini vererek köy ve kasabalar kurmuşlardır. Ne var ki aynı aşiretlere bağlı Türkmenler parçalanma siyaseti içerisinde birbirlerinden uzak sahalara yerleştirilmişlerdir. Bu yüzden aynı aşirete bağlı köy isimleri Batı Anadolu da olduğu gibi Doğu ya da İç Anadolu’da da olabilmektedir (Göktürk, 1979: 36,37) . Karaali ismine de aşiret ya da cemaat adı ile bağlantısı bilinmemekle birlikte Anadolu’nun bazı illerinde karşılaşılmıştır . Örneğin: Amasya ilinin merkez ilçesine ve Gümüşhacıköy ilçesine bağlı köy Karaali, Ankara ilinin Bala ilçesine bağlı köy Karaali, Elazığ ilinin merkez ilçesine ve Baskil ilçesine bağlı köy Karaali, Giresun ilinin merkez ilçesine bağlı köy Karaali, Manisa ilinin merkez ilçesine bağlı köy Karaali, Rize ilinin Fındıklı ilçesine bağlı köy Karaali, Hatay ilinin Antakya ilçesine bağlı belde olan Karaali ve araştırma konumuzu oluşturan Konya ilinin Beyşehir ilçesine bağlı belde olan Karaali kasabasıdır (Sanal 1, 2010) .

1.3. Karaali Kasabası Sosyal Yapı ve Geçim Kaynakları

Kasabanın ilk yerleşiminde Manavgat, Derbent ve Çiğil'den de gelenlerin olduğu söylenmektedir. Günümüzde dışarıdan göç sadece evlenme ile olmaktadır. Kasabadan dışarıya göç ise diğer köy ve kasabalardaki göç oranlarının aksine oldukça sınırlı olup %5 civarındadır. Evlenmeler daha çok köy içinden yapılmakta olup evlenme yaşı kızlarda 17-20 yaş arası, erkeklerde ise daha çok askerlik sonrası 18 yaş ve üzeridir. Evlenen kız gelin çıktığı gün eşinin evine yerleşir ve maddi durumlarına göre bir müddet anne babayla birlikte yaşarlar. Bu sebeple Karaali'de daha çok büyük aile tipi görülmektedir. Akrabalık bağları kuvvetli, daha çok erkeğin liderliğini barındıran, anne, baba ve çocukların yanı sıra evlenen oğulların eşleri ve onların çocukları, büyükanne, büyükbaba hep beraber yaşamaktadır.

Kasaba halkı geçimini tarım, hayvancılık ve mevsimlik tarım işçiliğinden sağlamaktadır. Kasabada tahıl tarımı olarak buğday, arpa, haşhaş ve yulaf ekilmektedir. Baklagillerden nohut, fasulye ve son beş yıl itibariyle de mercimek yetiştirilmektedir. İlçe tarımın desteklemesiyle 2008 Mayıs ayından itibaren çilek de yetiştirilmeye başlanmıştır. Güz ve bahar aylarında da civar illere pancar işçiliğine gidilmektedir. Bahar aylarında (Nisan, Mayıs, Haziran) pancar çapasına gidilmekte, güz aylarında ise (Ekim, Kasım, Aralık) pancar sökümüne gidilmektedir. 1990 yılından itibaren kasaba halkı verilen kotaya göre kendi pancarını yetiştirmeye çalışsa da devlet su işlerinin açtığı 4 adet sulama kuyusunda su kalmaması nedeniyle pancar ekimi azalmıştır (İbrahim Issı).

1.4. Karaali Kasabası El Sanatları:

Kasaba halkının geçim kaynağı ziraat ve hayvancılıktır. Uzun kış aylarında kadınlar ve kızlar boş kaldıklarında el sanatları ile uğraşmaktadırlar.

Karaali’de genç kızların el işleri işlemelerden ve oyalardan oluşmaktadır. İşleme, dokuma ve benzeri malzemeler üzerine iğne ile çeşitli cins ve renkteki ipliklerle yapılan süslemeye denmektedir (Fenercioğlu, 1973: 13). Genç kızın çeyizinde bulunan başlıca işlemeler: namazlık, yastık, yastık yaygısı, elbise örtüsü, ceket örtüsü, peşkir, raf örtüsü, gupa örtüsü, damat bohçası, dolap ve televizyon örtüsünden oluşmaktadır. İşlemeler daha çok etamin üzerine yapılmaktadır. Kanaviçe işleme daha azdır. İşlemelerin motiflerine doğadan alınmış yapraklar, ağaçlar, çiçekler ve meyvelerin yanı sıra geometrik şekiller de konu olabilmektedir.

Fotoğraf No-1: Karaali Kasabası Raf örtüsü, Yastık yaygısı ve Peşkir Örnekleri.

Oya sözünün oymak fiilinden geldiği düşünülmektedir (Ögel, 1991: 344). “Oyalar, süslenmek ve süslemek ihtiyacıyla yapılan ve tekniği örgü olan bir sanattır” (Öztürk, 1977: 85). Karaali’de oyalar daha çok boncuk oylarından oluşur son yıllarda iplik oyası yapılmaya başlanmıştır. Yapılan her boncuk oyasının bir ismi vardır. Boncuk oyları zengin malzemelerle yapılır. Malzeme ve şekillerine göre isim alırlar. Pul oyası, ev batıran, titrek oya, lüks oya, şakşuka, komşu çatlatan, kaynana yumruğu, sahan kertiği, yılan kemiği, süpürge oyası, diklitaş, pervane, üzüm oyası, papatya oyası, kelebek oyası bu isimlerden bazılarıdır (Emine Çetinok) (Bknz. Fotoğraf No-2).

Fotoğraf No-2: Karaali Kasabası Oyalı Yazma Örnekleri.

Fotoğraf No-3: Karaali Kasabası Yastık ve Elbise Örtüsü İşlemeleri.

Orta yaşlı ve yaşlı kadınlar eskiden yünden, günümüzde ise daha çok orlon iplikten çorap ve patikler örерler. Kadın çoraplarında daha çok geometrik ve bitkisel bezeme yer alır ve kontrast renkler uygulanır. Erkek çorapları ise daha yalın renklerden ve geometrik bezemelerden oluşmaktadır. Erkek çorapları örgü modellerine göre isimler alır. Bilinen belirgin çorap isimleri: bir devre bir doğru, yan gılçık, güdüklü çorap, cırgöz güdüklü çorap gibi isimlerden oluşmaktadır (Osman Taylan) (Bknz. Fotoğraf No-4).

Fotoğraf No-4: Yan Gılçık, Bir Devre Bir Doğru ve Cırgöz Gdkl Çorap rnekleri.

Renkli yn ipliklerden bitkisel ve geometrik süslemelerle paspas rerler (Bknz. Fotoğraf No-5).

Fotoğraf No-5: Pas Pas ren Belde Kadını.

Karaali'de ev döşemelerinde de el sanatları kendini göstermektedir. İşlemeli duvar dolamaları, duvar halıları ve işlemeli namazlıklar kullanılarak kapı ve pencere üstleri ile duvarlar boşluk kalmayacak şekilde süslenir (Bknz. Fotoğraf No-6).

Fotoğraf No-6: Karaali’de El İşlemelerinden Hazırlanan Örtülerle Ev Döşemesi Örnekleri.

El sanatları mutfak malzemelerinde de kendini göstermektedir. Günümüzde çömlek ve testi çok kullanılmasa da süsleme örneklerine pek çok evde rastlanmaktadır. Testiler için testi dıkası, çömlekler için yarı (çömlek ağzı) örnekleri görülmektedir. Süslemeler pul, düğme, püskül ve boncuk kullanılarak yapılmaktadır (Bknz. Fotoğraf No-7).

Fotoğraf No-7: Testi Dıkası ve Çömlek Ağzı (yarı) Örneği.

Karaali kadınlarının süsleme anlayışı kendini her yerde göstermektedir. Baktığınız her yer Karaali’de olduğunuzu hissettirir. Bu anlayış motor üzerindeki süslemelerden de anlaşılmaktadır (Bknz. Fotoğraf No-8).

Fotoğraf No-8: Karaali Kasabasında Traktör Süslemesi Örneği.

1.5. Karaali Kasabası İnanç, Örf ve Adetleri

Ülkemizin her bölgesinin kendisine ait örf ve adetleri olduğu gibi Karaali Kasabasının da kendine özgü örf ve adetleri vardır.

Örneğin, Karaali’de gece sakız çiğnenmez, gece çiğnenen sakız ölü eti çiğnemeye benzetilir. Gece göz yaşıyla uyunmaz, bu kişinin tabiatüstü varlıklar tarafından korkutulacağına inanılır. Gece aynaya bakılmaz, tabiat üstü varlıklar tarafından aynaya bakan kişiye zarar verileceğine inanılır. Gece yapılmaması gerektiğine inanılan bir diğer uygulama da tırnak kesme işlemidir (Bayram Saraç).

Kırkı çıkmak inancı, Karaali’de lohusa kadın, yeni doğmuş bebek ve ölen kişi için kullanılmaktadır. Lohusa kadın ve yeni doğmuş bebek kırk gün evden dışarı çıkarılmaz. Kırkı çıktıktan sonra anne ve bebeğe kırklama işlemi yapılır. Kaynamış suyun içine kırk taş parçası atılarak anne ve bebek bu suyla yıkanır. Ölen kişinin de kırkı çıktıktan sonra yemeği verilerek mevlidi okunur (Pakize Çetinok).

Karaali’de özellikle lohusalar ve yeni doğan çocuklara nazar degeceği endişesi vardır. Doğumdan sonraki kırk gün içinde annenin ve çocuğun “albastı” veya “kırk basması” hastalığından korunması için bazı önlemler alınır. Kırk gün sonra anne ve çocuğun belli kurallara göre yıkanır, bu işleme “kırklama” denir. Anadolu’nun pek çok bölgesinde bu inanış sürdürülmektedir (Öztürk, 1997: 31-32).

Karaali’de bebek kırkı içinde hastalanırsa giderek zayıflar ve kötüleşir buna “aydaş olma” denir. Aydaş olan bebek için “aydaş aşı” pişirilir, kasabada Muratlar denen bir teyzeye üç Cuma götürülür. Bebek su dolu bir leğen içerisine oturtulur. Başının üstüne elek tutulur, elek içine kemik, nal, tarak konur ve üzerinden su dökülür. Demir nazara karşı kullanılan bir metaldir (Pakize Çetinok). Elek içine koyulan nal için “eskimiş kopmuş nal talih getirir, belaları defeder, yangına karşı birebirdir” yorumu yapılmaktadır (Koşay, 1956: 87). Üç Cuma bebek bu şekilde yıkanır, üçüncü Cuma cemaat camideyken yola sayacak konur ve bebek içine oturtulur. Tencere altına yoldan çalı çırpı toplanır. Yoldan geçen ilk kişi kadına ne yaptığını sorar, kadın aydaş aşı pişirdiğini söyler. Kişi “pişirmemişsin, şişirmişsin” diyerek tencere altındaki çalı çırpıyı dağıtır ve tencereyi ters çevirir gibi yapar. Böylece hastalığın dağılacağına ve bebeğin gelişeceğine inanılır (Pakize Çetinok).

Yeni doğmuş bebeğin gözüne sürme çekilir ve iki kaşının ortasına bir benek konur ya da çarpı yapılır. Bu uygulamayla gözünün sürmeli olacağına ve gözünü ileride karın kesmeyeceğine inanılır. Yeni doğan bebek kafasının güzel şekle girmesi maksadıyla doğduğu günden itibaren kaş üzerinden ve kulakların üst hizasından kafa arkasından bir çeki ile bağlanır. Bu işlemle alnın düz olması amaçlanır. Başka bir çekiyle çene altından başlayıp kulakları da içine alarak tepeden bağlanır. Bu işlem kulakların kalkık olmaması için yapılır (Kebiz Issı). Yörük ve Türkmenlerin antropolojik vasıfları birbirine uymaktadır. Doğan çocuğun kafa şeklini bozma bakımından da Yörükler Orta Asya’ya bağlıdır. Bu adet Orta Asya’nın eski halklarında, Kazaklarda, Korelilerde, şimali Çinlilerde de bulunmaktadır (Eröz, 1991: 16).

Karaali’de ağızda diş olan bebeğin sürekli ağlaması iyi sayılmaz. Bunun için Cuma günü cemaat camideyken annesi bebeği alır ve dört yol ağzına götürür. Sureler okur ve dua eder. Bebeğin ağızına da babasının ayakkabısıyla yavaşça üç kere vurulur ve bir hava deliğinden geçirilir. Bebeğin ağlamasının kesileceğine inanılır (Rukiye Saraç).

Karaali’de gelin gittikten bir gün sonra (gelin yanı günü) geline geleneksel makyaj yapılır. Gözlere sürme çekilir. Göz uçlarına kaz ayağı (tavuk bacağı) yapılır.

İki kaşın ortasına üç benek, burun üzerine ve yanaklara bir benek konur. Söylemezlik adeti gereği ağzı siyah bir tülbentle sarılır (Selma Saraç).

Karaali’de gelin gittikten sonra kız evine, biri öldükten sonra da ölü evine kasaba halkı yemek götürür. Gelin çıkan eve o gün akşam, cenazesi olan eve de bir hafta akşamları yemek götürülür (Kebiz Issı).

Karaali’de nazara inanılır ve nazar değen kişilere özel uygulamalar yapılır. Bunlardan biri “Yedi Mehmet Tüttürme” dir. İçinde Mehmet yaşayan yedi evden küçük odunlar toplanır ve üzerine üzerlik otu, çörek otu, kedi tüyü ve köpek tüyü atarak yakılır sonra nazar değdiğine inanılan kişiye koklatılır. Nazara karşı bir diğer uygulama Yedi Kardeş Kanı denen bitkinin suyla eritilip içirilmesidir. Bir diğer uygulama “tuz çevirme”dir. Nazar değdiğine inanılan kişi oturtulur. Tuz çevirecek kişi avucuna tuz alır ve elini yumruk yapar. Nazar değen kişinin başında elini dairesel hareketlerle çevirerek içinden dualar okur. Dua bitiminde avuçtaki tuz nazar değen kişiye yedirilir. Bir diğer uygulama “kurşun dökme” dir. Kurşun kaşıktaki ateş üzerinde eritilir. Eritilirken sureler okunur ve üç kere suya dökülür. Suya dökülen kurşun eğer kişide nazar varsa gözenekler halinde toplanır, kişide nazar yoksa düz bir şekilde suya yayılır. İşlem sonunda kişi yetişkinse su içirilir ve yüzü yıkanarak şifa dilenir. Hasta bebekse su banyo suyuna karıştırılır (Pakize Çetinok).

Karaali’de gözünde arpacık (it dirseği) çıkan kişinin yüzüne elek ters çevrilerek konur. Elek üzerine çarşaf serilir. Arpacık olan göz üzerine bir parça ekmek konur ve bir köpek tarafından kaptırılır. Bu şekilde arpacık çıkan gözün iyileşeceğine inanılır. Kişide çıban çıkarsa “körsü yapma” adeti uygulanmaktadır. Tarlada köstebek (körsü) tarafından açılan yedi topraktan toprak alınır, leğende suyla karıştırılır ve kırk ihlas suresi okunarak fındık büyüklüğünde kırk topak yapılır. Kırk topak kırk ihlas okunarak yaraya sürülür. Topaklar kese ya da tülbent içine sarılarak güneşte ya da soba üzerinde kurutulur. Tülbent içindeki kurudukça yaranın da kuruyacağına inanılır (Pakize Çetinok).

1.6. Karaali Kasabası Ağıt, Mani, Deyiş ve Türküleri

Kına gecesinde gelin yere oturtulur ve çevresini bir grup kadın sarar. Kadınlar ayakta kollarını birbirlerinin omuzlarına geçirerek gelinin üzerine eğilirler ve dizeler okurlar. Buna “gelin okşama” denir.

Karaali Kasabasında bilhassa gelinler ve askerler adına maniler yazılmıştır.

Kına Gecesi Gün Gelin İçin Söylenen Dizeler:

Kızın anası melil anası

Kız sana misafir kaldı

Bugün akşamlık

Yarın öğlenlik

Kızın babası gelin babası

Kız sana misafir kaldı

Bugün akşamlık

Yarın öğlenlik

Atladı çıktı eşiği

Sofrada kaldı kaşığı

Kız evlerin yakışığı

Kız size misafir kaldı

Bugün akşamlık

Yarın öğlenlik (Pakize Çetinok).

Kına Gecesi Gün Gelinden Ailesine Söylenen Dizeler:

Kınamı yoğurdular anam hamur ettiler

Gözümün yaşını anam yağmur ettiler

Eyvah anam, eyvah babam ben gider oldum

Evimi barkımı terk eder oldum

Çorak yere ev yapma anam batar gider
 Uzak yere kız verme anam yiter gider
 Eyvah anam, eyvah babam ben gider oldum
 Evimi barkımı terk eder oldum

Evleri süpürdüm anam, tozlu dediler
 Yemekler pişirdim anam, tuzlu dediler
 Üzülüp ağladım anam, nazlı dediler
 Eyvah anam, eyvah babam ben gider oldum
 Evimi barkımı terk eder oldum (Pakize Çetinok).

Gelin Alma Günü Gelinden Annesine Söylenen Dizeler:

Evimizin önü yayla
 Yayladan gel beni soyla
 Ana ben gidiyorum
 Süt hakkını helal eyle

Ak üzümün salkımı
 Anam aldı aklımı
 Ana ben gidiyorum
 Helal eyle hakkını (Rukiye Saraç).

Gelin Alma Günü Gelinden Arkadaşlarına Söylenen Dizeler:

Su içtiğim buğarlar
 Suva çaldığım duvarlar
 Hakkınızı helal edin
 Yiyip içtiğim yarenler (Pakize Çetinok).

Gelin alındıktan sonra oğlan evine girerken tef eşliğinde türkülerle karşılanır.

Türkülerden Bir Örnek:

Gelin geldi kapımıza
Altın doldu küpümüze
Dürüsü var hepimize
Hoş geldin gelin, hoş geldin
Çelebi ağama eş geldin

Odun alır kucağına
Gider evin bucağına
Çelebi ağanın kucağına
Hoş geldin gelin, hoş geldin
Çelebi ağama eş geldin

Kavak dibi karıncalı
Yanı çifte görümceli
Her işleri yerinceli
Hoş geldin gelin, hoş geldin
Çelebi ağama eş geldin (Pakize Çetinok).

Gelinden Asker Eşine Söylenen Dizeler:

Asker yolu beklerim
Günü güne eklerim
Sen git yarım askere
Ben burayı beklerim

Mendilimde gül oya
Gülmedim doya doya
Ağzım dilim kurudu
Günleri saya saya (Pakize Çetinok).

Gelinden Asker Eşine Söylenen Dizeler:

Bir yiğit gurbete gitse
Gör başına neler gelir
Garip sılayı andıkça
Yaş gözüne dolar gelir

Bağrıma basarı taşlar
Gözlerimden akar yaşlar
Yavrusunu yitiren kuşlar
Yuvasına döner gelir

Evlerin önü söğüt
Atalardan almış öğüt
Yarinden ayrılan yiğit
Sılasından döner gelir (Pakize Çetinok).

Kadının Ölen Eşine Ağdı:

Evimizin önü kavak
Kavaktan dökülür yaprak
Alimi saracak toprak
Uyursan uyan Alim
Sana derim nazlı yarım

Öte baktım beri baktım
Al taggamı kendim attım
Alim ciğerimi yaktın
Uyursan uyan Alim
Sana derim nazlı yarım (Pakize Çetinok).

Türkü

Su koydum su tasına
 Avlunun ortasına
 Yarım kekil taramış
 Alnının ortasına

Kayadan aşan oğlan
 Gömleği keten oğlan
 Gece gelme gündüz gel
 Horozdan korkan oğlan (Rukiye Saraç).

Türkü

Evlerinin önü tepe
 Uyandırdım öpe öpe
 Kulağında elmas küpe
 Vay guba dağlarda kalan oğlan
 Şam dibinde ölen oğlan

Evimizin önü yonca
 Yonca kalkmış dam boyunca
 Yoncayı biçecek yok, Celal oğlan olmayınca
 Vay guba dağlarda kalan oğlan
 Şam dibinde ölen oğlan

Evimizin önü marul
 Sular akar harıl harıl
 İnce belden sıkı sarıl
 Vay guba dağlarda kalan oğlan
 Şam dibinde ölen oğlan (Kebiz Issı).

2.BÖLÜM- KARAALİ KASABASI GELENEKSEL KADIN GİYİM-KUŞAM PARÇALARININ TANIMLANMASI

2.1. Yetişkin Giyimi

Karaali Kasabasında yetişkin giyimleri iç giyim ve dış giyim olarak ele alınmıştır.

2.1.1. İç Giyim

İç giyimin başlangıç tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Eskiden kadınlar, kendi dokudukları yumuşak ve yıkamaya elverişli kumaşlardan iç giysileri yapmışlardır (Tekel, 1990: 1).

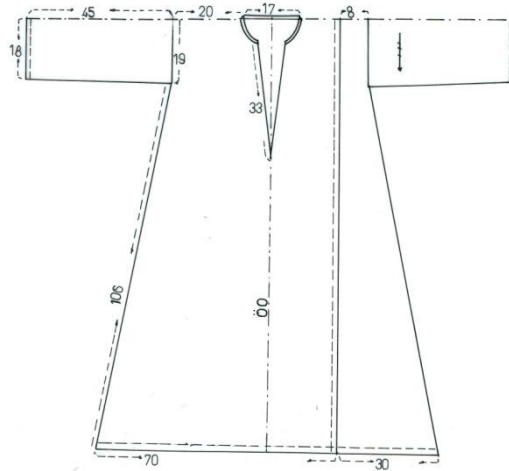
2.1.1.1. Göynek

M. Çağdaş'a göre, iç gömlek; oyuntulu yakalı, ön ortası yırtmaçlı ya da yarım patlı, uzun ya da kısa kollu, boyu diz altı ya da diz üstü, pamuklu keten ya da ipekli el dokuması kumaşından yapılan geleneksel kadın ve erkek iç giyimidir (Aktaran: Yavaş, 2009: 13).

Türk giyiminde iç gömlek, mintan, işlik gibi isimler alır, bedene en yakın giysidir. Yörelere göre şalvar üzerine ya da şalvar içine giyilebilir. Amerikan bezi ya da pamuklu kumaştan , kısa ya da uzun kollu olabilir. Kısa yelek ya da uzun gömlek adıyla da karşımıza çıkan bir iç çamaşırıdır (Berk, 2006: 165).

Karaali Kasabasında Göynek cinsiyet ayrımı yapılmadan bebeklik çağından itibaren yaşamın her döneminde kullanılmıştır. Bugün ise göynek iç giyim olarak sadece bazı yaşlı kadınlar tarafından kullanılmaktadır.

Karaali Kasabası göyneklerinin kesimi ön ve arka beden omuzu dikişsiz tüm olarak yapılmıştır. Sol yana bir en kumaş ek olarak ilave edilmiştir. Yaka genellikle “0” oyuntulu ve göğüs hizasına kadar yırtmaçlıdır. Göynek boyu diz ve bilek arasında, kol boyları ise bilekten biraz yukarıdadır (Rukiye Saraç) (Bknz. Çizim No-1).

Çizim No-1: Göynek Teknik Çizimi

2.1.2. Dış Giyim

Karaali Kasabası geleneksel kadın dış giyimleri üste giyilenler, alta giyilenler, başa giyilenler, ayağa giyilenler ve tamamlayıcı aksesuarlar olarak sınıflandırılmıştır.

Karaali kadınları günlük kıyafetlerinde dış giyim üzerine, iş yaparlarken, sıkma kollarının kirlenmemesi için kolçak kullanmaktadırlar. Kolçak bileklerden dirseklere kadar iki ucu lastikli kadife ya da pazen gibi kumaşlardan yapılan giysidir.

Kolçak araştırmalarımızda Türkmen kadın kıyafetlerinde de iş zamanlarında kullanılan ikişerli kolluklar olarak karşımıza çıkmıştır (Yalman II, 1977: 336).

2.1.2.1. Üste Giyilenler

Üste giyilenler: sıkma, kısa kutnu, uzun kutnu, kısa atlas, uzun atlas, allı entari, aksaya, fermene parçalarından oluşmaktadır.

2.1.2.1.1. Sıkma

Sol göğüs üstüne önden kruvaze kapanmalı, “0” yaka kesimli, uzun kollu, boyu kalçaya kadar uzanan astarlı bir giysidir. Sağ ve sol ön bedene eklenen parçalarla (ön peş) kruvaze görünümü kazandırılmıştır. Giysideki ön peş parçaları omuza doğru yakada bir, göğüs hizasından iki düğme ile gaytan iliklerle sola kapanır. Sağa kapanan alt peş ise omuza doğru yakada bir düğme ile kaytan ilikle yakaya tutturulur. Kollar bol ve kol ağızları manşetle büzülmüştür. Manşetler birer düğme ile iliklenir. Kol altlarında her iki tarafta da beyik yapılmıştır. Beyikler yukardan aşağıya daralır. Yan dikişli beyiklere yarım beyik, yan tarafı kumaş katı olanlara tüm

beyik denir. Yakada, beyikler ile ön yan parçaların birleştiği yerlere, kruvaze kapanmanın her iki tarafına dikişlerde katıntı eklenir. Katıntı isteğe göre giysi ile zıt renkte olmasına dikkat edilerek eklenir. Katıntı yerleri makinede düz dikiş ile zıt renklerde ipliklerle isteğe göre düz veya dalgalı olarak süslenir. Sıkma saten, empirme, jarse ve kadife kumaşlardan dikilebilmektedir (Nesibe Issı) (Bknz. Fotoğraf No-9).

Fotoğraf No-9: Sıkma Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.2. Kısa Kutnu

Daha çok özel gün giysisi olarak sıkma üzerine giyilmektedir. Kutnu kumaştan, yakası “U” kesimli, uzun kollu, boyu kalçaya kadar uzanan astarlı bir giysidir. Sağ ve sol ön bedene göğüs itibariyle eklenen parçalarla (ön peş) kruvaze özellik kazandırılmıştır. Göğüs itibariyle başlayan ön peş parçaları göğüs hizasından çıt çıt ile tutturularak sola kapanır. Kollar bol, kol ağzı manşetsiz ve kol boyu bilekten yukarıdadır. Kol altları tüm ya da yarım beyikli olabilmektedir. Beyikler kol altından etek boyuna daralır. Yakaya, kol ağızlarına, beyikler ile ön yan parçaların birleştiği yerlere, kruvaze kapanmanın her iki tarafına dikişlerde katıntı eklenir. Katıntı yerleri makinede düz dikiş ile zıt renklerde ipliklerle isteğe göre düz veya dalgalı olarak süslenir. Yaka ve kol ağzı kenarlarına giysi ile zıt renkte kumaşlarla kertme yapılır. Kertme üzerine isteğe göre pul, boru boncuk, cam boncuk ve çiçek pullarla süsleme yapılır (Nesibe Issı) (Bknz. Fotoğraf No-10).

Fotoğraf No-10: Kısa Kutnu Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.3. Uzun Kutnu

Özel gün giysisi olup günümüzde yerini kısa kutnuya bıraktığından örneklerine sandıkta rastlanmaktadır. Kutnu kumaştan, yakası “U” kesimli, kruvaze kapamalı, uzun kollu, etek boyu ayak bileklerine kadar uzanan astarlı üçetek tarzı bir giysidir. Göğüs itibariyle başlayan ön peşler etek ucuna doğru genişler. Göğüs hizasından çıt çıt ile kapanmaktadır. Giysi yanlarına tüm beyik eklenir. Yanlardan etek ucunda yırtmaçlıdır. Kol ucu manşetsiz, yırtmaçlı ve kol boyu bilek yukarısında bitirilmektedir. Yaka zıt renkte katıntı ile temizlenmektedir. Kutnu kumaş üzerine yakada ve kol uçlarında zıt renkler kullanılarak kertme ile süsleme yapılmıştır. Kertmeler gayma (elde makine) denen süsleme tekniği ile zıt renk iplikle zemine tutturulmaktadır. Kertme üzerleri de pul boncuk ile süslenmektedir. Sıkma üzerine giysi etekleri şalvar içerisine sokularak kullanılmakta idi (Fadimana Issı) (Bknz. Fotoğraf No-11).

Fotoğraf No-11: Uzun Kutnu Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.4. Kısa Atlas

Özel gün giysisi olup sıkma üzerine giyilmektedir. Yeşil saten kumaştandır, yakası “U” kesimli, uzun kollu, boyu kalçaya kadar uzanan astarlı bir giysidir. Sağ ve sol ön bedene göğüs itibariyle eklenen parçalarla (ön peş) kruvaze şekli verilmiştir. Göğüs itibariyle başlayan ön peş parçaları göğüs hizasından cıt cıt ile tutturularak sola kapanır. Kollar bol, kol ağzı manşetsiz ve kol boyu bilekten yukarıda bitirilir. Kol altları tüm ya da yarım beyikli olabilmektedir. Beyikler kol altından etek boyuna daralır. Yakaya, kol ağzlarına, beyikler ile ön yan parçaların birleştiği yerlere, kruvaze kapanmanın her iki tarafına dikişlerde katıntı eklenir. Katıntılar yeşil zemin üzerine eklendiği için daha çok sarı, kırmızı ve pembe renklerde olabilmektedir. Katıntı yerleri makinede düz dikiş ile zıt renklerde ipliklerle isteğe göre düz veya dalgalı olarak süslenir. Yaka ve kol ağzı kenarlarına giysi ile zıt renkte kumaşlarla kertme yapılır. Kertme üzerine isteğe göre pul, boru boncuk, cam boncuk ve çiçek pullarla süsleme yapılır (Nesibe Issı) (Bknz. Fotoğraf No-12).

Fotoğraf No-12: Kısa Atlas Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.5. Uzun Atlas

Özel gün giysisidir. Yeşil saten kumaştandır, yakası “U” kesimli, kruvaze kapamalı, uzun kollu, etek boyu ayak bileklerine kadar uzanan yan dikişlerden yırtmaçlı ya da yırtmaçsız astarlı bir üst giysidir. Kol ağzları manşetsiz ve yırtmaç da çalışlabilmektedir, kol boyu bilek yukarısında biter. Göğüs itibariyle başlayan ön peşler etek ucuna doğru genişler. Göğüs hizasından cıt cıt ile kapanmaktadır. Giysi yanlarına tüm beyik eklenir. Yanlardan etek ucunda yırtmaç da olabilmektedir. Yaka zıt renkte katıntı ile temizlenmektedir. Kol ağzlarına, beyikler ile ön yan parçaların birleştiği yerlere, kruvaze kapanmanın her iki tarafına dikişlerde zemine zıt olacak şekilde kırmızı ya da sarı kumaştandır katıntı eklenebilmektedir. Yeşil saten kumaş üzerine yakada, kol uçlarında, etek uçlarında, etek uçlarındaki yan yırtmaçlarda zemin renge zıt kırmızı kumaştandır kertme ile süsleme yapılabilmektedir. Kertme üzerine isteğe göre pul, boru boncuk, cam boncuk ve çiçek pullarla süsleme yapılır (Fadimana Issı) (Bknz. Fotoğraf No-13).

Fotoğraf No-13: Uzun Atlas Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.6. Alı Entari

Daha çok gelinlerin giydiği özel gün giysisi olup günümüzde örneklerine sandıkta rastlanmaktadır. Kırmızı çizgili kumaştan, yakası “U” kesimli, kruvaze kapamalı, uzun kollu, etek boyu ayak bileklerine kadar uzanan yan dikişlerden yırtmaçlı astarlı bir üst giysidir. Kol ağzları manşetsiz ve yırtmaçlıdır, kol boyu bilek yukarısında biter. Göğüs itibariyle başlayan ön peşler etek ucuna doğru genişler. Göğüs hizasından çıt çıt ile kapanmaktadır. Giysi yanlarına tüm beyik (yan peş) eklenir. Kırmızı beyaz çizgili kumaş üzerine mavi kıl kumaştan yaka ve kol uçlarına kertme yapılır. Kertmeler gayma denen süsleme tekniği ile zıt renk iplikle zemine tutturulmaktadır (Ayşe Ersoy) (Bknz. Fotoğraf No-14). Benzer entari örneğine Sabiha Tansuğ’un Türkmen Giyimi ile ilgili çalışmasında da “kertmeli entari” olarak yer verilmiştir (Tansuğ, 1985: 13-14).

Fotoğraf No-14: Alı Entari Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.7. Aksaya

Üst giyim olarak beyaz saya (aksaya) denilen kaput (Amerikan bezi) ya da humayından (patiska) ceket giyilirdi. Yakası “U” kesimli, uzun kollu, boyu bele kadar uzanan iki yanı yırtmaçlı astarlı bir dış giysidir. Aksayalar sıkma üzerine giyilirdi. Kol ağzları manşetsiz ve yırtmaçlıdır, kol boyu bilek yukarısında bitirilirdi. Göğüs hizasından bir düğme ve kaytan ilik ile kapanmaktadır. Giysi yanlarına yarım beyik eklenir. Aksayalar elde süslenir, kol ucu, kol yırtmaçları, yaka oyuntusu ve ön orta, kaytan işlenirdi. Yine kol ucu, kol yırtmaçları, yaka oyuntusu, ön orta, kol alt dikişi ve beyikler siyah yünden eğirdikleri ip ve sarı keçi tiftiğinden eğrilen ip ile geleneksel el işlemesi olan citme (hristo) ve gayma (elde makine) ile süslenirdi. Citme sarı ip ile gaytan siyahtan olurdu. Omuz başlarına ve kol uçlarına kaz ayağı işlenirdi (Sultan Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-15).

Fotoğraf No-15: Aksaya Ön ve Arka Görünümü.

2.1.2.1.8. Fermene (Fermane)

Özel gün giysisi olup sıkmaların üzerine giyilmiştir. Eskiden çuha daha sonraları ise kadife kumaştan yapılmıştır. Fermene, uzun kollu ceket olabileceği gibi sıfır kollu yelek tarzı örneklerinin de olduğu bir giysi çeşididir. Rengi siyah, lacivert ve beyaz olabilmekte idi. Fermene kenarları koyu sarı şerit veya bükme sim kordon ile süslenmiş olurdu (Kebiz Issı).

Kadınlar tarafından giyilen bir nevi işlemeli cepken, Köylerdeki renkli ipeklerle işlemeli, şehirdekiler ise sırmalıdır (Özbel, 1949: 16).

Kadınların giydiği üzeri işlemeli yelek (Sanal 2, 2010). İşlemeli dar ve yuvarlak yanlı yelek (Sanal 3, 2010). Özellikle Rumeli’de giyilen, kaytan ve sırmayla işlenen, önü açık bir çeşit yelektir (Özel, 1992: 16).

Karaali kasabasında eskiden kullanılan Fermene araştırmalarımızda Türkmen köylerindeki giysiler içerisinde de karşımıza çıkmıştır ve kolsuz bir yelek olarak tanımlanmıştır (Yalman I, 1993: 13).

2.1.2.2. Alta Giyilenler

Karaali Kasabasında alt giysisi olarak tercih edilen şalvar, Anadolu kadınının yüzyıllar boyunca vazgeçilmez giysisi olmuştur (Abalı, 2009: 181).

2.1.2.2.1. Şalvar

Bahaeddin Ögel, “Şalvar ve pantolon giymek savaşçı kavimlere ait bir giyim adetidir” (Ögel, 1991: 101). Birçok kaynak şalvarı bulan ve dünyaya yayanların Persler, İskitler ve Hunlar olduğu konusunda birleşmektedir. Eskiden alta giyilen bu tür giysilere Türkler “Üm” adını vermişlerdir. Anadolu’ya gelindiğinde ise şalvar, çakşır, potur gibi adlar verilmiştir (Türkoğlu, 2002: 152-153).

Şalvar, üst kısmı bol ve büzgülü, paçaları ayrı ve geniştir (Gökçe ve Karaduman, 1998: 71).

Şalvar, üste çekildikten sonra bele uçkurla bağlanır, şalvarın bacakları bol, paçaları ayak bileklerinin üstüne kadar iner, paça ağzı ayağın geçeceği genişlikte daralırdı. Cep ağzıları ve paça kenarları, bazen şeritlerle kaytanlarla ve sırma şeritlerle süslenirdi (Koçu, 1967: 215). “Şalvar, torba biçiminde, yukarısı işlemeli bir uçkurla bele, kuşağın üzerine bağlanan, yanları gizli cepli, yalnız ayak yerleri açık, gayet bol, dökümlü bir dondur” (Önder, 1962: 30).

Şalvar pamuklu, ev dokuması, Çitari, Canfes ve Kadife kumaşlardan yapılabilen; fistan altına, üçetek altına, içlik üstüne giyilebilen kadın ve erkekler tarafından kullanılan farklı kalıp ve görüntüleri olan bir giysidir (Berk, 2006: 174).

Eskiden Karaali’de kadınlar yün eğirerek dokudukları “haba” dokumadan dikerlerdi şalvarlarını. Daha sonra ise moriskin ve karadimi kumaştan şalvarlarını dikerlerdi. Bugün ise kadife ve empirme kumaşlardan yapılmaktadır (Mustafa Issı).

2.1.2.2.2. Kutnu Şalvar

Kutnu şalvarın kesimi ve süslemesi diğer şalvarlardan farklılık göstermektedir. Kutnu şalvarı haricindeki şalvarlar astarlanmaz. Kesimdeki farklılık genelde şalvarların ön ortası ve yan parçaların yanları kumaş katına getirilirken kutnu şalvarın ön ortası verevden kesilerek dikilmektedir. Şalvarların yan parçaları yani paçaları ağdan 2-3 cm daha uzun kesilirken kutnu şalvarın ağı paça hizasında olmakta ya da paça hizasını biraz geçmektedir.

Kutnu şalvarlarının uçkurları beyaz patiska ya da etaminden yapılır. Uçkur uçları el işlemleri, pul ve boncuk gibi süsleme malzemeleri ile süslenir. Şalvarın paçalarına kaytan dikilmektedir. Kaytanla ilik yapılarak paçaların büzülmesi de sağlanmaktadır. Uçkuru süslenmeyen gelin şalvarlarının uçkuru geçirmeye yarayan uçkurluk kısmı el işlemleri olan citme (hristo teyeli) ve gayma (elde makine) ile süslenmektedir. Uçkurun geçirilip bağlanması için yapılan ön ortasındaki uçkur yırtmacı kutnu şalvarda ön ve arka ortaya yapılabilir (Bknz. Fotoğraf No-16).

Müzelerdeki örneklerden yola çıkılarak Osmanlı döneminde de Konya kadınlarının, iki ucu işlemeli uçkurlarla bele toplanan, ağı ayak bileklerine kadar uzanan geniş şalvarlar giydikleri anlaşılmıştır (Kılınç, 2008: 20).

M. Özel eski Türk giyiminde şalvarı bele bağlayan ve büzen kuşağa uçkur dendiğinden bahsetmiş, kadın ve erkek uçkurlarının uçlarına güzel işlemlerin yapıp bu kısımların bağdan sonra belden aşağıya sarkıtıldığına değinmiştir (Özel, 1992: 14). Bir başka kaynakta da uçkur aynı şekilde tarif edilmiş bağlandıktan sonra belden aşağıya sarkıtılan uçkur uçlarına güzel işlemler yapıldığından bahsedilmiştir (Gökçe ve Karaduman, 1998: 70).

Fotoğraf No-16: Kutnu Şalvar Uçkurluk ve Uçkur Süslemesi

2.1.3. Başa Giyilenler

Türk kadın giyim kuşam ve süslenmesinin en önemli kısmı “başlık” lardır (Özel, 1992: 17). N. Abalı’ya göre kadın nerede olursa olsun önce baş güzelliğine önem vermiş, süslemeye başından başlamıştır (Abalı, 2009: 174). Başlıklar Anadolu’da kadının süsüdür, çeşitli süslemelerle kişinin sosyal durumunu ortaya koyar (Kırzioğlu, 1991: 21).

Karaali Kasabasında başa giyilenler fes, pullu, güllak, değirmi ak, işlemeli ak, açlar dastar, al ve tagga gibi parçalardan oluşmaktadır.

2.1.3.1. Fes

Fes, Fas şehrinde icat edilmiş, Müslüman Türk kadının günlük ev hayatında tepelikler, inciler gibi süsleme malzemeleriyle kullandıkları bir baş giysisidir (Aktaran: Özder, 1999: 310).

Osmanlılarda fes ile 1826’da denizciler sayesinde tanışılmıştır. 1928’den sonra resmi başlık olarak kullanılmıştır (Gürsoy, 2004: 176-177).

Bordo, sarı, yeşil, mavi ve siyah orlon ipliklerden örülen tepe kısmı “sahın kertiği” motifli el örgüsü başlıktır. Alın kısmı üç cm kalınlığındadır. Fesin alın kısmına kadının sosyal konumuna göre “çeki” çekilir (Bknz. Fotoğraf No-17).

Fotoğraf No-17: Farklı Çekili Fes Örnekleri.

Kaynak Kişi: Rukiye Saraç

2.1.3.2. Pullu:

Kırmızı, yeşil yada mavi şifondan pul işlemeli, dört bir kenarı hazır dantel ile çevrili “alçar dastar” üzerine enselikle ile kullanılan bir başörtüsüdür. Özel günlerde daha çok kırmızısının tercih edildiği pullu 1m² boyutlarındadır (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-5) (Bknz. Fotoğraf No-18).

Pullu, kırmızı veya yeşil renkli, şifon ya da krepten, üzeri pul ile üçer adet ve üç sıra yuvarlak formda motiflerle işli baş örtüsüdür (Altuntaş vd., 1993: 10).

Fotoğraf No-18: Pullu Örnekleri.

2.1.3.3. Güllak, Çatlı:

1 m. eninde ve 2 m. boyunda, kanaviçe geçirilerek merserize nakış ipliği ile yıldız ya da gül motifi işlemeli, kenarları pul oyası ve boncuk oyasıyla çevrili beyaz tülbenttir. Özel günlerde genç kızların “alçar dastar” üzerine enselikle birlikte kullandıkları beyaz tülbenttir (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-19).

Fotoğraf No-19: Güllak (Çatlı) Örnekleri.

2.1.3.4. Değirmi Ak

Etrafı daha çok boncuk oyalı beyaz tülbenttir. Fes üzerine üçgen katlanarak kullanılır (Bknz. Fotoğraf No-20).

Anadolu'da başlıklar üzerinde üçgen şeklinde katlanarak kullanılan büyüklü küçüklü kare örtülere halk arasında değirmi denilmektedir (Özder, 1999: 88).

En yaygın baş örtüsü “ak” olarak ifade ettikleri tülbentleridir. Ak sözü ve rengi Şamani Türk inançlarında arılık ve yüceliğin bir sembolüdür. “Aklık” temizliktir, arılıktır, yüceliktir, ululuktur (Genç, 1999: 10-11).

Fotoğraf No-20: Değirmi Ak Örnekleri.

2.1.3.5. İşlemeli Ak, Değirmi:

1 m. eninde ve 1 m. boyunda, kanaviçe geçirilerek merserize nakış ipliği ile çiçek, yıldız ve gül motifi işlemeli, kenarları Çiğil oyasıyla çevrili beyaz tülbenttir. Özel günlerde genç kızlar, gelin kızlar ve gelinler fes üzerine örtünürler (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-21).

Fotoğraf No-21: İşlemeli Değirmi Ak Örneği.

2.1.3.6. Alçar Dastar:

Eskiden Konya Yazması denen renkli çiçek desenli başörtülerden bugünse kalın düştüğü için siyah yazmadan yapılan süslemeli bir baş örtüsüdür. Dört köşe siyah yazmanın iki kenarına kadifeden 4 cm'lik şerit dikilir. İki kenarın birleştiği yerde kadife parça 9-10 cm'lik üçgen oluşturur. Kadife parça üzerine de 0,5 cm yeşil jarse geçirilir ve üzeri pullarla süslenir. Başörtü kenarları mavi boncuk, deve boncuğu ve eski paralarla zig-zag oylanır. Üçgen köşe deve boncuğu, eski para, nazar boncuğu, renkli boncuklar, renkli çiçek pullar ve püsküllerle süslenir (Selma Saraç, Nesibe Issı, Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-22).

Fotoğraf No-22: Alçar Dastar ve Köşe Süslemesi Örnekleri.

2.1.3.7. Al

Al “çatlı” gibi 1 m. eninde ve 2 m. boyunda saten başörtüsüdür. Etrafı titrek oyayla çevrilidir. Gelin örtüsüdür. Gelin düğün günü “al” örtünerek evden çıkar. Düğün sonrasında da özel günlerde ak üzerine ya da siyah yazma üzerine enselikle kullanır (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-23).

Türkmenlerde olduğu kadar Anadolu’nun diğer geleneksel yörelerinde de yaygın bir baş örtüsüdür olan “Al” halk arasında muradına ermek anlamına da gelmektedir (Altınışık, 1982: 136).

Fotoğraf No-23: Al Örneği.

2.1.3.8. Tagga

40-45 cm yüksekliğinde gelin başlığıdır. Bordo çekili fes, yedi kat silindir olarak sarılmış beyaz tülbent, ip, tas, siyah ya da beyaz tülbent, al, pullu, renkli yazma, enselik, kıstı ve tuğ düzeneğinden oluşur (Selma Saraç).

2.1.4. Ayağa Giyilenler

Köy ve kasabalarda örülen çorapların, giyenin bağlı olduğu toplumu ve beldeyi tanıtmaya, sosyal ve medeni durumunu anlatma, anlatılmak istenen şeylere vasıta olma, göz değmesine ve çeşitli hastalıklara karşı koruma, çevre olayları ve mitolojik konuları işleme gibi görevleri vardır (Özbel, 1976: 3).

“Orta Asya’dan günümüze kadar bir el sanatı olarak gelişen çorap örücülüğü herkes tarafından bilinen geleneksel bir uğraşıdır. Çorap örücülüğünün araçlarının kolay sağlanması, gereçlerinin köylerde bulunan ve her yerde her zaman uygulanabilir olmasından dolayı en çok sevilen ve yaygın olarak yapılan el sanatıdır” (Onuk ve Akpınarlı, 1997: 35).

Karaali kadınlarının hemen hepsi çorap ve patik örmeyi bilir. Elleri altında bulunan gereçleri ile kışın işten arta kalan zamanlarında renk renk ve çeşit çeşit motiflerde çorap ve patikler örürler.

Orlon ya da yünden örülen Karaali kadın çoraplarının hemen hepsinde “S” motifine rastlanmaktadır. Yin-Yank işareti S şeklinde kıvrımlı bir çizgi ile ortasından ayrılmış iki eşit kısımdan meydana gelir. Çiftleşen iki balina tarzında erkek ve dişi varlığın birleşmesini belirtir. Çoraplarda gönül çengeli olarak işlene gelen “S” motifi mutluluk ve sağlık işaretidir (Özbel, 1976: 6-7).

2.1.4.1. Çiğil Çorabı

Eskiden yün eğrilip ip haline getirilir ve beldeye gelen boyacılar boyatıldıktan sonra kabak çiçeği motifi işlenerek beş şiş ile örülürdü. Günümüzde ise malzeme farkından kaynaklanan değişiklikle orlon ip ile de örülmektedir (Nurgül Taylan) (Bknz. Fotoğraf No-24).

Fotoğraf No-24: Çiğil Çorabı Örnekleri.

2.1.4.2. Bacaklı Çorap

Bacaklı çorap beş şiş ile yün ya da orlon ipten örülen bir ayak giysisidir. Üzerindeki motife göre bu ismi almıştır (Nurgül Taylan) (Bknz. Fotoğraf No-25).

Fotoğraf No-25: Bacaklı Çorap ve Çocuk Çorabı Örneği.

2.1.4.3. Elmalı çorap

Beş şiş ile yün ya da orlon ipten örülen bir ayak giysisidir. Üzerindeki motife göre bu ismi almıştır (Selma Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-26).

Fotoğraf No-26: Elmalı Çorap Örneği.

2.1.4.4. Patik

Patik günümüzün ayak ev giysisidir. Orlon veya yün ipten beş veya iki şiş ile çeşitli renk ve motiflerle süslenecek örülür. Ev içinde veya ayakkabı içine giyilen bir ayak giysisidir (Pakize Çetinok, Selma Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-27).

Fotoğraf No-27: Patik Örnekleri.

2.1.5. Tamamlayıcı Aksesuarlar

Karaali Kasabasında tamamlayıcı aksesuarlar olarak çeki, haba kuşak, enselik, kıstı, cizme, tuğ, hakık ve çevre bulunmaktadır.

2.1.5.1. Çeki

Fesin alın kısmına bağlanan tülbent ya da kumaş parçasıdır. Kadının sosyal konuma göre çekiler kırmızı-yeşil jarse, kırmızı-yeşil pullu jarse, bordo tülbent, siyah tülbent ve bordolu siyahlı (Üsküdar çeki) tülbentten olabilmektedir.

Bordo çeki: Kızlara mahsustur.

Kırmızı-yeşil pullu çeki: Gelinlere mahsustur (Bknz. Fotoğraf No-28).

Kırmızı-yeşil pulsuz çeki: Evlenmiş orta yaşlı kadınlara mahsustur.

Siyah çeki: Hacca gidenlere mahsustur.

Üsküdar çeki: Yaşlı kadınlara mahsustur (Kebiz Issı).

Sabiha Tansuğ'un Türkmen Giyimi adlı çalışmasında da başa çekilen al ve yeşil bağlara da "çeki" denmektedir (Tansuğ, 1985: 22).

Fotoğraf No-28: Pullu Çekili Fes Örneği.

2.1.5.2. Kapak Kuşak

Eski Türk giyiminde kemer ve kuşak mutlaka kullanılırdı. Dokuma kemerlerle birlikte değerli madenlerden yapılmış kemerlerde kullanılmaktaydı. Kadın kuşakları şalvar ve entarinin üzerine bağlanmaktaydı (Özel, 1992: 14).

7-8 cm eninde mavi iki katlı mavi kadife kumaştan, önde gümüş ya da metal malzemeden yapılmış tokalarla kapanan süslü bir kemerdir. Üzeri kırmızı ya da yeşil jarse kumaştan 0,5 cm kalınlığında zig-zag desenlidir. Zig-zagları oluşturan ters-düz üçgenlerin ortası genelde yedi delikli mavi düğmeyle belirlenir. Zig-zag desenler çoğu kez pullarla süslenir ve zig-zag içleri de taş düğme, pul, boncuk, deve boncuğu (deniz kabukları) gibi malzemelerle işlidir. Kemer altı mavi-kırmızı boncuk, deve boncuğu ve kurşun malzemelerle zig-zag oyalanır. Kemerin altından boncuk işi “külte”ler sarkar. Külte, renkli boncuklar kullanılarak iç içe üçgen motiflerin işlenmesiyle oluşur. Kemer önden metal tokalar sayesinde kapanır. Bu metal tokalar kemerin kapak kuşak olarak anılmasını sağlamış olabilir (Rukiye Saraç, Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-29).

Fotoğraf No-29: Kapak Kuşağı Örneği ve Detay Görünümü.

2.1.5.3. Haba (dokuma) Kuşak

El dokuma tezgahında eskiden kıl, tiftik ve yünden günümüzde ise orlon iplikten çizgili olarak hazırlanan kuşak, sarı, kırmızı, bordo, yeşil ve mavi renklerdeki ipliklerden eşit sayılarda atkı (meni) ve çözgü (çözme) yönlerine dikkat edilerek iki kişi tarafından dokunan bir dokumadır. Bu dokumaya “haba” denmektedir (Rukiye Saraç, Pakize Çetinok) (Bknz. Fotoğraf No-30).

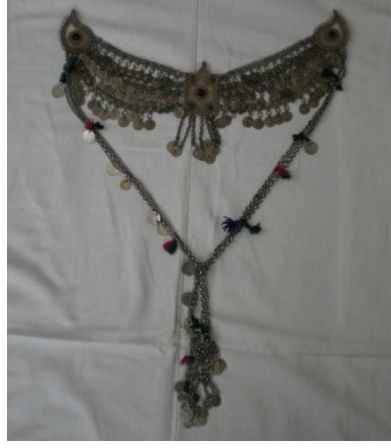
Fotoğraf No-30: Haba Kuşak Örnekleri.

2.1.5.4. Enselik

Yöresel başlık olan fese, yazma, açlar dastar, al ya da güllak gibi baş örtülerinin tutturulmasını sağlayan özel gün aksesuarıdır. Bazı kaynaklarda fes kancası ya da cıngıl (alınlık) olarak da geçmektedir (Özder, 1999). Gümüş enseliklere eski örneklerinde rastlanmaktadır. Başın yan kısımlarına ve arka ortasına gelen yerlerinde damla şeklinde ya da kare şeklinde plakalar bulunmaktadır. Bu plakaların arkasında enseliği başlığa geçirecek kancalar bulunmaktadır. Yan plakalardan uzun zincirler sarmaktadır. Zincirler arkadan bağlanır (Rukiye Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-31).

Fotoğraf No-31: Enselik Örneği.

2.1.5.5. Kıstı

Gelin taggasında alınlık olarak kullanılan, enselik benzeri bir gelin aksesuarıdır. İki ucundaki kancalar ile gelin başlığında alın kısmına tutturulur (Bayram Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-32).

2.1.5.6. Boğazlık

Gelin aksesuarıdır. Gelin boynuna takılabileceği gibi tagga yapım işleminde enseliklerle birlikte süsleme amaçlı kullanılmaktadır (Bayram Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-32).

Fotoğraf No-32: Boğazlık ve Kıstı Örnekleri.

2.1.5.7. Cizme

İsteğe göre boncukların biçim ve renk özelliklerine dikkat edilerek dizilen kolyedir (Bknz. Fotoğraf No-33).

Fotoğraf No-33: Cizme Örneği.

2.1.5.8. Tuğ

Horoz tüylerinin renk renk boyanması ile oluşturulan gelin baş aksesuarıdır (Selma Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-32).

Fotoğraf No-34: Tuğ Örneği.

2.1.5.9. Hakık (Akik)

Akik taşı literatürde nazarlık olarak da geçmekte nazar değdikçe kırmızı taşın ağaracağı ve nazarın taşa geçeceği düşünülmektedir (Koşay, 1956: 87).

Karaali’de gerçek akik yoktur, hacca gidenlerin getirdikleri kırmızı renkli sarı işlemeli boncuk aksesuara hakık denmektedir. Üzerinde ay yıldız bulunan yuvarlak 14 küçük, kalp şeklinde üzerinde Osmanlı tuğrası ya da Arapça Allah yazısı bulunan

bir büyük boncuk ve bunlar arasına geçirilen kırmızı, mavi boncukların dizilmesiyle oluşturulur (Bknz. Fotoğraf No-35).

Necip Altınışık'ın “Bergama’da Türkmen Gelini Giyimi” adlı çalışmasında da gelin boğazında benzer örneği görülmektedir (Altınışık, 1982: 136-140).

Fotoğraf No-35: Hakık Örneği.

2.1.5.10. Çevre

40x40 boyutlarında patiskadan gelin kızların dürüleri içinde damat için hazırladıkları süs mendiline verilen isimdir. Renkli işleme iplikleri, pul ve boncuk kullanılarak çiçek motifleri işlenir. Çevre kenarları kıvrılır, köşeleri pullu oya ve püsküllerle süslenir (Hatice Erdoğmuş) (Bknz. Fotoğraf No-36).

Fotoğraf No-36: Damat Çevresi Örneği.

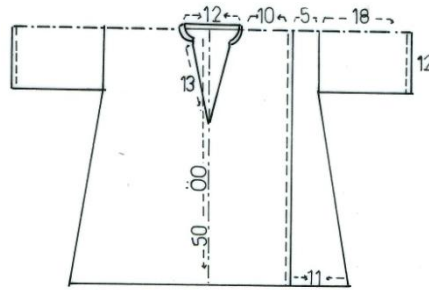
2.2. Çocuk Giyimi

Bu bölümde Karaali Kasabası çocuk giyimleri iç giyim, dış giyim, baş giyimi, ayak giyimi ve tamamlayıcı aksesuarlar olarak incelenmiştir.

2.2.1. İç Giyim

Göynek, çocuk entarisinin altına giydirilen, basma ve pazen gibi kumaşlardan dikilen bir iç giysisidir. Önden yırtmaçlı, sıfır yakalı, uzun kollu ve boyu ayak bileklerinde tasarlanmış ikinci bir entaridir (Selma Saraç) (Bknz. Çizim No-2).

Çizim No-2: Çocuk Göyneği Teknik Çizimi

2.2.2. Dış Giyim

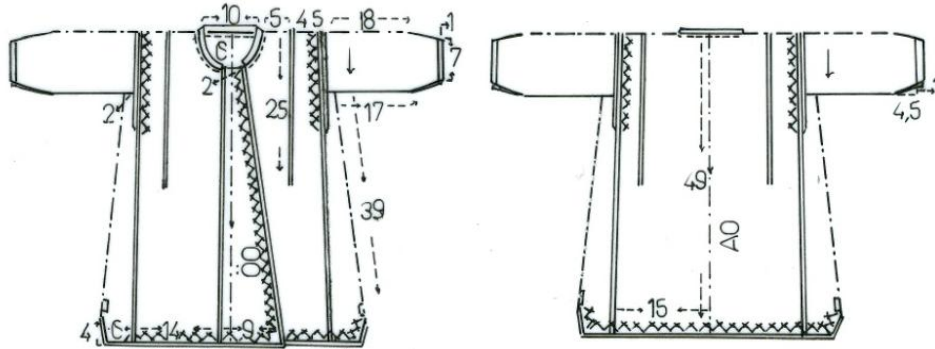
2.2.2.1. Entari

Günümüzde örneklerine sandıkta rastlanmakta olan entariler cinsiyet ayrım yapılmadan kız ve erkek çocuklar için hazırlanırdı. Kız çocuklar için bordo pazen yöredeki adıyla “koyu al taklit” kumaş, erkek çocuklar için mavi pazen yöredeki adıyla “gök taklit” kumaş tercih edilirdi. Entari, yakası “0” kesimli, kruvaze kapamalı, uzun kollu, etek boyu ayak bileklerine kadar uzanan yan dikişlerden yırtmaçlı astarlı bir üst giysidir. Kol ağızları yırtmaçlı ve manşetlidir. Yaka itibariyle başlayıp etek ucuna doğru genişleyen ön peşleri vardır. Yanlarda kol altından itibaren etek ucuna doğru genişleyen tüm beyikler çalışılmıştır. Giysi astarı için beyaz renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş tercih edilirdi. Giysi pazen ve jarse kumaş, renkli dikiş iplikleri, külte, deve boncuğu ve mavi boncuk gibi malzemeler kullanılarak süslenirdi (Nurgül Taylan)(Bknz. Fotoğraf No-37) (Bknz. Çizim No-37).

Fotoğraf No-37: Bebek Entarisi Örneği.

Çizim No-3: Entari Teknik Çizimi

2.2.2.2. Delme

Delme çocuklar için hazırlanan göynek üzerine giydirilen yandan ve omuzlardan iliklenen önü kapalı kolsuz bir giysidir. Örneklerine sandıklarda rastlanan delmelerin kolsuz, yandan ve omuzlardan iliklenen örneklerinin yanı sıra kollu ve önünden kapananlarına da rastlanmıştır. Kollu ve önden kapanmalı ceket görünümündeki örnekler de delme denildiği anlaşılmıştır. Delmeler saten, pazen, basma ya da empirme kumaşlardan çalışılmış olup değişik renk ve desenlerle süslenmiştir. Kolsuz delmelerin yaka oyuntusu, kol kenarları ve hatta etek uçlarına gaytan yapılmaktadır. Delmeler isteğe göre el işlemleri, aplikeler ve boncuk gibi materyallerle süslenmektedir (Rukiye Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-38) (Bknz. Fotoğraf No-39).

Fotoğraf No-38: Delme Örnekleri.

Kaynak Kişi: Rukiye Saraç

Delmelerden Konya eski giyiminde kadın giysi örnekleri içerisinde gömlek üzerine, kadınların göğüslerini düzgün göstermek için giydikleri önü kapalı, yandan iliklenen ya da gaytanla bağlanan kolsuz giysi olarak bahsedilmiştir (Aktaran: Kılınç, 2008: 64-65).

Fotoğraf No-39: Delme Örneği Ön ve Arka Görünümü.

Kaynak Kişi: Ayşe Ersoy

2.2.3. Başı Giyilenler

2.2.3.1. Külah

Çocuğun başını soğuktan korumak için kullanılır. Kırmızı, yeşil, mavi, sarı orlon ip kullanılarak iki şiş ile örülür. Tepe kısmına püskül yapılır. Çene altından bağlanır.  zeri deve boncuğu, gök boncuk, boru boncuk, pul, para, düğme gibi malzemelerle süslenir (Selma Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-40).

Fotoğraf No-40: Bebek K lahı  n ve Yan Görünümü.

2.2.4. Ayağı Giyilenler

Karaali Kasabasında çocuk giyiminde ayağı giyilenler, erkek çocuklar için püsküllü çorap, kız çocuklar için elma desenli çorap, bacaklı çorap ( zerindeki motiften aldığı isim) ve patiklerden oluşmaktadır

2.2.4.1. Püsküllü  orap

Erkek çocuklar için siyah y n iplikten örülen çorabın ağız kısmı mavi ve kırmızı renkli ipliklerle farklı örgü desenleriyle süslenmektedir.  orabın ağız kısmındaki 3-4 cm. süslemeli yer itibariyle gaytan  rmeden sarı ve kırmızı püsküller sarkıtılmıştır.  steğe göre pul boncuk ile de s slenebilmektedir (Rukiye Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-41).

Fotoğraf No-41: Püsküllü Çorap Örneği.

2.2.4.2. Patik

Soğuk günlerde çocukların ayaklarını soğuktan korumak amaçlanır. Orlon iplikten tıgla ya da beş şiş ile çeşitli renk ve desenlerde örülmektedir (Pakize Çetinok) (Bknz. Fotoğraf No-42).

Fotoğraf No-42: Çocuk Patikleri.

2.2.4.3. Örne Çorap

Elmalı ve bacaklı çoraplar (üzerindeki motiften aldığı isim) kız çocukları için renkli yün ya da orlon ipliklerden örülmektedir.

2.2.5. Tamamlayıcı Aksesuarlar

Karaali Kasabası çocuk giysi aksesuarları nazarlık, hamaylı, örme, çocuk bağı, kundak ve yorgandan oluşmaktadır.

2.2.5.1. Nazarlık

Nazar Arap asıllı bir kelime olup bakmak, görmek ve göz atmak anlamlarına gelmektedir. Dilimizde ise göz değmesi, bakılan şeyi maddi ve manevi yönden etkilemek manasında kullanılmaktadır (Altan, 1995: 29). Başka bir tanımla “kötü

niyetli ve kıskançlık dolu bir düşüncenin beyinde gelişmesi sonucunda gözler aracılığıyla insanlara, hayvanlara felaket, hastalık hatta ölüm; bitkilerle cansız nesnelere tahribat getirebilme olayı”na denilmektedir (Altanoğlu, 1999: 28-29).

Nazarlık ise halk inancına göre üzerinde taşıyanı büyüye, hastalıklara, fenalıklara karşı korumaya ve kullananı içinde bulunduğu fenalıklardan kurtarmaya hizmet eder (Koşay, 1956: 86). Karaali’de her çocuğun doğumundan itibaren boyun ve bileğine gök boncuk ya da göz boncuğu sıralı dizilerek bağlanır. Karaali’de nazara karşı kullanılan yedi delikli mavi boncuk ve gök boncuk özellikle çocuklarda Anadolu’nun pek çok yerinde kullanılmaktadır (Altanoğlu, 1999: 58). “Türklerde “boncuk” ya da boncuklardan yararlanılarak yapılan şeyler, kişinin ya da hayvanın ilk göze çarpacak yerine takılan ve “kötü göz”lerden koruyan nesneye denilmektedir”(Şahin, 1998: 100). Çocuk elbiselerine iğnelenen boncuk ile örülmüş üçken külteler de nazarlık olarak kullanılmaktadır. Çocuklarda 1 cm eninde mavi empirme kumaş üzerine iki delikli düğme, küçük boncuklar ve deve boncuğu (deniz kabuğu) dikilerek süslenmiş ilik düğme ile bileğe bağlanan bileklik de nazarlık olarak kullanılmaktadır (Kebiz Erdoğan, 2018).

Fotoğraf No-43: Külte Örneği

2.2.5.1.1. Hamaylı

Çocukları nazardan koruma amaçlı, boncuk örme, içinde duaların olduğu bir aksesuarıdır (Hatice Erdoğan, 2018) (Bknz. Fotoğraf No-44).

Hamaylı, Türkmen çocuklarında nazara karşı kullanılmaktadır. Cenupta Türkmen oymakları adlı kitapta da hamaylılı Türkmen çocuğu resmedilmiştir (Yalman I, 1993: 168).

Fotoğraf No-44: Hamaylı Örneği.

2.2.5.2. Örme

Mavi ve bordo orlon ipten 3.5 – 4 metre uzunluğunda 8 elden örülür. Her bir el 5 kat iplikten oluşmaktadır. Uçları püsküllüdür. Püskül devamında 5 cm'lik alan mavi kadife kumaşla kaplanır ve bu kaplamanın üzerine deve boncuğu, pul ve renkli küçük boncuklarla süsleme yapılır. Örmenin tam orta kısmına yani bebeğin sırtına gelecek yerine yedi delikli mavi düğme, pul, deve boncuğu, gök boncuk, düğme ve renkli küçük boncuklarla 10 cm kadar alana işleme yapılır ve işlemenin kenarları püsküllerle çevrilir (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-45).

Fotoğraf No-45: Bebek Örmesi ve Süsleme Detay Görünümü.

2.2.5.3. Çocuk Bağı

Kadife kumaştan içi astarlı, 10-15 cm genişliğinde ve 1 m. uzunluğunda dikilir. Çocuk beşiğine yatırıldığında onunla sarılır. Bebeği beşiğe sıkıca sarmak için bir ucunda püsküllü örme bağ bulunur. Üzerine zemine uyumlu renklerin seçilmesine dikkat edilerek kertme (aplike) yapılır; kertmeler deve boncuğu, pul, boru boncuk ve renkli küçük boncuklarla süslenir (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-46).

Fotoğraf No-46: Çocuk Bağı Örneği ve Detay Görünümü.

2.2.5.6. Kundağ

Doğumdan sonra bebeği kucağa rahat alabilmek için yapılan süslemeli bir örtüdür. Kırmızı, mavi, yeşil, beyaz etamin kumaştan, işlemeli, astarlı, kenarları fırfırlı olan bebek kundağı aynı zamanda da damat bohçasıdır. Astarı basma kumaştan olur. Kenar fırfırları saten ya da jarse kumaştan yapılır. Dört köşenin birine örülen gaytan iliğin diğer köşedeki düğmeye tutturulmasıyla kapanma sağlanır (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-47).

Fotoğraf No-47: Kundağ Örneği.

2.2.5.7. Yorgan

Eskiden içte pazen kumaş, dışta “taklit” denilen kırmızı kumaştan yorgan dikilirdi. Şimdilerde içte mavi kadife, dışta kırmızı kadife olacak şekilde iki kumaş arasına keçe yerleştirilerek 1m² boyutlarında dikilmektedir. Keçe yorganın başa gelecek bir köşesine tel sıkıştırılır. Tel sıkıştırılan köşe yorganın bebeğe sarıldığında dik durmasını sağlar. İçteki mavi kısmı kırmızı kadife, dıştaki kırmızı kısmı mavi kadife tamamlayacak şekilde 10 cm eninde çerçeve dikilmektedir. Bu çerçevelerin dikişleri günümüzde makine nakışı ile de süslenmektedir. Kare yorganın tel sıkıştırılan başa gelecek köşesinin dış kısmına rengarenk “jarse” kumaşlardan 1cm kalınlığında katıntılar dikilir. Katıntılar deve boncuklarla süslenen bir merkezden başlar, dik köşenin ortasına bir dikey katıntı geçer ve bu dikey katıntının üzerinde simetrik olarak devam eder. Katıntılar renkli pullar, deve boncukları, mavi küçük boncuklar ve yedi delikli boncuklarla süslenir. Katıntılar üzeri pullarla kaplanır, katıntı araları ise deve boncukları ve küçük renkli boncuklarla süslenir. Yine katıntılar arasına kurşunlarda süsleme amaçlı dikilir. Süslemeli köşenin uç kısmına orlon iplikten rengarenk püsküller yapılır. Püsküllerin alt kısmına “titrek oya” geçirilir. Yorgan ortasına da yedi delikli boncuk, deve boncukları, küçük renkli boncuklar ve pullarla süsleme yapılır (Hatice Erdoğan) (Bknz. Fotoğraf No-48).

Bebeğe sarıldığında baş kısmını çevreleyen bu gösterişli süsleme hayat ağacı olarak yorumlanabilmektedir. Hayat Ağacı, ortada düz bir ekseni olan doğal bir ağaç biçimidir (Şahin, 1998: 102).

Kundakta olduğu gibi yorganı saran köşelerden birine gaytan ilik örülür ve bu köşeyi karşılayan köşeye de düğme dikilir. Gaytan ilikli köşe de tavuk bacağı motifli applike üzerine pul boncuk süslemeleri ile süslenir (Bknz. Fotoğraf No-48).

Fotoğraf No-48: Yorgan Örneği ve Detay Görünümü.

3. BÖLÜM- KARAALİ KASABASI GELENEKSEL KADIN GIYSİLERİNİN YAŞAM EVRELERİNE GÖRE KULLANIM BİÇİMLERİ VE DÜĞÜN GELENEĞİ

3.1. Çocukluk Dönemi Giyimi

Karaali’de bebek doğar doğmaz geleneksel şekilde kundaklanır. Kundak, pazen kumaştan hazırlanır. Kundaklama bebeğin tüm vücudu sıkıca sarılarak yapılır. Bebek büyüdükçe kol altından yarım kundak yapılır.

Karaali Kasabası’nda eskiden bebeklere yakadan göbeğe kadar yırtmaçlı, kollu, ayak bileklerine kadar ince yumuşak kumaştan “göynek” giydirilirdi. Kundaklama göynek üzerine yapılırdı.

Bebek 2-3 aylıkken göynek üzerine “arap dudağı” denilen çizgili bir kumaştan sonraları ise pazen kumaştan yapılan ön ortası kesik, uzun kollu, boyu ayak bileklerinde, içi astarlı “entari” giydirilirdi. Göynek ve entarilerde cinsiyet ayrımı renklerle vurgulanmaktadır.

Bir diğer üst giysisine de “delme” adı verilmektedir. Kolsuz yelek şeklinde olabileceği gibi uzun kollu ya da önlük biçiminde de olabilmektedir.

Başa pazenden küçük bir “fes” dikilirdi. İki kat pazen kumaştan kundak dikilirdi. Günümüzde yeşil etamin kumaş işlenerek astarlanmakta ve damat bohçası olarak hazırlanmaktadır. Damat bohçası daha sonra bebek kundağı olarak kullanılmaktadır. Kundaktan büyük bir de yorgan dikilir. Eskiden içte pazen kumaş, dışta “taklit” denilen kırmızı kumaştan dikilen yorgan şimdilerde içte mavi kadife, dışta kırmızı kadife olacak şekilde iki kumaş arasına keçe yerleştirilerek kare olarak dikilmektedir. Çocuklara 7-8 aydan itibaren alna gelecek kısım boncuk oyalı olacak şekilde yazma örtülür. Yazma üzerine kışın orlon ipten püsküllü “külâh” örülür. Daha çok yeşil, kırmızı, sarı gibi canlı renklerden örülen çocuk külâhları deve boncukları, renkli boncuklar ve püskülle süslenir. Bebekler için eskiden yün çoraplar, günümüzde ise daha çok orlon çoraplar ve patikler örülmektedir (Kebiz Issı).

3.2. Genç Kızlık Dönemi Giyimi

Kız çocukları eskiden ergenliğe geçişten itibaren çekili fes takar, göynek üzerine pazen sıkma, pazen şalvar giyinip, haba kuşak kuşanır ve başa “ak” beyaz tülbent örterlerdi. Beyaz tenli genç kızların fes çekisi siyah, esmer kızların ise bordo renkte seçilirdi. Günümüzde ise genç kızlar nişanlanana kadar olan süreçte “empirme”, kadife ve yaban şalvarı giymekte olup üzerlerine el örgüsü kazak, gömlek ve penye giymektedirler. Başlarına daha çok “ak” (beyaz tülbent) olmak üzere renkli yazmalar örtünmektedirler (Kebiz Issı).

Fotoğraf No-49: Bir Genç Kızın Özel Gün Giyimi.

3.3. Gelinlik Kız Dönemi Giyimi

Bu dönem söz kesim giyimi, nişan giyimi ve gelin giyimi olarak üç grupta incelenmiştir.

3.3.1. Söz Kesim Giyimi

Erişkin bir genç kız “ağız tadı” (söz kesimi)’ndan itibaren “gelin kız “ olur. “Gelin kız” olmasından itibaren fes giymeye başlar. Fes; bordo, siyah, yeşil, sarı, mavi renklerde orlon ip ile örülür. Tepe kısmı “sahan kertiği” denen merkezden kenara doğru üçgen motifin iç içe geçmesiyle oluşturulur. Eskiden fesin tepesine dikilen çingilli muska şeklindeki gümüş tepelikler artık kullanılmamaktadır (Kebiz Issı).

Fotoğraf No-50: Özel Gün Giysileriyle Bir Grup Genç Kız.

3.3.2. Nişan Giyimi

“Büyük dua” denilen nişanda gelin kız bordo renkte has kadife sıkma ve şalvardan oluşan takımını giyer. “Sıkma” şalvarın içine alınır; üzerine yöre dokuması haba kuşak sarılır. Başa sahin kertiği motifli, bordo çekili fes giyilip üzerine eskiden sadece “Konya yazmasından” olan bugün ise ortası boş, kenarları çiçek desenli olmasına dikkat edilerek seçilen siyah yazmadan yapılan “alçar dastar” örtülmektedir. “Alçar dastar” yazmanın sadece bir ucu mavi,sarı, beyaz boncuk, pul, deve boncuğu, püsküller ve kumaş artıklarıyla işlenir. Eskiden gümüş (kırklık) paralarla günümüzde ise eski kuruşlarla ve kırmızı mavi boncuklardan oluşan kenar sarkıntılarıyla süslenir. Üzerine “güllak” denen çatlı (uzun örtü) örtülür. “Çatlı” düz beyaz zemin üzerine tepe kısmında “gül” motifi ve belli aralıklarla yıldız motifleri işlenerek süslenir. Etrafı “titrek oya” ve puldan oyalarla çevrilir. Güllak üzerine “pullu” (kırmızı, mavi, pembe, yeşil renklerde şifon) örtülür. Pullunun da üzerine “enselik” takılır. “enselik” başın arkasından şakaklara doğru takılmaktadır (Rukiye Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-51).

Fotoğraf No-51: Nişan Giyimi

3.3.3. Gelin Giyimi

Düğün günü gelinin kıyafeti al jarse (cerse)’den bağı kapalı sıkma, mavi emprime şalvar ve ayaklarına eskiden yün, şimdi ise orlon ipten elma desenli çorap giyer; bele haba dokuma kuşak kuşanır. Mavi emprime şalvar üzerine kutmi-kutnu kumaştan bir şalvar daha giydirilir. Bu şalvarın uçurluğu dört parmak kalınlığında mavi kumaştan olur. Uçurluk kısmı ile kutnu kumaşın birleşim yeri sarı iplik ile dikilir. Eskiden üzerine “citme” süsleme de yapılırdı. “citme” birbirine geçen çapraz çizgilerden oluşmaktadır. Şimdi makinede zig-zag olarak yapılır ya da kontrast renklerde dikilerek süslenmektedir. Kutnu şalvarın uçkuru beyaz kumaştan üç cm kalınlıkta olur. Uçkurların uçlarına 7-8 cm kalınlığında etaminden işlemeli ek parçalar geçirilir. Parçaların süsleme konusu bitkisel ve geometrik bezemeden oluşmaktadır. Uçlarda da orlon iplikten püsküller bulunur. Kutnu şalvarın paçaları ağ hizasında biter. Kutnu şalvarın krem ya da beyaz kumaştan astarı olur. Kutnu şalvar iki bölümden oluşmaktadır, ön orta ve arka orta dikişlidir. Paçalara “gaytan” denen eskiden yün iplikten günümüzde ise orlon iplikten kordon geçirilir, geçirilirken dört tane ilik bırakılır. İliklerden yine gaytan geçirilerek paçalar, mavi emprime şalvar görünecek şekilde büzülür ve bağlanır.

Gelin başı düzenlemeye “takga düzme” denmektedir. Takga düzülecek gelin kızın saçları taranıp arkadan örülmektedir. Önce geline örme fesi giydirilir. Yedi adet ak (beyaz tül bent) katlanarak halka yapılır ve yedi kat olacak şekilde bağlanıp örme fes üzerine yerleştirilir. En üste ağzı yukarı bakacak şekilde tas konup yedi kat

tülbentle birlikte siyah ya da beyaz ‘‘ atlı’’ tülbent ile çene altından bağlanır. Tülbentin de üzerinden yn iplikle çapraz bağlanarak beldeki kuşağın ipine tutturulup sağlamla tırılır. Tepeden aşağıya yüz kapanıp gelinin ellerine dolanacak şekilde ‘‘al’’ örtülür. Al’ ın dört tarafı da titrek ya da pul oya ile süslenir. Sonrasında alın kısmından ba lanıp tepeye kadar kırmızı, mavi, sarı, beyaz; tülbent, yazma, güllak, konya yazması ve pullu bir uçları arkadan sarkıtılarak bağlanır. Bağlanan tlbentlerin üzerine alın kısmından ba lanarak ka  hizasına kadar sarkıntılarını inen ‘‘kıstı’’ takılır, sonra tagga tepesine kadar dört enselik takılır. En tepeye, sahanın ağız kısmına horozun kuyruk tüylerinden hazırlanan ‘‘tuğ’’ bağlanır (Selma Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-52). Daha sonra sarı, kırmızı, turuncu, yeşil, mavi, pembe renklerinden oluşan yazma ve gllaklar bir araya getirilerek bir uçlarından tagganın tepesine  atal iğne ya da iğne iplik ile tutturularak diğer uçları aşağıya sarkıtılır.

Türkmenler gelin ba ını rengarenk donatırlar, gökkuşağı renklerini kullanmayı uğur sayarlar. Çiçeklerin ve bitkilerin renklerinden esinlenerek giyimlerini doğadaki gibi baştan aşağıya rengarenk donatırlar. İnsanlar ne kadar renkli giyinirse, o kadar güçlü olacaktır (Tansuğ, 1985: 42).

Fotoğraf No-52: Gelin Taggası.

“Tagga düzme” işleminden sonra gelin kıza “yeşil atlas” giydirilir. Atlasın yaka, ön etek, arka etek ve kol ağızları kontrast renkte kumaşla zig-zag motiflerle “kertme” (aplike) çevrilidir. Motif üzeri de pul-boncuk işlidir. Yaka “U” kesimlidir, önde 2-3 düğme ile kapatılır. Etekler uzun aşağı serbest iner, yanlarda 5-10 cm yırtmacı vardır ve kol boyu uzundur. Kol oyuntu dikişinde zıt renkte “katıntı” bulunmaktadır. Yeşil atlas giysinin astarı yine kontrastı olan kırmızı renk kumaştan seçilir.

Düğünün ertesi günü gelin düğün giysileri olan kırmızı sıkma, eprime şalvar, kutnu şalvar ve yeşil atlasını giyerek kuşak kuşanır. Saçlarına “kekil-zülûf” kesilir. Geline kısa süreliğine bu sefer kırmızı-yeşil işlenmiş pullu çekili fes üzerine tagga yeniden düzenlenir. Kaşlarının ortasına üç, yanaklarına, burnuna ve çenesine birer siyah benek yapılarak gözlerine sürme çekilir (Bknz. Fotoğraf No-53). Ağzı siyah bir tülbent ile bağlanır. “Gelin yanı” denen bu merasimin ardından tagga çıkarılır. Pullu çekili fes giydirilerek üzerine çatlı ya da beyaz boncuk oyalı tülbent bağlanır. Tülbent üzerine Al örtülerek enselik kullanılır. Belde giyilen yeşil atlas üzerine dokuma kuşak bağlanır ve “kapak kuşağı” takılır.

Fotoğraf No-53: Gelin Yanı Günü Gelin Makyajı.

Kaynak: Nesibe Issı

Düğünden sonra gelin iki-üç ay boyunca; pullu çekili fesini kullanır. Fes üzerine boncuk oyalı beyaz tülbent ya da alçar dastar bağlayarak Al'ını örter ve enselik kullanır. İki-üç ay sonra isteğine bağlı olarak alçar dastar üzerine pullu ve enselik kullanır ya da fes üzerine boncuk oyalı yazma, değirmi ak, kendinden desenli çarkıfelek örtebilir.

Fotoğraf No-54: Özel Gün Giyimli Gelin.

Yeni gelinin 20 tane canlı renklerden daha çok, daha az olarak da kadife ve emprime sıkması olur. Biri yeşil kısa atlas diğeri kısa kutnu olmak üzere iki tane “U” yakalı bağı açık sıkması olur. Canlı renklerden mavi, yeşil ve bordo 3 has kadife olmak üzere toplam 15-16 civarı şalvarı olur. Bunları bir yıl boyunca çeşit çeşit giyer.

Düğünlerde içine jarse sıkma üstüne kısa ya da uzun yeşil atlas ya da kısa kutnu atlas, altına kadife şalvar beline dokuma kuşak kullanabilir. İki üç yıllık gelinler düğünlerde uzun atlas tercih etmezler daha çok kısa kutnu ya da kısa yeşil atlas tercih ederler.

Gelin olduktan sonra on beş yıl pullu çekili fes takar. İki yıl daha çok düğünlerde kaşlarının arasına üç benek koyar, gözlerine sürme çeker. İki yıl sonrasında bir benek koyar (Rukiye Saraç, Selma Saraç, Kebiz Issı).

Fotoğraf No-55: Günlük Giyimiyle Gelin.

3.4. Olgunluk Dönemi Giyimi

50 ile 60 yaş arası kadınların fes çekileri pulsuz olur. Fes üzerine ak ya da yazma örtünürler. Sıkmaları daha çok koyu renk empirme kumaştan olur. Eğer desenli giyecek olurlarsa küçük desenli empirmeler tercih edilir. Şalvarları yine koyu renkli ve küçük desenli kadifelerden tercih edilir.

Kadınlar günlük giyimlerinde ev işlerinde kolçak kullanırlar. Kolçak, sıkma kollarının kirlenmemesi için giyilen bileklerden dirseklere kadar uzanan iki ucu lastikli bir giysidir.

Orta yaş grubu kadınlar pullu çekili fes üzerine boncuk oyalı “değirmi ak” ve koyu renkte yazmalar örtünürler. Yas tutan kadın genç dahi olsa pulsuz düz kırmızı-yeşil çekili fes kullanır. Orta yaş grubu kadınlar değişik renklerde sıkma ve sıkmalarla uyumlu kontrast renklerde şalvar giyerler.

Yaşlı kadınlar koyu renkli daha çok küçük desenli kadife ya da yaban şalvarı ve sıkma giyerler. Üzerlerine el örgüsü yelek giyerler. Fesleri artık pullu çekili

değildir düz kırmızı-yeşil çekilidir. Fes üzerine beyaz ak örtünürler. Fesleri sahan kertiği motifli olmaz bordo ipten ağız kısmı siyah olacak şekilde orlon ipten düz örülür (Kebiz Issı).

Fotoğraf No-56: Günlük Giysileriyle Orta Yaş Grubu Kadınlar.

3.5. Yaşlılık Dönemi Giyimi

Altmış yaş ve üzeri kadınların feslerinde sahan kertiği motifi olmaz ve çeki olarak Üsküdar çeki kullanırlar. Eğer hacca gitti ise siyah çeki kullanır. Fesleri üzerine koyu renk kalın başörtüler tercih ederler. Sıkmaları koyu renk kadife ve basmadan olur. Şalvarları siyah ve lacivert kadifelerden oluşmaktadır.

İhtiyarlayınca festen kırmızı-yeşil çeki tamamen kaldırılıp bordolu siyahlı “Üsküdar” denen çeki çekilir. Üstüne ak ya da isteğe göre çember bağlanır. Hacca giden ihtiyar kadın siyah çeki çeker ve ak örtünür (Selma Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-57).

Fotoğraf No-57: Üsküdar Çekili ve Siyah Çekili Yaşlı Kadınlar.

3.6. Karaali Kasabasında Düğün Geleneği

Karaali’de yazın tarım işçiliği yapılır, güz ve bahar aylarında da mevsimsel tarım işçiliği için yakın illere gidilir. Düğünler için en uygun zaman kış mevsimidir, dolayısıyla kasabanın en hareketli zamanları kış mevsiminde yaşanmaktadır. Kışın her bir düğün dokuz gün sürdüğünden ve düğünün her aşamasına akrabalar ve komşular iştirak ettiğinden düğünler kış mevsiminin en önemli sosyal aktivitesidir. Düğünler ya Çarşamba günü başlayıp Perşembe biter ya da Cumartesi başlayıp Pazar günü biter. Karaali’de çiftlerin anlaşıp ailelerin de onaylamasıyla kız istemeye gidilir ve eğer cevap olumluysa söz verilir, birinci dereceden akrabalar hemen o gün toplanır ve “ağız tadı” yenir. Sonra büyük dua için hazırlık yapılır. Gelin kız ağız tadından itibaren düz çekili fes giymeye başlar. Gelin kız için bordo has kadife takım hazırlanır, kaynana “haba kuşak” dokur, şehirden saat ve altınlar alınır.

Ağız tadı yenildikten bir hafta on gün sonra büyük dua (nişan) gerçekleşir. Akşam oğlan evinden kız evine lokum, bisküvi ve çay gelir. Kız evine her iki tarafın erkekleri toplanır. Oğlan evine de oğlan evinin kadın ve erkekleri toplanır. Kız evine imam çağrılarak dua edilir ve ağız tadı (lokum-bisküvi) yenir. İçecek olarak çay, kola ikram edilir. Ağız tadı yenildikten sonra lokum yenen sinilere para atılarak gelin kızın çeyizi için para toplanması sağlanır. Dua sabahı oğlan ve kız evinin kadın ve

kızları toplanarak kız evine gelin kız görmeye hediyelerle gelirler. Kaynananın hediyeleri tepsiler üzerinde yazmalar, patikler, kadifeler, örgü yelekler ayrı ayrı dizilmiş olarak baş üzerinde köy içinde sergilenererek kız evine getirilir. Gelin kıza hediye takım kadife giydirilir, yöre dokuması haba kuşak sarılır, bordo çekili fes giydirilir, fes üzerine alçar dastar örtülür, onun üstüne güllak örtülür. Enselik takılır. Ayağına elmalı ya da bacaklı çorap giydirilir. Sonra kaşık oyunu oynanır. Oğlan evinin görünmce, elti gibi yakın akrabaları gelin kıızı köy çeşmesine suya götürürler. Öğlen yemek verilir ve kalabalık dağılır.

“Ara Biçme Günü” düğünün başlayacağı tarihi belirlemek için kız evinde oğlan evi toplanır düğün günü kararlaştırılır bu güne “ara biçme” denir. Düğün büyük duadan bir ay sonra ya da ailelerin durumuna göre bir yıl sonra yapılır. Düğün gününe kadar hazırlıklar yapılır. Çeyizler tamamlanır.

Gelin kız bir yıl nişanlı durursa bayramlarda ve yazın ekin mevsiminde kız evinden oğlan evine ve oğlan evinden kız evine karşılıklı “dürü” gönderilir. “Dürü” gelin kıza, güveye ve yakınlarına hediyelerden oluşur. Gelin kızın dürüsü kadife şalvar, sıkma, beyaz tülbent, çorap, ayakkabı ve terlik gibi hediyelerden oluşur. Eskiden kıza gelen “dürü” beyaz tülbent, karadimi-moriskin kumaştan şalvar, siyah lastik ayakkabı, kırmızı “taklit” kumaş sıkmalıktan oluşmaktaydı. Erkeğin dürüsü ise gömlek, mendil (çevre), havlu, iç çamaşırı, çorap ve kayın valide ve kayın babaya da hediyelerden oluşmaktadır. Eskiden “testi dıkası”, çömleklerin ağzına süslemeli örtü olan “yarı”, kayın valideye “kolçak”, “peştamal”, “tutacak” ve beyaz tülbent; kayın babaya “hacı taggası”, mendil, çorap, tesbih; damada “terlik” (siyah başlık), işlemeli mendil, çorap ve süslü tesbih konulurdu.

Sonrasında Karaali kasabasının dokuz gün süren düğünü başlar. Karaali kasabasının dokuz gün süren düğünü on yıl öncesine göre farklılık göstermektedir. On yıl öncesinden bahsedersek, ilk gün çarşamba akşamı erkekler çorap giyer. İkinci gün perşembe günü öğlen astar biçilir, kadınlar çorap giyer. Üçüncü gün cuma oğlan evinde yufka açılır. Dördüncü gün cumartesi öğleden sonra kız başı bozmaya gidilir. Beşinci gün pazar ihtiyar ekmeği için hayvan kesilir, hoşaf pişirilir. Altıncı gün pazartesi et pişirilir, sarma sarılır. Akşam oğlan evinde ihtiyar ekmeği yenir. Yedinci gün salı kız evine bayrak dikilir, eşeklerle odun götürülür. Sekizinci gün çarşamba ikindiden sonra kız evine sandık götürülür, akşam kız evinde kına gecesi yapılır.

Dokuzuncu gün perşembe ikindiden sonra gelin alınır. Onuncu gün cuma günü de sabahleyin gelin yanına gidilir. Erkekler de horozuna atış yarışı yaparlar

Günümüzde düğün başlangıcı düğün yemeği için yapılan hazırlıklarla başlar. İlk gün kız evinde düğün boyunca verilecek yemek için ekmek eğlenir, ikinci gün oğlan evinden kız evine küçük baş hayvan getirilir ve kesilir. Üçüncü gün kız evine oğlan evinin erkekleri toplanır ve “çorap giyme” gerçekleşir. Kız tarafının eskiden yünden günümüzde ise beyaz ya da krem orlon ipten, uzun konçlu, “bi devre bi doğru”, “yan kılçık”, “güdüklü” ve “cirgöz güdüklü” gibi değişik modellerde örülen çoraplar dağıtılır. Önce yemek verilir, yemek sonrasında çoraplar üzerinde yazan isimlere göre dağıtılır. Çoraplarını alanlar ortaya konan tepsiye gelin için para atarlar. Gelin kız bordo çekili fes, jarse ya da empirme sıkma, kadife şalvar giyer ve haba kuşak sarınır.

Dördüncü gün oğlan evinin elti ve görümceleri davet için “adam okuma” ya çıkarlar. Davetliler saat 10.00’da oğlan evinde toplanıp 11.00 gibi topluca kız evine giderler. Gelin kızın elbiseleri bohçalanıp tepsiler üzerinde sergilenerek oğlan evi kadınları başlarının üzerinde kız evine getirirler. Bu giysiler yedi ile on bir arası şalvar, on beş ile on dokuz arası sıkma, bir kısa kutnu, bir kısa atlas, bir uzun atlastan oluşur. Oğlan evinin diğer yakınları da hediye yazmalar getirirler. Bu güne “astar biçme” günü denir. Giysiler ev içine ip askı bağlanıp üzerine asılarak sergilenir. Öğle ezanı okunmadan önce oğlan evinden yaşlı bir bayan bir sahanda kına hazırlar, gelin kızın başına “al” örtülür, yaşlı bayanın önüne gelince kız başı alı başından alır, yaşlı bayan kızın sağ kulağının arkasına, sağ eline ve sağ ayağına kına sürer. Bu geleneğe “gelin kızda baş bozma” denir. Sonra kız başından alı oğlan evinden biri para vererek alır. Bu geleneğe de “al kurtarma” denir. Öğlen yemek verilir. Sonra kadınlara kendileri için hazırlanan çoraplar dağıtılır. Çoraplarını alanlar ortaya konan tepsiye para atarlar, toplanan paralar gelin kıza verilir. Sonra kaşık oyunu oynanır, ikinci vakti kalabalık dağılır. Oğlan evinin yakın akrabalarından genç birkaç kız akşama kalır. Akşam yine oğlan evinden kız evine gelirler. Oğlan evinin genç kız ve kadınlarından oluşan birkaç kişilik grup “ısbağ” denen köy oyununu sergiler. Birkaç genç bayan erkek kıyafeti giyerek oyunlar oynar, genç kızları oynamak için kaldırır ve kaçıtır, al örter ve tekrar oynar. Bir yaşlı bayan dede olur, şeker ve meyve dağıtır oyunlar oynanır. Yatsıdan sonra kalabalık dağılır.

Beşinci gün oğlan evinden kız evine öğlenden önce, oğlan evinin genç erkekleri yaklaşık 6-8 kişi bayrak getirir. Kız evinin damına ya da balkonuna bayrağı dikerler. Sonra bu gruba kız evinde yemek ve hediyeler verilir. Aynı gün kız evinde toplanan kız evinin yakınları yaklaşık 17-20 sini düğün baklavası yaparlar. Aynı gün oğlan evinde de büyük baş hayvan kesilir. Akşam oğlan evinin erkekleri eti “ihtiyar ekmeği” için hazırlarlar.

Altıncı gün oğlan evinde toplanan oğlan evi kadınları “ihtiyar ekmeği” için ekmek yaparlar. Oğlan evinin bütün erkekleri ekmek yemeye giderler. Ekmek yiyenler para atar. O para akşam ekmek yapan kadınlara paylaştırılır.

Yedinci gün oğlan evinde hazırlanan etleri erkekler pişirir, kadınlar sabahtan toplanıp etli lahana sarması yaparlar. Akşama “ihtiyar ekmeği” verilir. Bu yemeğe bütün köy erkekleri damat ve sağdıçlar tarafından davet edilir. Bu yemek kuru fasulye ya da yoğurt çorbası, pirinç pilavı, lahana sarması, et, komposto, borani, salata ve helvadan oluşur. Evdeki kadınlar oğlan evinin yakın akrabalarından oluşur.

Sekizinci gün sabah oğlan evinin genç bayanları davetlilerin kapısına kadar giderek düğüne davet ederler, buna “adam okuma” denmektedir. Aynı şekilde kız evinin genç bayanları kendi akrabalarını akşam için düğüne davet ederler. Oğlan evinin davetlileri oğlan evine kız evinin davetlileri kız evine toplanır. Oğlan evinde toplananlar kız evine ikindiden önce gelirler. Kız evinde kaşık oyunu oynanır. İkindin camisinden çıkınca oğlan evinin bütün erkekleri toplanır ve kız evine sandık getirirler. Davul ve çalgıcı varsa sancak da getirilir. Sandığı sağdıçlar getirir. Kız evine çıkarır içindeki nevaleyi (fıstık, şeker vs) toplanan kalabalığa atarlar. Sonra dışarıda oğlan evinin erkekleri kaşık oyunu oynarlar. Damat ve sağdıçlar oynarken bütün kız evinin erkekleri damat ve sağdıçlara para takarlar. Akşama doğru kalabalık dağılır. Gece oğlan evinin kadınları kına gecesi için kız evine gelir ve kaşık oyunu oynarlar. Aynı şekilde astar biçme günü yapılan ısıbağ oyunları bu gecede yapılır. Astar biçme günü geline yapılan “baş bozma” bu gece de yatsıdan önce yapılır.

Dokuzuncu gün sabah bir arabayla oğlan evinden kız evine gelin kızın çeyizi almaya gidilir. Ağır yükler arabaya yüklenererek oğlan evine götürülür. Hafif yükler kız evinin kadın ve kızları tarafından grup halinde oğlan evine taşınır. Gelin kız için hazırlanan bir oda bu grup tarafından özenle döşenir ve süslenir. Öğlen bu gruba oğlan evi tarafından yemek verilir. Kalabalık dağılır, yakın akrabalar ise kız evine

döner. İkinci namazından önce oğlan evinin kadın ve kızları kız evine gelin başı için “tagga düzme” ye gelirler. Üç orta yaşlı bayan gelini giydirir ve “tagga düzme” işlemini gerçekleştirir. Oğlan evi erkekleri de ikinci namazına “damat donatma” ya giderler. İmam gelin kızın işlediği damat bohçasının içinden damat ceketini alır ve dualar okuyarak damada giydirir. İkinci namazından sonra oğlan evi erkekleri konvoy halinde gelin almaya gelirler. Gelinin babası gelinin “uzun atlas”ını dualar okuyarak çevresinde üç kez çevirdikten sonra giydirir. Beline kırmızı kurdelesini bağlar, gelinin koluna girer, gelinin diğer koluna da abisi, amcası ya da dayısı girerek onlara eşlik eder ve gelin evden çıkarılır. Bahçede imam dua okur, dua bitiminde gelin traktör kasasına bindirilir. Gelin, çeyiz sandığı üzerine koyulan hasır yastık üzerine oturur ve oğlan evinin kadın ve kızları da kasada gelinin etrafına otururlar. Gelin traktörü konvoyun en arkasında olmak üzere gelini oğlan evine götürürler. Yol boyunca yakın akrabalar gelin üzerine buğday serperler. Gelin üzerine buğday atılması gittiği yere bereket götürmesi anlamına gelmektedir. Damat gelini sağdıçlarıyla evin damında beklemektedir. Gelini taşıyan traktör yaklaştığında damat gelinin başına buğday serper, sağdıçlar da kalabalığa şeker ve meyve saçarlar. Sonra aşağı iner ve gelini traktörden indirir. Gelin testisini kırar ve eve girer. Gelinin gelmesiyle oğlan evi gençleri biraz daha oynarlar. Sonra gelini odasına arkası dönük girerek kapının menteşesine yağ sürer. Oğlan evinin erkekleri gelini aldıktan sonra kız evine giderler. Gelinin arkadaşları ve varsa yengesi gelinin arkasından oğlan evine baklava tepsileriyle giderler. Gelinle akşam yemeği yedikten sonra dağılırlar. Kız evinin yakın akrabaları ve komşuları kız evine yemek getirirler ve gelenlere yemek verilir. Yemekten sonra oğlan evi erkekleri kız evinden yatsı namazı için camiye giderler. Cami çıkışında imamla oğlan evine gelinir ve nikah kıyılır. Ertesi sabah “gelin yanı günü” kız evinin yakınları gelinin yanına gelirler. Yüzü açık bir şekilde gelin çıktığı gün giydiği giysilerini giyer ve ağzına siyah tülbent bağlanır. Burun ucuna, yanaklarına ve çenesine birer tane iki kaşının ortasına da sürmeyle üç benek konur. Göze kuyruklu sürme çekilir. Gelinle kaşık oyunu oynanır. Oyun sonunda gelin buğday saçar, buğdayları kapanlar bereket diyerek ambarlarına dökerler (Mustafa Issı, Bayram Saraç, Rukiye Saraç) (Bknz. Fotoğraf No-58).

Fotoğraf No-58: Gelin Yanı Günü Gelin Buğday Saçarken.

4. BÖLÜM- KONYA İLİ BEYŞEHİR İLÇESİ KARAALİ KASABASI KADIN GİYİM-KUŞAM KÜLTÜRÜ

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmayla Konya Beyşehir İlçesi Karaali Kasabası Kadınlarının bebeklik çağından itibaren genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemleri giysi ve aksesuarlarının belgelenmesi, oluşturulan Karaali kadın giysi takımlarının kesim, dikim ve süsleme teknikleri incelenerek değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

Karaali’de çocukluk, genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemi giysileri ve aksesuarları nelerdir ?

Karaali’de geleneksel kadın giysilerinin malzeme ve renk özellikleri nelerdir ?

Karaali’de geleneksel kadın giysilerinin kesim ve dikim özellikleri nelerdir ?

Karaali’de geleneksel kadın giysilerinin süsleme konusu ve teknikleri nelerdir ?

4.2. Araştırmanın Önemi

Gelişen çağ, bilgi ve teknoloji akışının hızlanması kültürel değerlerin kaybolması gibi sorunları beraberinde getirmektedir. Giyim de bütün olarak bir kültür ürünüdür. Makineleşme ve hızlı yaşamla birlikte giyim alanındaki ihtiyaçlar da değişiklik arz etmiş giysi geleneği yozlaşmıştır. Karaali Kasabası’nda ise giysi geleneği çok az değişikliğe uğramış, geleneksel giyim-kuşamın küçük malzeme farklılıklarıyla devam etmiştir. Yörükan taifesinden bir Türkmen topluluğu olan Karaali Kasabası’nın; kontrast renkleri, özgün biçimleri ve aksesuarlarıyla göze hitab eden geleneksel giysileri Türk Giyimi açısından önemli bir konudur.

Karaali kadın ve çocuklarının giyim-kuşam geleneğindeki özen yaşama paralel olarak devam etmekte, araştırmalara kaynaklık edecek görsellik ve güncelliğini korumaktadır. Konuyla ilgili 1997, 1999 ve 2000 yıllarında yapılan çalışmalar Karaali kadın ve çocuklarının kıyafet, aksesuar ve süslenmelerini belgelemiştir. Bu çalışmayla da Konya Beyşehir İlçesi Karaali Kasabası geleneksel giysileri bebeklik,

genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemleri olarak ele alınıp kadın giysi takımları kesim, dikim ve süsleme teknikleri açısından değerlendirilecektir.

Bu çalışmayla, yaşatılan kültürel bir değer olan Karaali geleneksel giysileri özellikle kesim, dikim ve süsleme özellikleriyle değerlendirilip belgelendirilerek yörük giysi farkındalığını artıracak, yeniden yorumlanabileceği gibi sonraki çalışmalara da kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

4.3. Konu ile İlgili Araştırmalar

Karaali Kasabası Kadın giysileri hakkında yaptığımız literatür taramalarında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü öğrencisi Yüksel Şahin'in çalışmalarına ulaşılmıştır. Yüksel Şahin, Karaali geleneksel giysilerini renk, malzeme ve biçim açısından inceleyip, giysi geleneğindeki simgeler üzerinde durmuştur.

-Yüksel Şahin: Konya-Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Örneğinde Köy Müzesi Oluşturulması Üzerine Bir Öneri. Ankara 1996 (Kültür Bakanlığı Yayınları).

ŞAHİN 1996'da "Konya-Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Örneğinde Köy Müzesi Oluşturulması Üzerine Bir Öneri" adlı çalışmasında Karaali Beldesinin kültürünü yozlaştırmadan tüm orijinalliğiyle yaşatmakta olduğuna vurgu yapılmış "Açık Hava Müzesi" olarak değerlendirilmesi önerilmiştir.

-Yüksel Şahin: Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Kadın Kıyafetleri. Ankara 1997 (T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları).

ŞAHİN 1997'de "Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Kadın Kıyafetleri" adlı çalışmasında kadın giysileri öncelikle genel olarak, sonra da düğün geleneği içerisinde anlatılmış ve birkaç resme yer verilmiştir.

-Yüksel Şahin: Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Kadın Giyim-Kuşam Geleneğindeki Sembolizm. İstanbul 1999 (Marmara Üniversitesi).

ŞAHİN 1999' da "Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Kadın Giyim-Kuşam Geleneğindeki Sembolizm"adlı yüksek lisans tezinde kadın giysilerinin özünü

doğadan aldığı, simgelerle yüklü giyim kuşam geleneğinin pek çok duyguyu ifade ettiği belirtilerek Karaali'deki giyim-kuşam sanatının rastlantısal olmaktan çok bir inancın yansıtılması olduğuna vurgu yapılmıştır.

-Yüksel Şahin: Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Çocuk Giyim-Kuşamı. Ankara 2000 (Kültür Bakanlığı Yayınları).

ŞAHİN 2000'de "Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Çocuk Giyim-Kuşamı" adlı çalışmasında Karaali'de geleneğe ve inanca dayalı giyim-kuşam anlayışının bebeklik döneminden başladığı belirtilerek çocuk giyimini ayrıntılı olarak açıklamıştır.

4.4. Tanımlar

Altıparmak: Birer parmak eninde boylamasına çizgili bir tür dokuma kumaş (Tansuğ, 1985: 64).

Hamaylı: insanın cebinde veya boynunda taşıdığı Kur'an veya Kur'anın bir kısmı (Yalman II,1977: 521).

Deve Boncuğu: Deniz kabuklarına verilen addır.

Kaytan: Pamuktan ve ipten sicim (Yalman II,1977: 525).

Çuha: Tüysüz, dümdüz, ince ve sık dokunmuş yün kumaş (Yalman II,1977: 517).

Fermene: Türlü nakışlarla işlemeli, önü kavuşmayan, yeleğe benzeyen bir giysi (Sanal1 2010).

Beyik: Kol altı ek parçalarıdır. Tüm olabildiği gibi yarım da olabilmektedir.

Kertme: Zemin üzerine zıt renk kumaşlarla üçgen motifinin aplike tekniği ile işlenmesidir.

Gayma: Elde makine dikişi.

Citme: Hristo teyeli.

Çitari: Genellikle iki renkli, boylamasına ince çizgili kumaş (Tansuğ, 1985: 64).

Titrek oya: Boru boncuk ve küçük oya boncukları kullanılarak firkete (U biçiminde metal) ve tığ ile örülen boncuk oyasına verilen addır (Kebiz Issı).

Külte: Modele göre sayıyla oya ipine boncuk dizilerek tığ ile üçgen, kare ya da dikdörtgen şekillerde örülür (Rukiye Saraç).

Kolçak: Kollarda ceket ve gömleklerin kirlenmesini önlemek için bilekten dirseğe kadar geçirilen ayrı kollardır (Berk, 2006: 183).

Katıntı: Biye.

Kertme: 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarının üçgen şeklinde kertilerek aplike tekniğiyle giysiye uygulanmasına “kertme” denmektedir (Selma Saraç).

Entâri: Aslı öz Türkçe “Enteri” dir. Basma, pazen ve patiska gibi renkli ve desenli kumaşlardan çok çeşitli modellerde, desenlerde ve kesimlerde üretilen, sade kadın elbisesidir. Özellikle Anadolu köylü kadınının geleneksel giysisi olarak kabul edilir (Gürsoy, 2004: 176).

Yün: Senenin ikinci kırkımından elde edilir. Temiz olduğu için işlenmesi daha elverişlidir (Özbel, 1976: 10).

Tiftik: En nitelikli olanları oğlaklardan ve çepiç ismi verilen, bir yaşındaki keçilerden elde edilen gereçtir (Özbel, 1976: 10).

Dürü: Düğün sürecinde kız ve erkek tarafının adetlere göre birbirlerine hediye olarak gönderdikleri parçalardır. Evde hazırlanan el işlemelerinin yanı sıra satın alınan yiyecek ve giyecek malzemelerden de oluşur.

Sağdıç: Damat klavuzu.

Kızbaşı: Gelin klavuzu.

Uçkur: İç donu, çakşır, şalvar, potur gibi belden aşağı giyilen giyecekleri belde tutmaya yarayan ince kuşaktır. Örgü ya da kumaştan 2-4 parmak genişliğinde yapılır. Uçkur uçlarına güzel işlemler yapılır ve bu kısımlar bağdan sonra belden aşağı sarkıtılır (Berk, 2006:184).

5.BÖLÜM- YÖNTEM

5.1. Araştırma Modeli

Araştırmadan Karaali Kasabası bebeklik, genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemleri geleneksel giysi takımlarını malzeme, renk, kesim, dikim ve süsleme özelliklerini belgelendireceği için tarama modeli kullanılacaktır. Kitap, dergi, ansiklopedi ve internet taraması yoluyla elde edilecek bilgilerin yanı sıra beldede yapılan gözlem ve görüşme tekniklerinden yararlanılarak veriler toplanacaktır.

Araştırmanın verileri beldede devam eden geleneksel giyim-kuşam ve sandıklarda saklanan giysilerden elde edilecektir. Giysi örneklerinin incelenmesi için gözlem fişi kullanılarak her bir giysi aksesuarlarıyla birlikte malzeme, renk, kesim, dikim ve süsleme özellikleriyle belgelendirilecektir.

Eylül 2010 ile Ekim 2010 tarihleri arasında kitap, dergi, ansiklopedi internet taramalarıyla alan hakimiyeti sağlanacak; Kasım 2010 ile Ocak 2011 tarihleri arasında beldede yapılan görüşmeler ışığında gözlem fişleri kullanılarak veriler toplanacak; Şubat 2011 ile Nisan 2011 tarihleri arasında veriler analiz edilip sonuçlandırılacaktır.

5.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Konya ili, Beyşehir ilçesi, Karaali Kasabası evlerinde bulunan geleneksel kadın ve çocuk kıyafetleri oluşturmaktadır.

Konya ili, Beyşehir ilçesi, Karaali Kasabası evlerinde bulunan geleneksel Türk kadın kıyafetleri içerisinde seçilen yirmi altı parça giysi örneği araştırmanın örneklemi oluşturmaktadır. Yirmi altı parça giysi örneği şu şekilde ayrıştırılmıştır: dokuz adet sıkma, on adet şalvar, bir aksaya, bir kısa kutnu, bir kısa atlas, bir allı entari, bir uzun kutnu ve iki uzun atlas. Bu giysi parçalarından dokuz takım giysi örneği oluşturulmuştur.

5.3. Sayıtlar

Araştırmanın yapılmasında geçerli olabilecek varsayımlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Yazılı kaynaklar yoluyla toplanan bilgiler geçerli ve güveniliridir.
2. Araştırmada kaynak kişi açıklamalarından elde edilen bilgiler doğrudur.
3. Hazırlanan gözlem fişleriyle toplanan veriler Karaali giysi takımlarının özelliklerini yansıtabilecek niteliktedir.

5.4. Sınırlılıklar

Araştırma, Karaali kadınlarının geleneksel giysi ve aksesuarlarını bebeklik, genç kızlık, gelin kızlık, olgunluk ve yaşlılık dönemleri giysileri olarak ayrılıp geleneksel kadın giysileri malzeme, kesim, dikim ve süsleme açısından incelenmesi ile sınırlı tutulmuştur. Erkek giysileri araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Araştırma Konya ili, Beyşehir ilçesi, Karaali Kasabası evlerinde ve sandıklarında bulunan giysiler ile sınırlandırılmıştır. Geleneksel kadın giysilerinden dokuz sıkma, on şalvar, bir kısa kutnu, bir uzun kutnu, bir kısa atlas, iki uzun atlas, bir aksaya ve bir allı entari olmak üzere yirmi altı parça giysinin oluşturduğu toplam dokuz takım giysi ile sınırlandırılmıştır. Dokuz takım giysi örneğinin baş düzenlemeleri içerisinde gelin başı ele alınarak ayrıntısıyla incelenmiştir.

Bu araştırma 01.06.2010 ile 30.05.2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmesi ile sınırlı tutulmuştur.

5.5. Veri Toplama Tekniği

Araştırmanın verileri Karaali Kasabası evlerinde günümüzde giyilmekte olan yöresel giysi takımlarından ve sandıklarda saklanan giysilerden oluşmaktadır.

Karaali giysi takımlarının incelenmesi için gözlem fişleri oluşturulmuştur. Oluşturulan gözlem fişleri doğrultusunda her bir giysi takımı tüm özellikleri ile incelenerek belgelendirilmiştir.

Giysi takımları şu aşamalarda incelenmiştir:

1. Giysilerin  n ve arka beden fotoğrafları yapılmıştır.
2. Giysi takımlarındaki giysi parçalarının kesim, dikim ve süsleme özelliklerine göre gözlem fişleri oluşturulmuştur.
3. Giysiler üzerinden alınan ölçüler, gözlem fişlerine kaydedilerek, ölçüler doğrultusunda 1/10  l  kle teknik çizimleri yapılmıştır.
4. Giysi takımlarında kullanılan malzeme, renk, kesim ve dikim özellikleri incelenerek gözlem fişlerindeki ilgili alanlara kaydedilmiştir.
5.  zerinde süsleme özelliği olan giysilerin süsleme tekniği, konusu, özelliği incelenerek gözlem fişine kaydedilmiştir.
6. Gelin baş düzenlemesi “tagga” malzeme, renk ve süsleme özellikleri açısından incelenerek gözlem fişine kaydedilmiştir.
7. Gözlem fişlerindeki bilgiler doğrultusunda bir değerlendirme yapılarak sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

6. BÖLÜM- BULGULAR

6.1. Gözlem Fişleri

Bu bölümde Konya ili Beyşehir ilçesi Karaali Kasabası evlerinde bulunan geleneksel Türk kadın kıyafetlerinden seçilen örneklere ait gözlem fişlerine yer verilmiştir.

1 No'lu Örnek**Fotoğraf No-59 A: Önden Genel Görünüş****Fotoğraf No-59 B: Arkadan Genel Görünüş**

Gözlem Fişi

Örnek No: 1.

Çizim No: 4A.

Fotoğraf No: 59A, 59B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. **Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. **Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. **Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi ve sarı pamuklu dikiş ipliği ve yeşil empirme kumaş kullanılmıştır.
- d. **Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı pamuklu dikiş ipliği ve kırmızı düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. **Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. **Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 1 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. **Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucunda sıfırlanmaktadır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak makinede zig zag yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz ile astarla temizlenmiştir. Katıntı kenarından makinede zig zag yapılmıştır. Zig zag yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere makinede zig zag yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak makinede zig zag yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak makinede zig zag yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan yeşil empirme kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüzü kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip

makinede düz dikiş çekilip dışa çevrilerek makinede üstten düz dikiş ile temizlenmiş ve zig zag süsleme dikişi yapılmıştır.

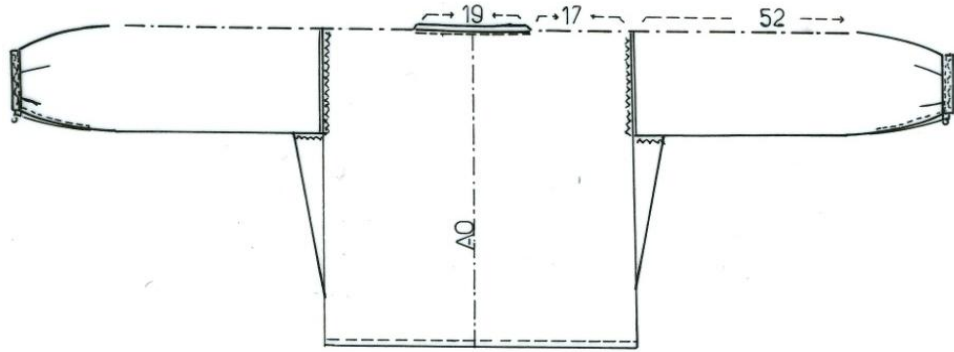
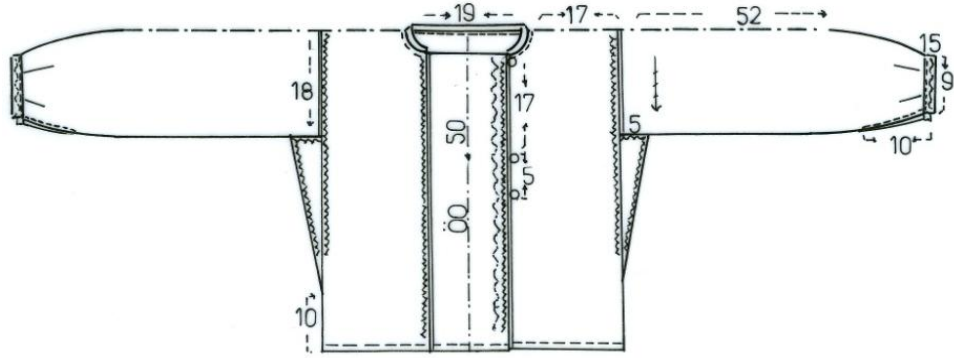
Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kapama kenarlarına ve kol oyuntusuna yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından sarı pamuklu dikiş ipliği ile makinede zig-zag dikiş yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede zig-zag yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki zig-zag dikiş yanlarına sarı pamuklu dikiş ipliği ile makinede zig-zag dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşeti mavi ve sarı pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede zig-zag dikişi ile süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-4A

SIKMA

Gözlem Fişi**Örnek No:** 1.**Çizim No:** 4B.**Fotoğraf No:** 59A, 59B.**İnceleme Tarihi:** 14/02/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside mor kadife kumaş kullanılmıştır
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside yeşil empirme kumaş, siyah pamuklu dikiş ipliği, uçkur bağında turuncu orlon iplik kullanılmıştır.

Giysinin Modeli ve Kesimi ile İlgili Bilgiler

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Dikiş Teknikleri ile İlgili Bilgiler**Paçaların Dikimi:**

Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede düz dikiş ile dikilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makinede

düz dikiş yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede düz dikiş yapılmıştır.

Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi:

Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Uçkurluk 3 cm içe katlanarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç mavi empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

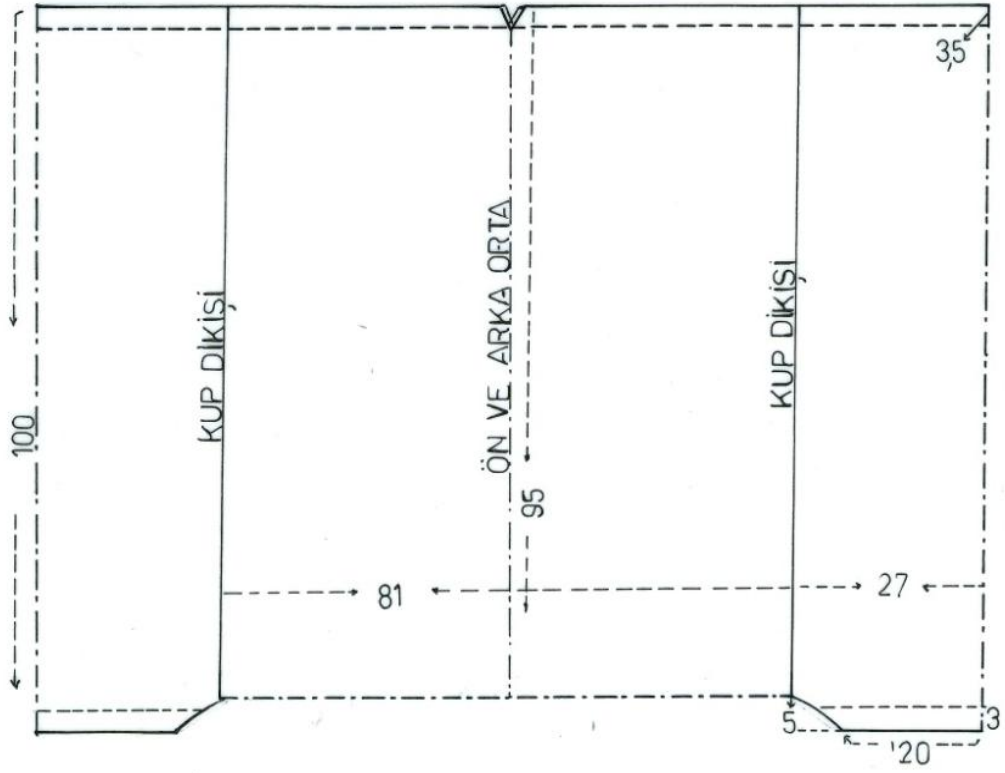
Giysinin Süsleme Özellikleri

Şalvara süsleme yapılmamıştır.

Boyutlar:

Çizim No-4B

ŞALVAR

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Rukiye Saraç.
Doğum Yeri : Karaali Kasabası Beyşehir /Konya.
Doğum Tarihi : 1958.
Medeni Durumu : Evli, 6 çocuk annesi.
Öğrenim Durumu : Okur-yazar değil.
Açık Adresi : Kazım Karabekir Caddesi No:22 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

2 No'lu Örnek

Fotoğraf No-60 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-60 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 2.

Çizim No: 5A.

Fotoğraf No: 60A, 60B.

İnceleme Tarihi: 19/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. **Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside bordo has kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. **Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giyside krem rengi astarlık kullanılmıştır.
- c. **Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi ve yeşil empirme kumaş ve yeşil pamuklu dikiş ipliği kullanılmıştır.
- d. **Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside bordo, siyah pamuklu dikiş ipliği; mor düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. **Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. **Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 0,5 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 3 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. **Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucuna doğru daralır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama mavi empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile astarla temizlenmiştir. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan mavi empirme kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 3 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip

makinede düz dikiş çekilip dışa çevrilerek makinede düz dikiş ile temizlenmiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.

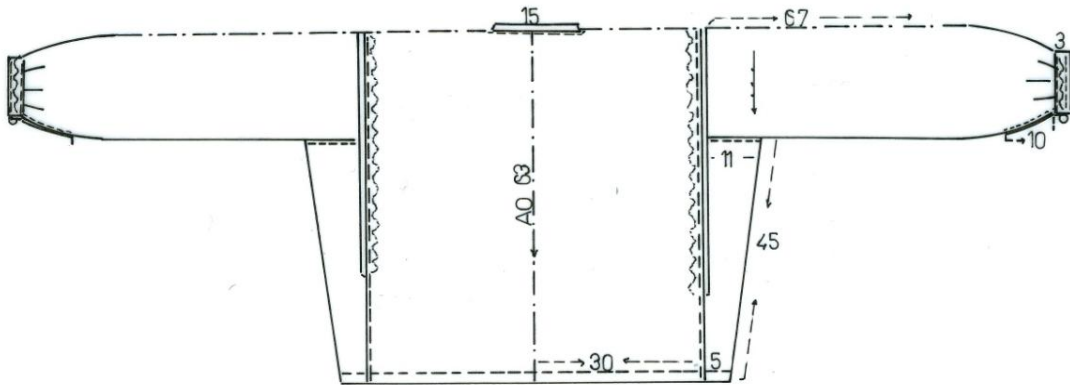
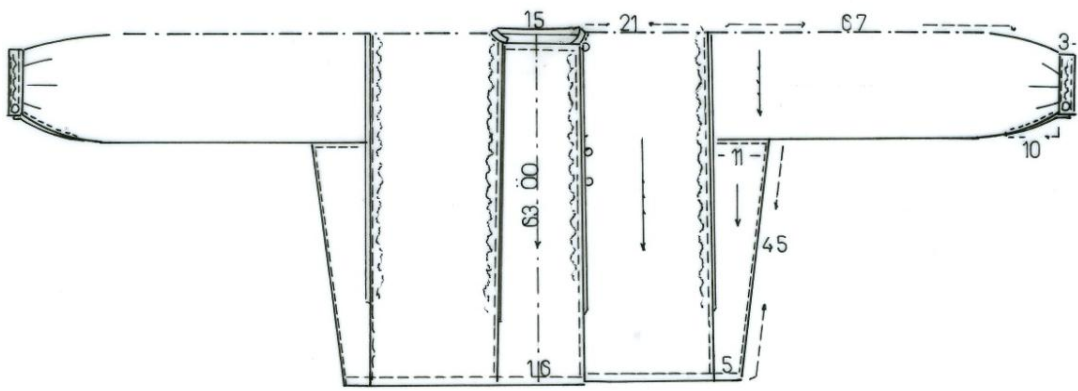
Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine yeşil, kapama kenarlarına mavi ve kol oyuntusuna yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından bordo pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına yine makinede düz dikiş tekniği ile su dalgası yapılmıştır. Kol oyuntusunun katıntıları kollara yatırılarak bordo iplik ile makinede düz dikiş çekilmiş yanına aynı teknikle su dalgası yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına bordo pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş dikişi çekilmiş ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-5A

SİKMA

Gözlem Fişi**Örnek No:** 2.**Çizim No:** 5B.**Fotoğraf No:** 60A, 60B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside bordo has kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside mavi desenli empirme kumaş, siyah dikiş ipliği kullanılmıştır. Uçkur bağında bordo orlon iplik kullanılmıştır.

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:**Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede düz dikiş ile dikilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makinede düz dikiş yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede dikilmiştir.

b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi: Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş olup uçkurluk 4 cm içe katlanarak makinede düz dikiş ile dikilmiştir. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç mavi empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

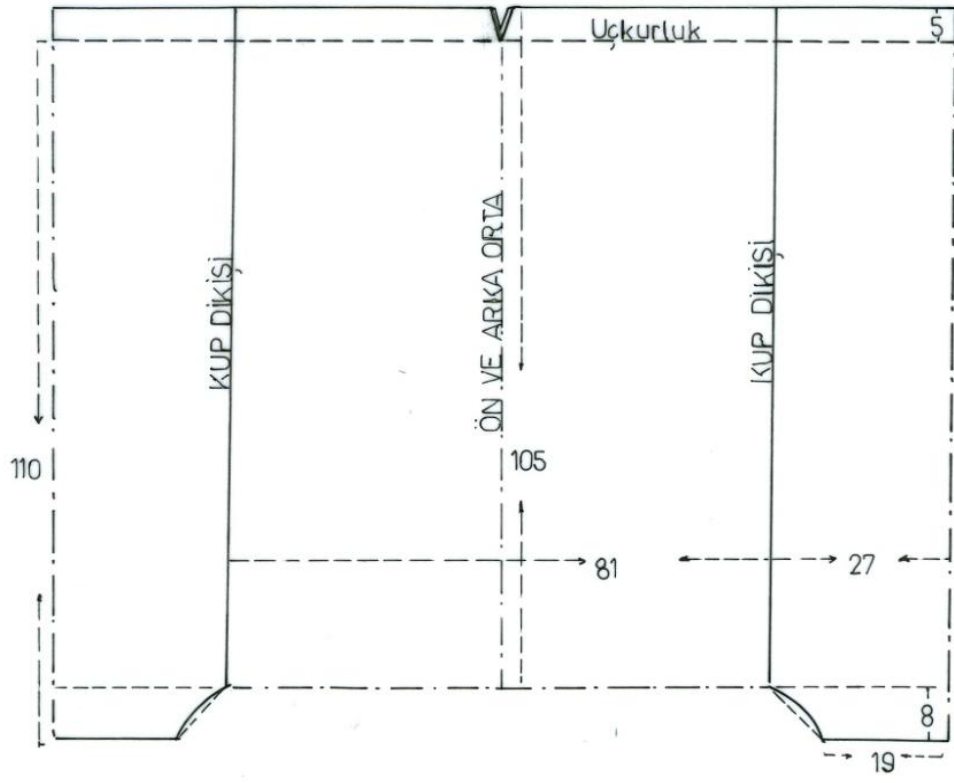
Giysinin Süsleme Özellikleri

Giysiye süsleme yapılmamıştır.

Boyutlar:

Çizim No-5B

ŞALVAR

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Nesibe Issı.
Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.
Doğum Tarihi : 26.08.1986.
Medeni Durumu : Evli, bir çocuk annesi.
Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu.
Açık Adresi : Merkez Mah. Alpaslan Sk. No:2 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

3 No'lu Örnek

Fotoğraf No-61 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-61 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 3.

Çizim No: 6A.

Fotoğraf No: 61A, 61B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı empirme kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi pamuklu dikiş ipliği ve yeşil jarse kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı pamuklu dikiş ipliği ve yeşil düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 1 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.

- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucunda daralmaktadır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına yeşil jarse kumaştan 2 mm katıntı çalışılarak makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sola kapanan ön kapama yeşil jarse kumaştan olup 2 mm katıntı yerleştirilerek makinede düz dikiş ile astarla temizlenmiştir. Katıntı üzerine makinede düz dikiş çekilerek yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanma sağlanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyikler üzerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya yeşil jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üzerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makine ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak makinede düz dikiş ile pekiştirilmiştir.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan yeşil jarse kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüzü kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna üstten makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu

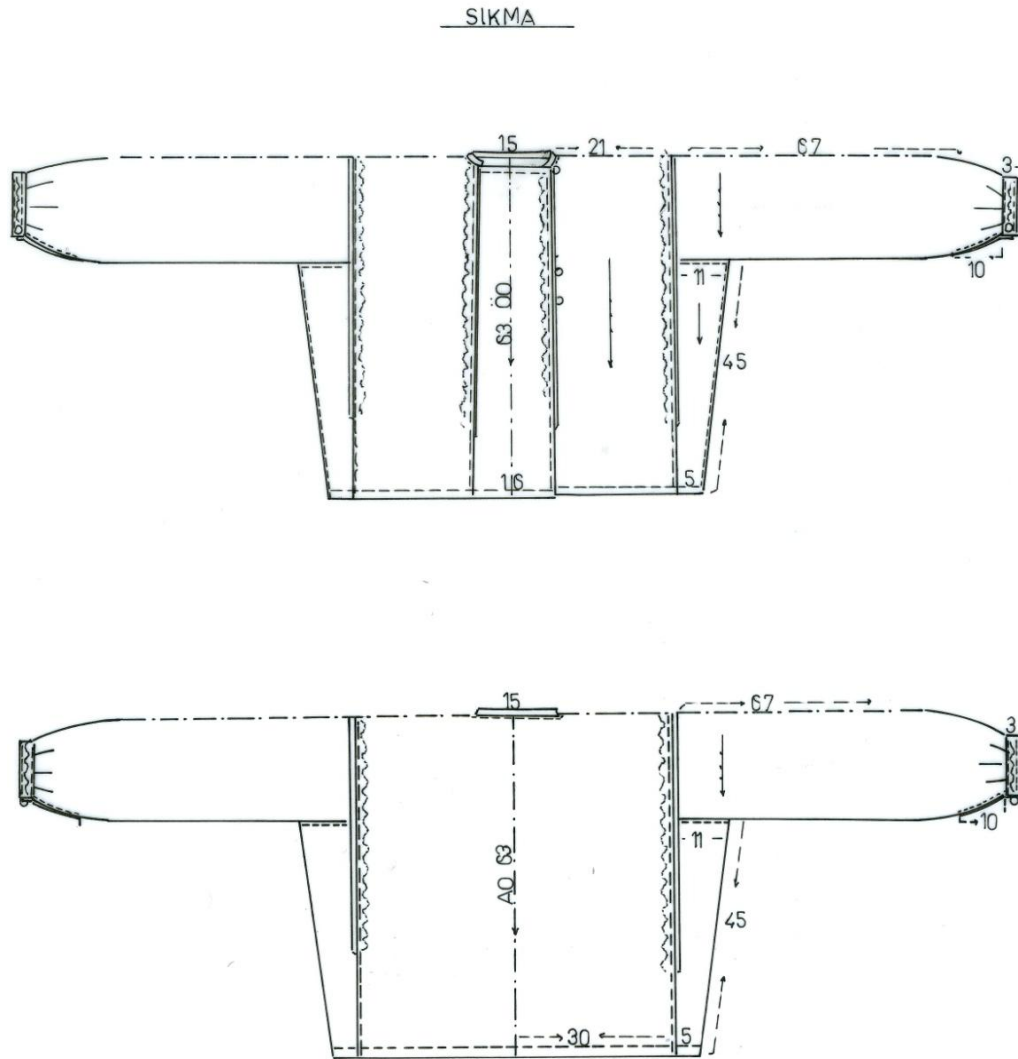
yırtmacı astarla makine dikiş i ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip makinede dikiş i ile dikilip dışa çevrilerek makinede düz dikiş i ile temizlenmiş ve üzerine süs dikiş i yapılmıştır.

Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kapama kenarlarına ve kol oyuntusuna yeşil empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede dikilmiştir. Beyiklerin yan dikiş leri ve kol altı birleşim yerleri ile kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına ise mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına mavi pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş çekilmiş ve bu dikiş ler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-6A

Gözlem Fişi**Örnek No:** 3.**Çizim No:** 6B.**Fotoğraf No:** 61A, 61B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside bordo has kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside yeşil empirme kumaş, siyah dikiş ipliği, uçkur bağı için mavi orlon iplik kullanılmıştır

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört boy katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:** Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede düz dikiş ile dikilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makine nakışı yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede düz dikiş yapılmıştır.

b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi:Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Uçkurluk 4 cm içe katlanarak makinede dikilmiştir. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç mavi empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

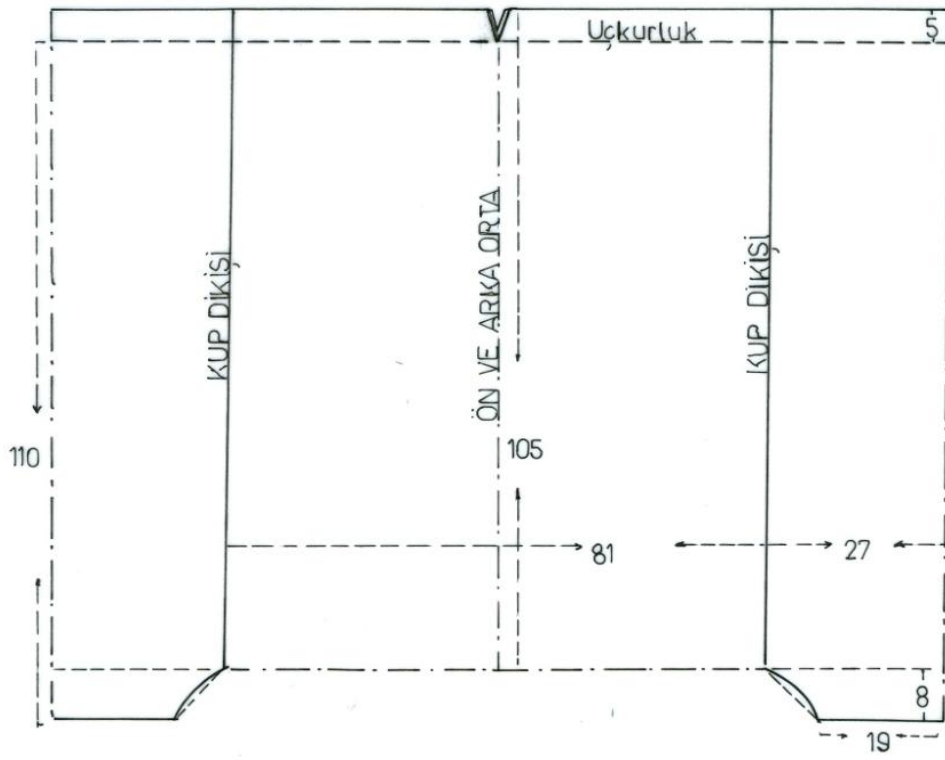
Giysinin Süsleme Özellikleri

Şalvarın paça pervazlarına yeşil pamuklu dikiş ipliği ile makine nakışı yapılmıştır.

Boyutlar:

Çizim No-6B

ŞALVAR

Gözlem Fişi

Örnek No: 3.

Çizim No: 6C.

Fotoğraf No: 61A, 61B, 61C, 61D.

İnceleme Tarihi: 20/02/2011.

Cinsi: Aksaya.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside beyaz kalın pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında beyaz kalın pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede kahverengi ve beyaz tiftik ip kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Beyaz pamuklu dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Ön ortası yakadan göğüs hizasına doğru hafif U kesimli ve önden açıktır. Ön kapanması bulunmamaktadır. Beden kol evi düz kesimli ve yarım beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu beldedir.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** “0” yaka kesimli olup ön ortasından sonra “U” kesimli açıklık bulunmaktadır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır.
- d. Beyik Kesim Tekniği:** Aksayanın yanlarına iki parçadan oluşan, kol altından etek ucuna doğru daralan yarım beyik kullanılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi:** Aksayayı oluşturan parçalar birbirine oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına oyulgama dikişi ile birleştirilip çevrilerek paylar kola yatırılır ve beyaz tiftikten ön ve arkaya gayma (elde makine) dikişi yapılmıştır. Beyaz tiftik yapılan gayma yanına 0,5 cm'den kahverengi tiftikten gayma ve üzerine zig-zag süsleme yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyikler tek seferde bedene oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir. Paylar bedene yatırılarak beyaz tiftikten gayma dikişi yapılmıştır. Gayma yanlarına 0,5 cm'den kahverengi tiftikten yine gayma yapılarak aynı dikiş tekniği ile süsleme yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler oyulgama dikişi ile tek seferde kol ucunda ve etek ucunda yırtmaç bırakılarak oyulgama dikişi ile dikilmiştir. Kol altı ve beyikleri birleştiren yan dikiş payları öne yatırılıp 1 mm'den yan dikişte beyaz tiftikten, kol altında kahverengi tiftikten gayma dikişi yapılmıştır. Yan dikişler, kol ucu ve kol yırtmacına beyaz tiftikten yapılan gayma dikişlerden sonra 0,5 cm'den kahverengi tiftikten gayma dikişi yapılır ve üzerine aynı teknikle süsleme yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakaya 0,5 cm katıntı eklenmiştir. Katıntı beden ve astar arasına yöredeki adıyla aşırımaç dikiş (çırpma dikişi) ile tutturulmuştur. Aşırımaç dikişten sonra yakaya 3 mm'den beyaz tiftik ile gayma dikişi yapılmıştır.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde aksaya kesim teknikleri kullanılmıştır. Aksaya dikim aşamalarına göre parçalar oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde oyulgama dikişi ile dikilerek çevrilmiştir. Ön ortasına, etek ucuna ve yan yırtmaçlara 1 cm'den beyaz pamuklu dikiş ipliği ile oyulgama dikişi yapılmıştır. Kol ucu ve kol yırtmacı astarla gayma dikişi ile temizlenmiştir. Astar yaka ve ön ortasında da gayma dikişi ile temizlenmiştir.

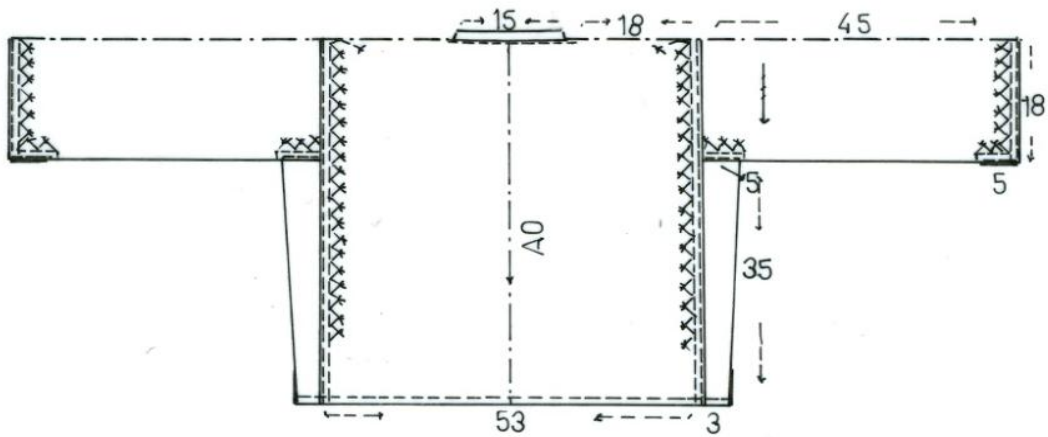
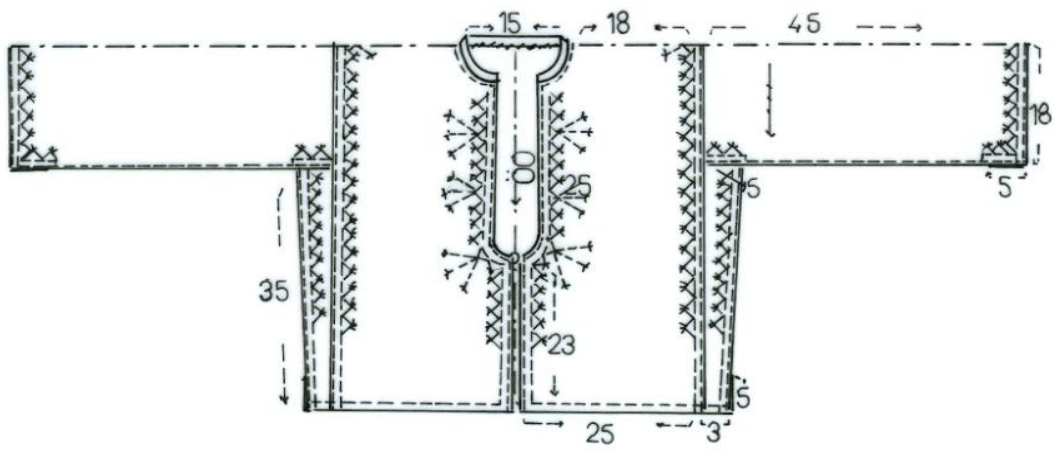
Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik ve nesneli bezeme ile süslenmiştir. Geometrik bezemede; düz hat ve zig-zag konu olarak seçilmiştir.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Süslemede yer alan motifler geometrik bezemede natüralist bir yaklaşımla oluşturulmuştur.
- c. Süsleme Tekniği:** Motifler kahverengi tiftik iplik kullanılarak “gayma” denen elde makine dikişi tekniği ile oluşturulmuştur. Yakaya, ön ortasına, kol ucuna ve kol ucu yırtmacına geçirilen tiftik kahverengi gaytan, yörede “aşırtaç dikiş” denen elde çırpma dikişi ile giysiye sabitlenmiştir.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Gaytanın yarım santim içine ön ortasında, kol oyuntusunda, beyiklerin bedenle birleşim yerlerinde, koltuk genişliğinde, yan dikişlerde, kol ucunda ve kol ucu yırtmacında düz hat boyunca gayma yapılmıştır. Gayma hatlar üzerine aynı teknikle zig-zag yapılmıştır. Bu şekilde üçgen motif elde edilmiştir. Üçgen başlarına tavuk bacağı yapılmıştır. Belli aralıklarla tavuk bacakları uzun bırakılmıştır. Uzun bırakılan tavuk bacakları yine tavuk bacakları ile sonlandırılmıştır.

Boyutlar:

Çizim No-6C

AKSAYA

Fotoğraf No-61 C: Aksaya Detay Görünümü.

Fotoğraf No-61 D: Aksaya Yaka Süsleme Detay Görünümü.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Emine Çetinok.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1990

Medeni Durumu : Bekar.

Öğrenim Durumu : İlköğretim

Açık Adresi : Esentepe Mah. Bahçeli Sk. No:32 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Rukiye Saraç.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1958.

Medeni Durumu : Evli, 6 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : Okur-yazar değil.

Açık Adresi : Kazım Karabekir Caddesi No:22 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Sultan Erdoğan.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1944.

Medeni Durumu : Evli, 6 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : Okur-yazar değil.

Açık Adresi : Kazım Karabekir Caddesi. Karaali Kasabası Beyşehir
Konya.

4 No'lu Örnek

Fotoğraf No-62 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-62 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 4.

Çizim No: 7A.

Fotoğraf No: 62A, 62B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside mavi jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede kırmızı pamuklu dikiş ipliği ve kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı, yeşil pamuklu dikiş ipliği ve mavi düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimlidir.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır.
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucunda daralmaktadır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak üzerinden yeşil iplik ile makinede düz dikiş yapılmış, yanına kırmızı dikiş ipliği ile süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile astarla temizlenmiştir. Katıntı üzerinden yeşil iplik ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına kırmızı iplik ile süsleme dikişi yapılmıştır. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme bulunmaktadır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altından makinede düz dikiş ile birleştirilip çevriliyerek üzerine tekrar düz dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak yeşil iplik ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına kırmızı iplik ile süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak üzerine düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu 1,5 cm'lik manşet ile temizlenmiştir.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan kırmızı jarse kumaştan 0,5 cm. genişliğinde katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüzü kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilip yakaya, ön ortasına ve etek ucuna üzerinden makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer

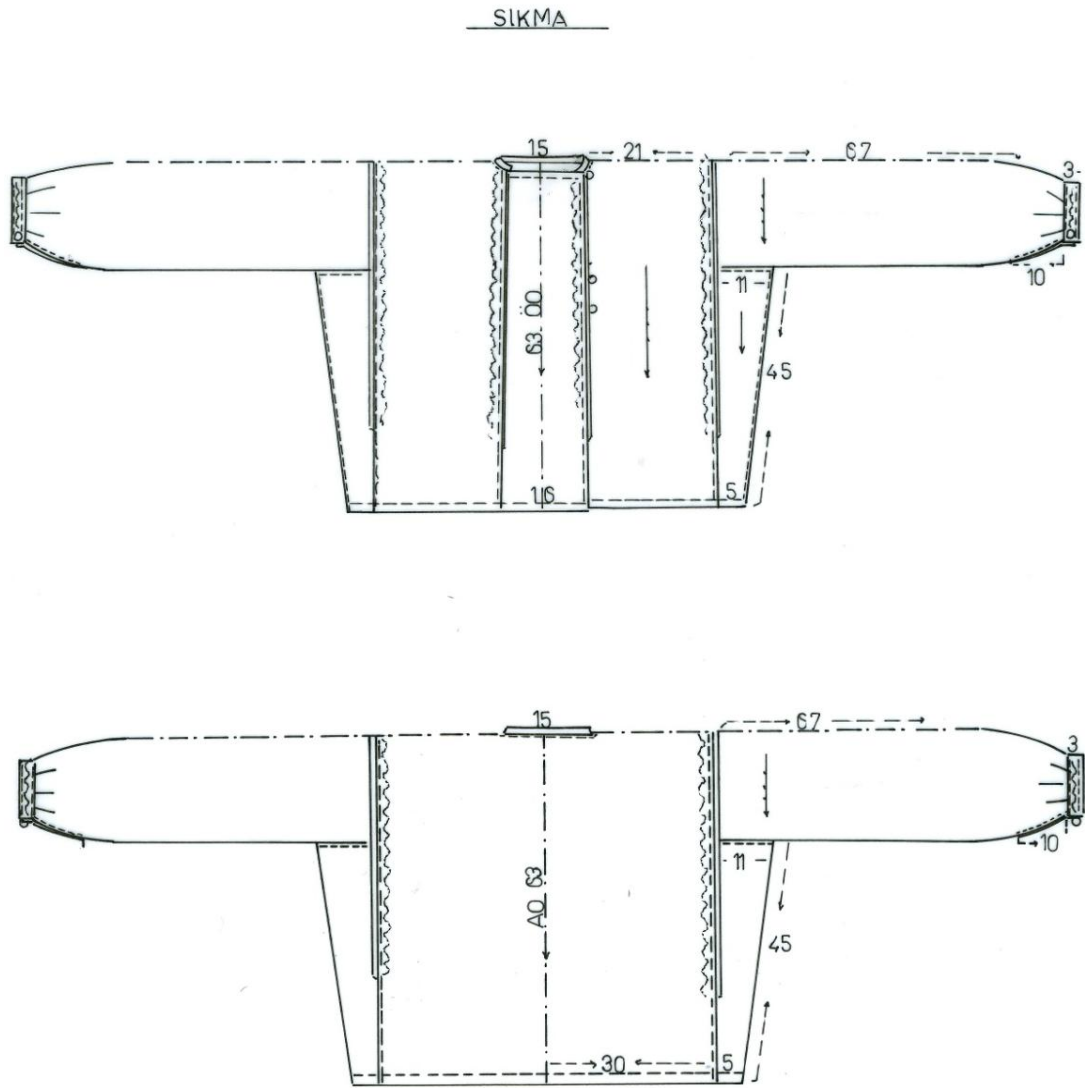
yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip yüze çevrilmiştir.

Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kapama kenarlarına ve kol oyuntusuna kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından kırmızı ve yeşil pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş ile süslenmiştir. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede makine dikişi yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına kırmızı pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş ile su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına kırmızı pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş yapılmış ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-7A

Gözlem Fişi**Örnek No:** 4.**Çizim No:** 7B.**Fotoğraf No:** 62A, 62B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside mavi kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı empirme kumaş, mavi dikiş ipliği kullanılmıştır. Giysi uçkurunda mavi orlon iplik kullanılmıştır.

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı yapılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:** Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz makinede geçirilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makinede düz dikiş yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede pekiştirilmiştir.

b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi: Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Uçkurluk 4 cm içe katlanarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç kırmızı empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler:

Giysi astarlanmamıştır.

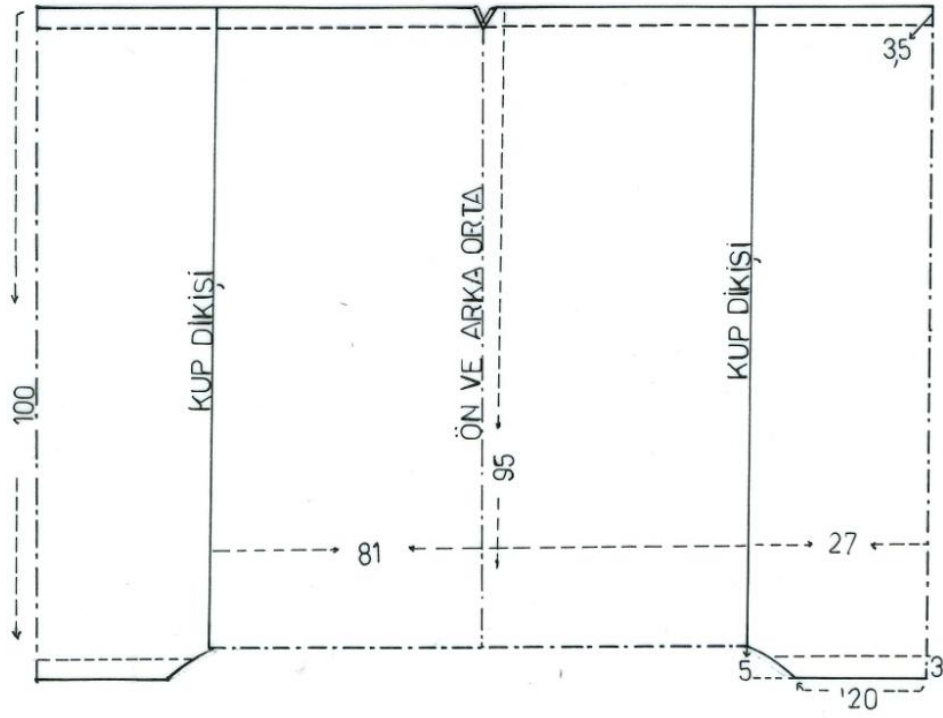
Giysinin Süsleme Özellikleri:

Giysiye süsleme yapılmamıştır

Boyutlar:

Çizim No-7B

ŞALVAR

Gözlem Fişi

Örnek No: 4.

Çizim No: 7C-1, 7C-2.

Fotoğraf No: 62A, 62B, 62C, 62D.

İnceleme Tarihi: 21/02/2011.

Cinsi: Allı Entari.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı ve beyaz çizgili kutnu dokuma kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında krem rengi kalın pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi jarse kumaş ve sarı dikiş ipliği kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Kol pervazı ve yaka katıntısında lacivert desenli divitin kumaş kullanılmıştır. Giyside kırmızı, sarı ve siyah pamuklu dikiş ipliği ve çıt çıt kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Ön orta açık, ve göğüs itibariyle kruvaze kapamalıdır. Beden kol evi düz kesimli ve tüm beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu uzundur.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup göğüs üzerine kadar köşeli yırtmaçlıdır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır.

d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği: Entarinin ön ortasına göğüs hizasından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen kapamalar eklenmiştir. Yanlarda entarinin ön ve arka bedenine kol altından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen beyikler yerleştirilmiştir. Beyiklerin yan dikişleri kumaş katı olduğu için tüm beyik olarak adlandırılmaktadır. Yan dikişte beyiklerin etek uçlarına yırtmaç çalışılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Entari beden parçaları ve ön kapama ön ortasından oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir.
- b. Tüm Beyik ve Kol Dikimi:** Tüm beyik ikiye katlanarak ortası bulunur ve çıtlatılır. Çıtlatılan yer dikkate alınarak beyik kolun ön ve arkasına elde oyulgama dikişi ile tutturulur. Beyiğin kol ile birleşiminden sonra kol altı dikişi elde oyulgama dikişi ile birleştirilir.
- c. Kol ve Beyiklerin Bedene Takılması:** Birleştirilen kol ve tüm beyik bedene tek seferde elde oyulgama dikişi birleştirilmiştir.
- d. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan katıntı beden ve astar arasına yöredeki adıyla aşırımaç dikiş (çırpma dikişi) ile tutturulmuştur. Aşırımaç dikişten sonra yakaya 1 cm'den elde oyulgama dikişi yapılmıştır.

Giysinin Astarlanması:

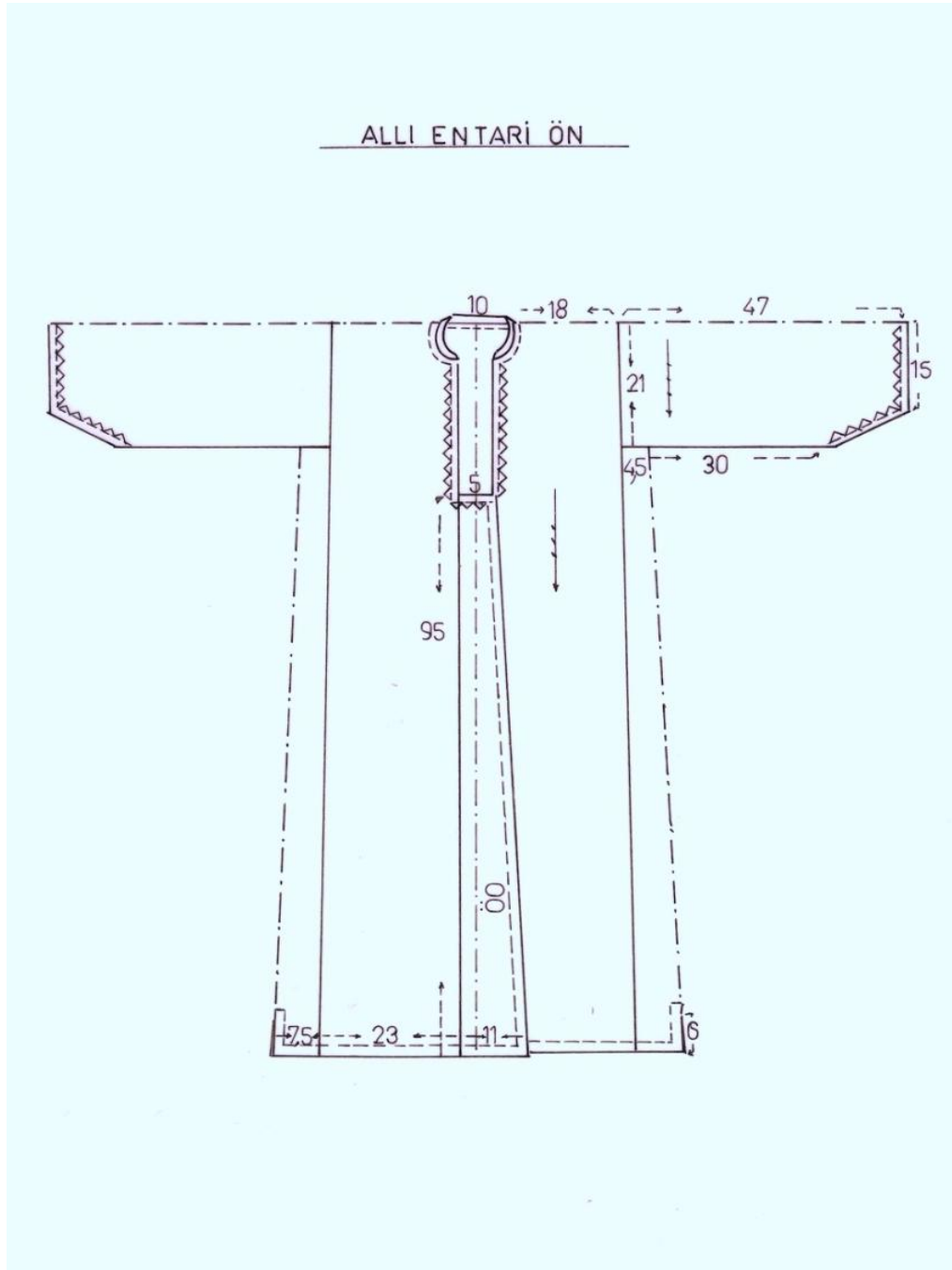
Entarinin tüm bedeninde astarlanmıştır. Astar entarinin kesim özellikleri ile oluşturulmuştur. Astar parçaları birbirine oyulgama dikişi ile tutturulmuştur. Kol ağzına 10 cm genişliğinde yaka katıntısında kullanılan pazen kumaştan pervaz çalışılmıştır. Kol ucu pervazları desenli pazen kumaştan astarda kol ucuna astar ve pervaz yüz yüze kapatılarak oyulgama dikişi ile tutturulmuştur. Tüm parçaları birleştirilen astar ve kumaş yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama, kol ucu ve etek ucu tek seferde oyulgama dikişi ile dikilerek çevrilmiştir. Astarlanan entarinin kol ucu ve yırtmaçlarında, yakada, ön kapamalarında, etek ucu ve yan yırtmaçlarında 1 cm den oyulgama dikişi yapılmıştır. Yakada katıntı astar ile bedene çırpma ve oyulgama dikişi ile tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik bezeme ile süslenmiştir. Giysi yaka ve kol uçlarına üçgenlerden oluşan bir süsleme konusu kullanılmıştır.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Geometrik süsleme natüralist bir yaklaşımla oluşturulmuştur.
- c. Süsleme Tekniği:** Süslemede yörede “kertme” olarak bilinen applike tekniği kullanılmıştır. 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarı makasla kertilerek applike tekniği ile kumaşa uygulanmıştır. Aplikeler giysiye “gayma” denen elde makine dikişi tekniği ile tutturulmuştur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Giyside kırmızı beyaz zemin üzerine yaka ve kol ucu kenarlarına mavi jarse kumaş kullanılarak applike yapılmıştır. Mavi jarse aplikeler sarı dikiş ipliği ile zemine sabitlenerek canlı bir görünüm kazandırılmıştır.

Boyutlar:

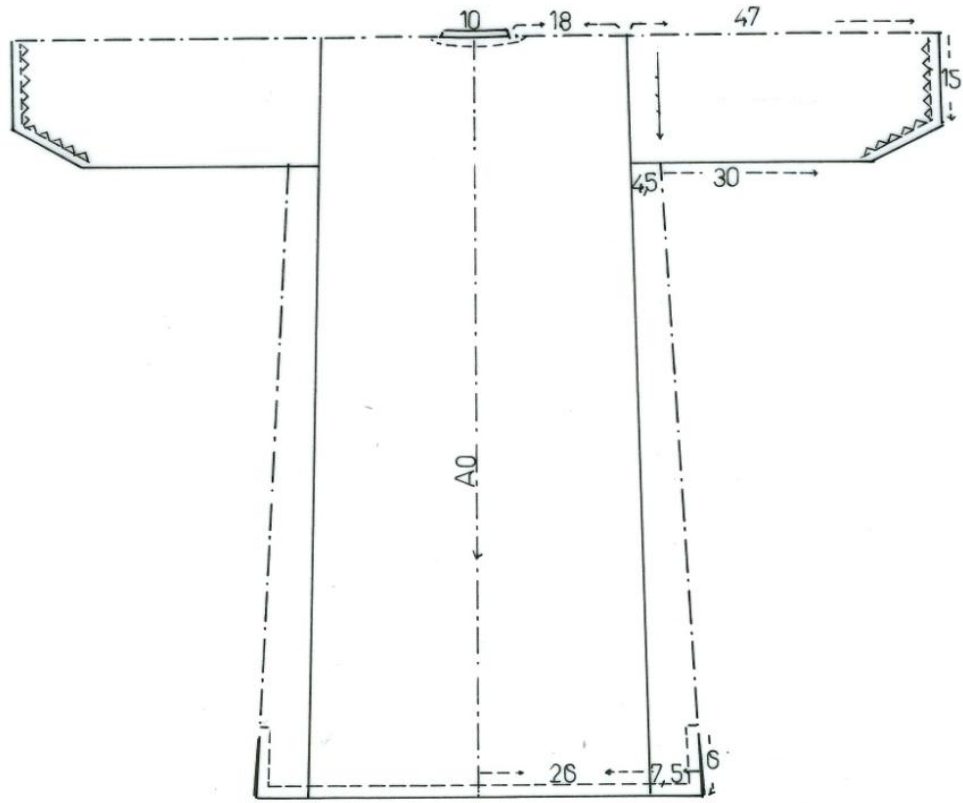
Çizim No-7C-1

Boyutlar:

Çizim No-7C-2

ALLI ENTARI ARKA

Fotoğraf No-62 C Allı Entari Detay Görünümü.

Fotoğraf No-62 D Allı Entari Yaka Süslemesi Detay Görünümü.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Emine Çetinok.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1990

Medeni Durumu : Bekar.

Öğrenim Durumu : İlköğretim

Açık Adresi : Esentepe Mah. Bahçeli Sk. No:32 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Rukiye Saraç.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1958.

Medeni Durumu : Evli, 6 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : Okur-yazar değil.

Açık Adresi : Kazım Karabekir Caddesi No:22 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Ayşe Ersoy

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1953

Medeni Durumu : Evli, 3 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : İlkokul.

Açık Adresi : Kazım Karabekir Cad. Karaali K. Beyşehir/Konya

5 No'lu Örnek

Fotoğraf No-63 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-63 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 5.

Çizim No: 8A.

Fotoğraf No: 63A, 63B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside turuncu jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında krem renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi pamuklu dikiş ipliği ve mavi empirme kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside turuncu ve mavi pamuklu dikiş ipliği, kırmızı ve beyaz düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 1 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucuna doğru daralır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına mavi empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama mavi empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz ile astarla temizlenmiştir. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya mavi empirme kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak üst dikiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan mavi empirme kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip

makinede düz dikiş çekilip dışa çevrilerek makinede düz dikiş ile temizlenmiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.

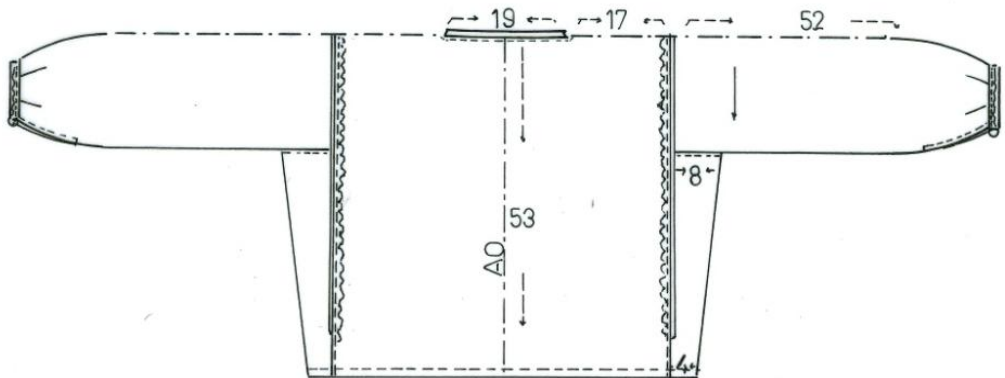
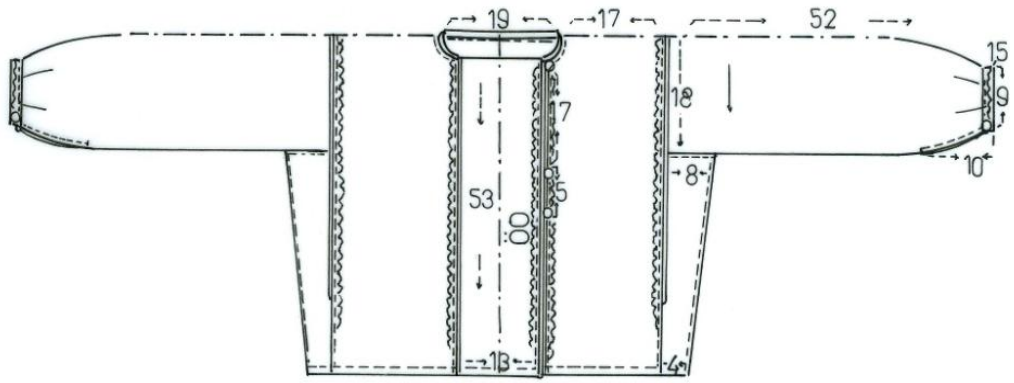
Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kapama kenarlarına ve kol oyuntusuna mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından turuncu pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına turuncu pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına mavi pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş çekilmiş ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-8A

SIKMA

Gözlem Fişi**Örnek No:** 5.**Çizim No:** 8B.**Fotoğraf No:** 63A, 63B, 63C, 63D.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Kutnu Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı zemin üzerine sarı çizgili kutnu dokuma kumaş ile giysi uçkuru için beyaz tülbent ve beyaz etamin kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında krem pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Kırmızı ve yeşil merserize nakış ipliği, mavi ve beyaz orlon iplik, yeşil yıldız pullar, kırmızı çiçek pullar, mavi ve sarı küçük boncuklar kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside siyah ve beyaz dikiş ipliği kullanılmıştır. Uçkurluk için lacivert pamuklu dokuma kumaş kullanılmıştır.

Giysinin Model ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre her bir kat eşitlenerek dört kattan kesilmiştir. Dört katlı kumaş ikinci katından ikiye ayrılarak her biri iki kattan oluşan iki parça haline getirilmiştir. Katlardan biri kat yerinden ikiye ayrılarak şalvar paçaları için kullanılmıştır. Paça parçaları ikiye katlanıp yanların kumaş katı olması sağlanmıştır. Diğer parça kat yerinden ikiye ayrılıp iki parça verevine kesilmiştir. Bu şekilde ön ortası verev ve şalvar ağı dikişli olmuştur. Şalvar uçkurluğu lacivert jarse kumaştan 12-13 cm kalınlığında kesilmiştir. Ön ortasına uçkur yırtmacı vardır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Ağ Parçalarının Birleşimi:** Dört parçadan oluşan şalvar ağ parçaları verev kesim yerleri ön ortasına gelecek şekilde makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir.
- b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi:** Şalvar orta ağ parçaları ve yan parçaları, şalvar ağı paça açıklığı bırakılarak, uçkurluk yırtmacı ise 2-3 mm. katlanarak makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Şalvar uçkurluğu astarlama işleminden sonra bele iç tarafından makinede dikilip çevrilerek yüzünden yine makinede dikişi ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Astar kesiminde kutnu şalvar kesim teknikleri kullanılmıştır. Kutnu şalvar dikim aşamalarına göre parçalar makinede dikişi ile birleştirilmiştir. Astar ve kutnu şalvar belde ve paçalarda yine makinede dikişi ile birleştirilmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı 2-3 cm. kalınlığında tülbentten dikilmiştir. Tülbent bağı her iki ucuna 5 cm. genişliğinde, 10 cm. uzunluğunda etamin kumaştan dikdörtgen parçalar dikilmiştir.

Giysinin Süsleme Özellikleri

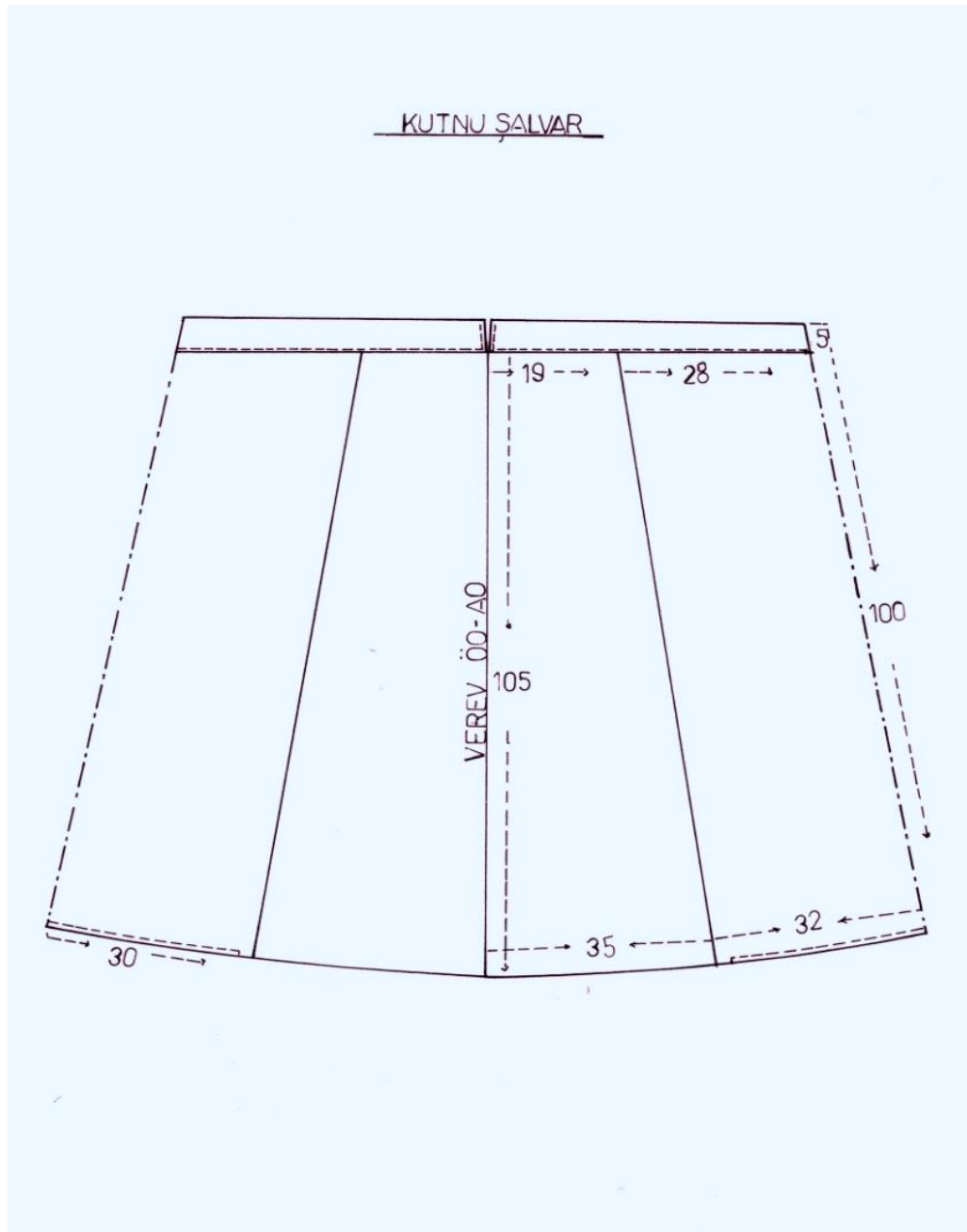
- a. Süsleme Konusu:** Giysi uçkuru bitkisel bezeme ile süslenmiştir. Uçkurun iki ucuna yerleştirilen etamin parçalar üzerine kıvrımlı dal, çiçek ve yaprak konu olarak seçilmiştir.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Motifler anti natüralist bir yaklaşımla biçimlendirilmiştir.
- c. Süsleme Teknikleri** Şalvar paçalarına mavi gaytan örülüp paça uçlarına çırpma dikişi ile tutturularak giysiye sabitlenmiştir. Gaytan geçirilirken belli aralıklarla ilik bırakılmıştır. İlikler arasından gaytan geçirilerek paçaların bağlanması sağlanmıştır. Uçkur uçlarına geçirilen dikdörtgen etamin parça üzerine merserize nakış ipliği ile işleme yapılmıştır. Uçkur uçlarına mavi

beyaz orlon iplik ile püskül geçirilmiştir. Püskül geçirilen hiza ile sınırlı olarak çiçek pullar ve boncuklar dikilmiştir.

d. Süsleme Kompozisyonu: Dikdörtgen etamin parça ortasına kıvrımlı dal işlenmiş, kıvrımlı dal üzerine sağlı sollu altı adet çiçek ve altı adet yaprak motifi yerleştirilmiştir. İşlenen motifler arasına yıldız pul ve boncuk dikilerek işleme zenginleştirilmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-8B

Fotoğraf No-63 C: Kutnu Şalvar

Fotoğraf No-63 D: Kutnu Şalvar Uçkur Detay Görünümü

Gözlem Fişi

Örnek No: 5.

Çizim No: 8C-1, 8C-2.

Fotoğraf No: 63A, 63B, 63E, 63F.

İnceleme Tarihi: 26/02/2011.

Cinsi: Uzun Atlas.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside yeşil jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı ince pamuklu dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede kertmeler (aplike) sarı, kırmızı, mavi, pembe, jarse ve turuncu empirme kumaşlar kullanılarak yapılmıştır. Süslemede katıntılar için yakada sarı, kol oyuntusunda kırmızı ve kol uçlarında pembe jarse kumaş kullanılmıştır. Kertme süslemeler üzerine sarı, mavi, kırmızı, pembe, mor, yeşil büyük ve küçük çiçek pullar; beyaz , mavi, turuncu, beyaz ve sarı küçük boncuklar, sarı ve gri küçük halka pullar; mavi boru boncuk kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı, sarı, mavi pamuklu dikiş ipliği ve çıt çıt kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Ön orta açık ve göğüs itibariyle kruvaze kapamalıdır. Beden kol evi düz kesimli ve yarım beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu uzundur.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup göğüs hizasına kadar “U” şeklinde yırtmaçlıdır.

- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzundur. Kol ağzına 0,3 cm genişliğinde pembe jarse kumaştan katıntı çalışılmıştır.
- d. **Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Giysinin ön ortasına göğüs hizasından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen kapamalar eklenmiştir. Giysi yanlarına iki parçadan oluşan, kol altından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen yarım beyik kullanılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. **Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Giysinin beden parçaları ve ön kapama ön ortasından makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Paylar bedene yatırılarak kırmızı dikiş ipliği ile üst dikiş yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama sarı jarse kumaştan bel hizasına kadar 2 mm katıntı eklenerek makinede astarla birlikte temizlenmiştir. Astar çevrildikten sonra 2-3 mm den kırmızı dikiş ipliği kullanılarak makinede üst dikiş yapılmıştır. Kapama göğüs hizasından çıt çıt ile sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine göğüs hizasında yine bir çıt çıt ile kapanır.
- b. **Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altında makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Ön ve arkada sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde dikilmiştir. Paylar öne yatırılarak üst dikiş yapılmıştır.
- c. **Yaka Dikimi:** Boyun ve yaka kısmına 0,5 cm genişliğinde sarı jarse kumaştan katıntı çalışılmıştır. Yakada bulunan kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Giysinin tüm bedeninde astarlama yapılmıştır. Astar kesiminde uzun atlas kesim teknikleri kullanılmıştır. Uzun atlas dikim aşamalarına göre parçalar makinede

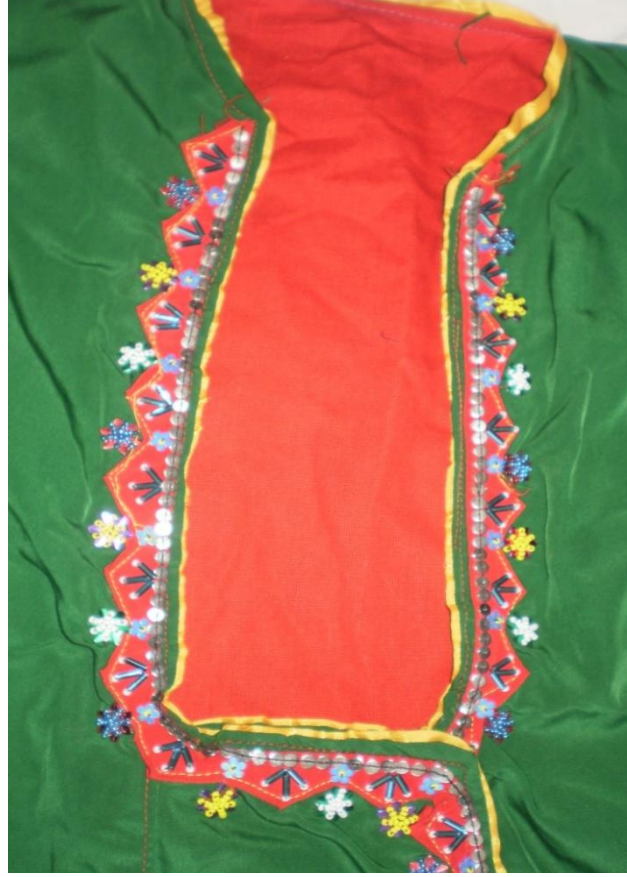
düz dikiş ile birleştirilmiştir. Boyun, yaka ve ön kapamada astar ile kumaş arasına sarı jarse kumaştan, kol ucuna pembe jarse kumaştan katıntı eklenip etek ucu da dahil edilerek tek seferde makinede düz dikiş ile dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön kapamaya, kol ucuna ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Astarlama işleminden sonra ön peşler etek ucundan yukarı 9-10 cm açıklık oluşturacak şekilde üçgen olarak katlanıp elde tutturulur.

Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik ve nesneli bezeme ile süslenmiştir. Geometrik bezemede giysi yaka, ön ortası, etek uçları ve kol uçlarına üçgen kertmeli bir süsleme kullanılmıştır. Nesneli bezemede etek uçlarına arka orta ve yanlarda olmak üzere üç adet tavuk bacağı seçilmiştir.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Geometrik bezemede natüralist, nesneli bezemede anti natüralist bir yaklaşım benimsenmiştir.
- c. Süsleme Tekniği:** Giysi ön bedende yaka ve kapama kenarlarına, kol oyuntusuna ve kol uçlarına makinede düz dikiş ile jarse kumaştan katıntı eklenmiştir. Süslemede yörede “kertme” olarak bilinen applike tekniği kullanılmıştır. 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarı makasla kertilerek applike tekniği ile kumaşa uygulanmıştır. Aplikeler giysiye makinede düz dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Tavuk bacakları motifi de applike tekniği ile giysiye makinede düz dikiş ile uygulanmıştır.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Giyside yeşil zemin üzerine yaka, ön ortası, etek ucu ve kol ucu kenarlarına kırmızı, sarı, pembe ve turuncu jarse kumaşlar kullanılarak applike yapılmıştır. Aplikeler sarı dikiş ipliği ile zemine tutturulmuştur. Applike süslemelerinde yaka, kol ucu ve ön ortasında aplikenin kertmesiz kenarı boyunca applikeyi sabitleyen dikiş üzerine sıra halinde gri yuvarlak pullar işlenmiştir. Pulların devamına mavi boru boncuklar ve küçük sarı boncuklarla tavuk bacağı motifi işlenmiştir. Tavuk bacakları üçgenlerin sivri uçlarına bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Sıralanan tavuk bacaklarının arasına küçük turuncu renkli çiçek pullar tepelerine küçük mavi boncuklar yerleştirilerek giysiye sabitlenmiştir.

Küçük çiçek pullara paralel büyük yıldız pullar kertme yerlerine küçük boncuklar eşliğinde dikilerek kertmelere zengin bir görünüm kazandırılmıştır. Yeşil yıldız pullar küçük turuncu boncuklarla, mor yıldız pullar beyaz küçük boncuklarla, kırmızı yıldız pullar mavi küçük boncuklarla eşleştirilerek zemine sabitlenmiştir. Etek ucu aplikeleri üzerine daha sade olarak mavi küçük çiçek pullar ve sarı küçük pullarla aralıklı olarak işlenmiştir. Aplikelerin kertme yerlerine mavi, kırmızı ve sarı büyük çiçek pullar sarı beyaz ve mavi küçük boncuklar eşliğinde giysiye uygulanmıştır. Etek ucunda arka orta ve yanlara kırmızı, turuncu ve mavi empirme kumaş seçilerek işlenen tavuk bacağı aplikeleri üzerine sarı küçük çiçek pullar sarı küçük boncuklar eşliğinde uygulanmıştır.

Fotoğraf No-63 E: Uzun Atlas Yaka Süsleme Detay Görünümü.

Fotoğraf No-63 F: Uzun Atlas Etek Ucu Detay Görünümü.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Nurgöl Taylan.
Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.
Doğum Tarihi : 1963.
Medeni Durumu : Evli, 2 çocuk annesi.
Öğrenim Durumu : İlkokul.
Açık Adresi : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

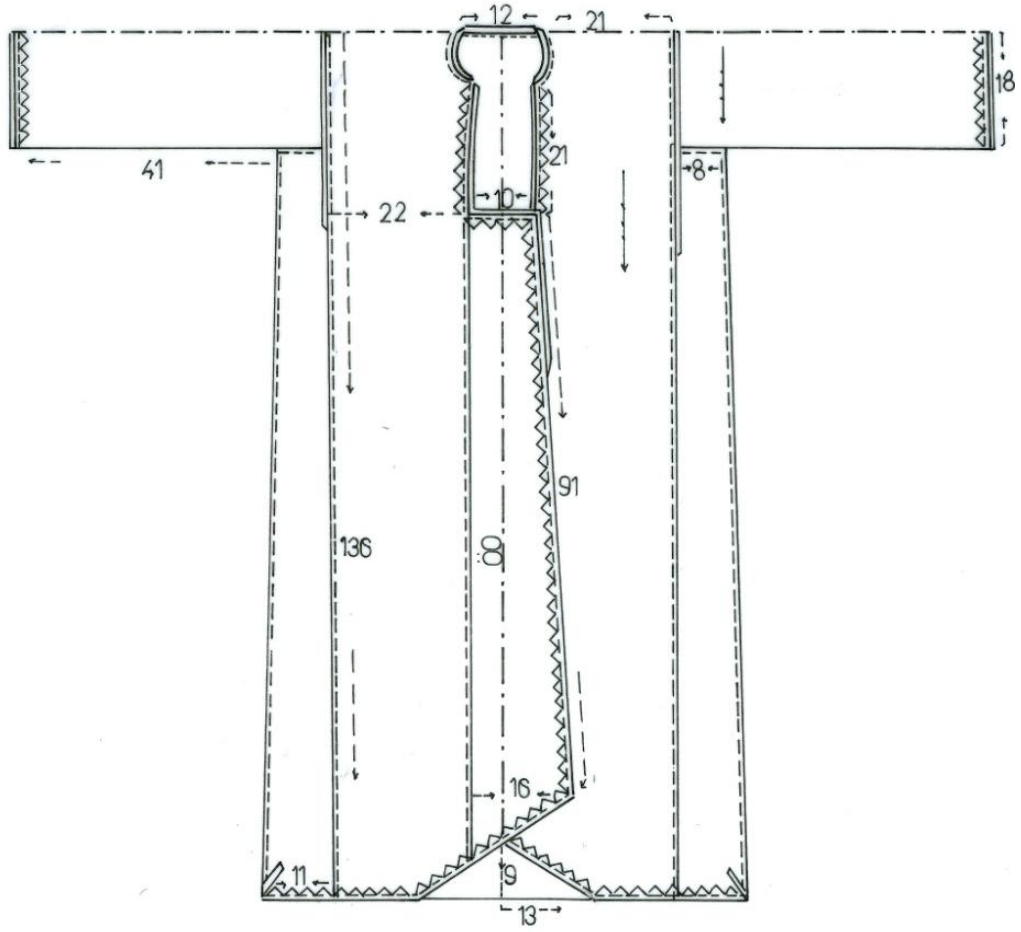
Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Nesibe Issı.
Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.
Doğum Tarihi : 26.08.1986.
Medeni Durumu : Evli, bir çocuk annesi.
Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu.
Açık Adresi : Merkez Mah. Alpaslan Sk. No:2 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Boyutlar:

Çizim No-8C-1

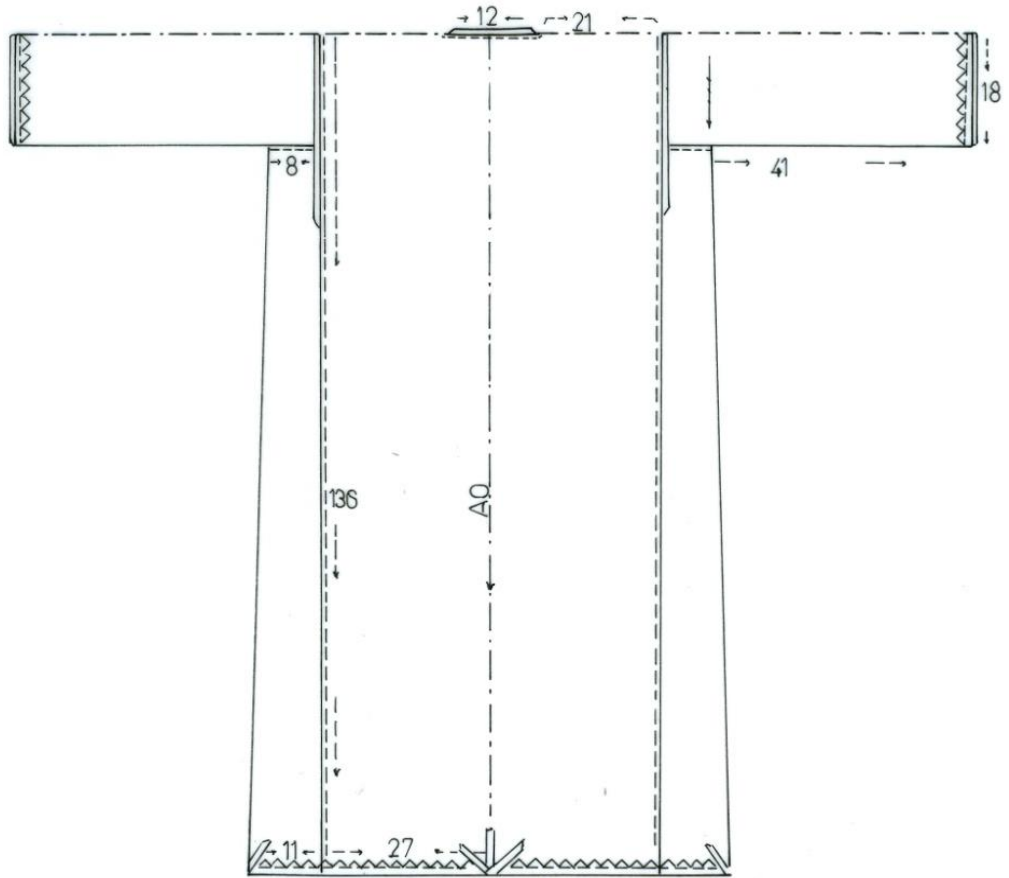
UZUN ATLAS ÖN

Boyutlar:

Çizim No-8C-2

UZUN ATLAS ARKA

6 No'lu Örnek

Fotoğraf No-64 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-64 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 6.

Çizim No: 9A.

Fotoğraf No: 64A, 64B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside pembe empirme kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi pamuklu dikiş ipliği, mavi ve yeşil jarse kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside pembe pamuklu dikiş ipliği ve mor düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 0,5 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucuna doğru daralır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi dikilmiştir. Sola kapanan ön kapama mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede astarla temizlenmiştir. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sol kapamada ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya yeşil jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak üst dikiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan mavi empirme kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip makine çekilerek dışa çevrilmiş üzerine süsleme dikişi yapılmıştır.

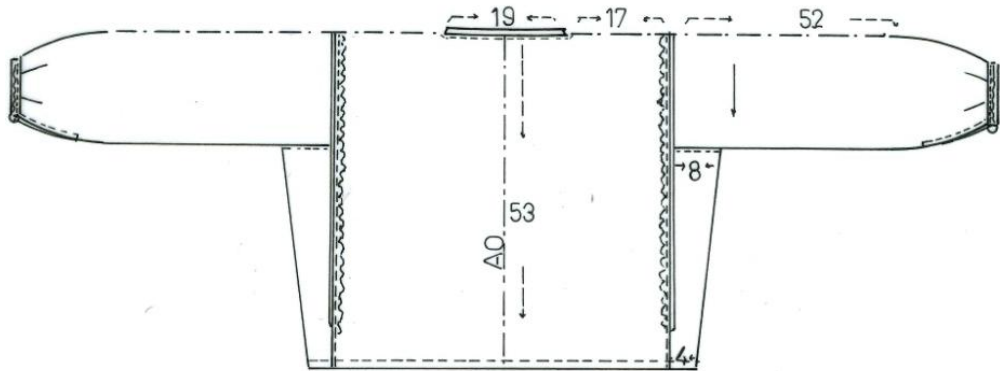
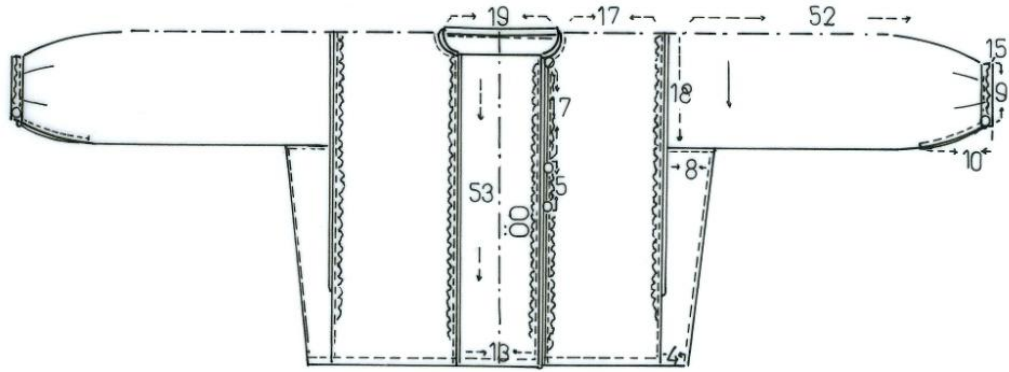
Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kol oyuntusuna yeşil jarse kumaştan ve kapama kenarlarına mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına mavi pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş çekilmiş ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-9A

SİKMA

Gözlem Fişi**Örnek No:** 6.**Çizim No:** 9B.**Fotoğraf No:** 64A, 64B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside desenli bordo kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside mavi empirme ve bordo dikiş ipliği kullanılmıştır. Giysi uçkurunda turuncu orlon iplik kullanılmıştır.

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı yapılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:** Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede dikilerek çevrilmiş, çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makine dikişi yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede birleştirilmiş paylar ikiye açılarak üzerine düz dikiş yapılmıştır.

- b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi:**Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar ile uçkurluk 4 cm içe katlanarak makine dikişi ile dikilmiştir. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç mavi empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

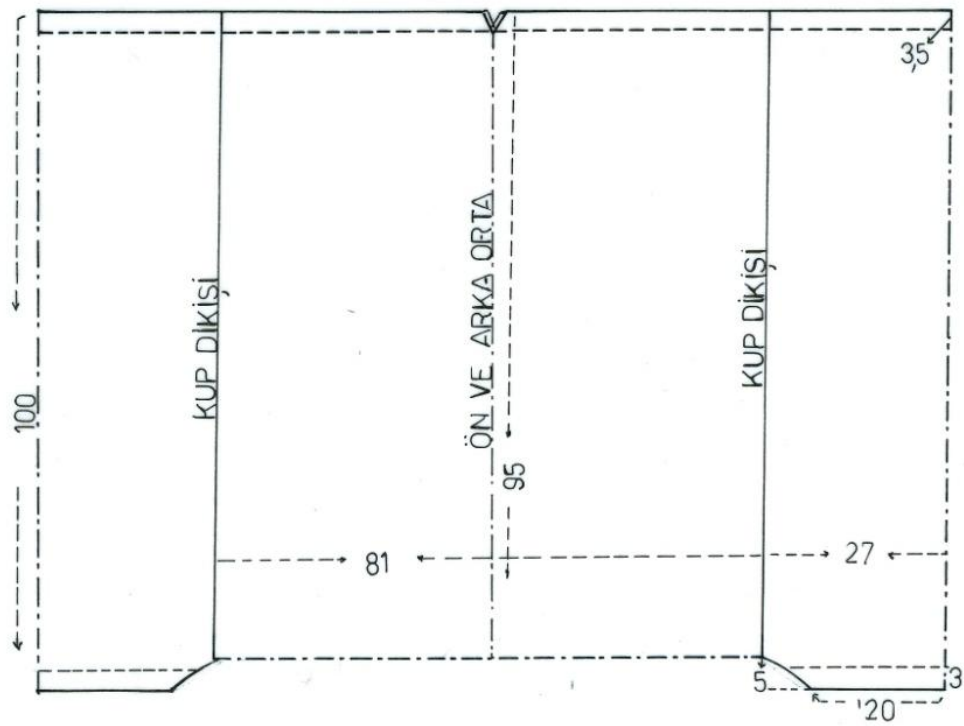
Giysinin Süsleme Özellikleri

- a. Süsleme Konusu:** Şalvar kumaşı bitkisel bezeme ile dokunduğundan bitkisel bezemede çiçek ve yapraklar süslemenin konusunu oluşturmuştur.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Bitkisel bezemede kullanılan desenler anti natüralist bir yaklaşımla oluşturulmuştur.
- c. Süsleme Tekniği:** Şalvarda kumaş desenleri süsleme olarak ele alındığından süsleme tekniği yoktur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Bordo zemin üzerine sarı, beyaz, pembe ve yeşil renkli kabartmalı çiçek ve yapraklardan oluşan desenler tüm şalvar yüzeyini kaplamıştır.

Boyutlar:

Çizim No-9B

ŞALVAR

Gözlem Fişi**Örnek No:** 6.**Çizim No:** 9C.**Fotoğraf No:** 64A, 64B, 64C, 64D.**İnceleme Tarihi:** 26/02/2011.**Cinsi:** Kısa Atlas.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside yeşil jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı ince pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede katıntılar için mavi, pembe, sarı ve kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır. Süslemede kertmeler (aplike) kırmızı, pembe jarse ve turuncu empirme kumaşlar kullanılarak yapılmıştır. Kertme süslemeler üzerine kırmızı, pembe, yeşil büyük ve küçük çiçek pullar; beyaz , mavi, ve sarı küçük boncuklar, gri küçük halka pullar; mavi boru boncuk kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı, sarı, siyah pamuklu dikiş ipliği ve çıt çıt kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Ön orta açık, yaka “0” kesimli ve göğüs itibariyle kruvaze kapamalıdır. Beden kol evi düz kesimli ve yarım beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup yakadan göğse kadar üçgen yırtmaçlıdır.

- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzundur.
- d. **Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Giysinin ön ortasına göğüs hizasından başlayıp kalça düşüklüğüne kadar kapamalarla, giysi yanlarına iki parçadan oluşan, kol altından geniş başlayıp kalça düşüklüğüne doğru daralan yarım beyik çalışılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. **Beden Dikimi ve Ön Kapama:**Kısa Atlas beden parçaları ve ön kapamalar ön ortasına pembe jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makine ile birleştirilmiştir. Her iki tarafta katıntılar ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikişin yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama sarı ve mavi jarse kumaştan bel hizasına kadar 2 mm katıntı eklenerek makine dikişi ile astarla temizlenmiştir. Astar çevrildikten sonra 2-3 mm den sarı dikiş ipliği kullanılarak makinede dikilmiştir. Kapama göğüs hizasından çıt çıt ile sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine göğüs hizasında yine bir çıt çıt ile kapanır.
- b. **Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Ön ve arkada sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına sarı dikiş ipliği ile süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde dikilmiştir. Paylar öne yatırılarak sarı dikiş ipliği ile üst dikiş yapılmıştır. Kol ağzına 0,3 cm genişliğinde sarı jarse kumaştan katıntı çalışılmıştır.
- c. **Yaka Dikimi:** Yakada bulunan mavi jarse kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Giysinin tüm bedeni astarlanmıştır. Astar kesiminde kısa atlas kesim teknikleri kullanılmıştır. Kısa atlas dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Boyun ve yakada mavi, ön kapama ve kol ucunda sarı jarse kumaştan, astar ile kumaş arasına katıntı eklenip etek ucu da dahil edilerek tek seferde makinede düz dikiş ile dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön kapamaya ve kol ucuna 2 mm den; etek ucuna da 0,5 cm den giysi üzerine makine dikişi yapılmıştır.

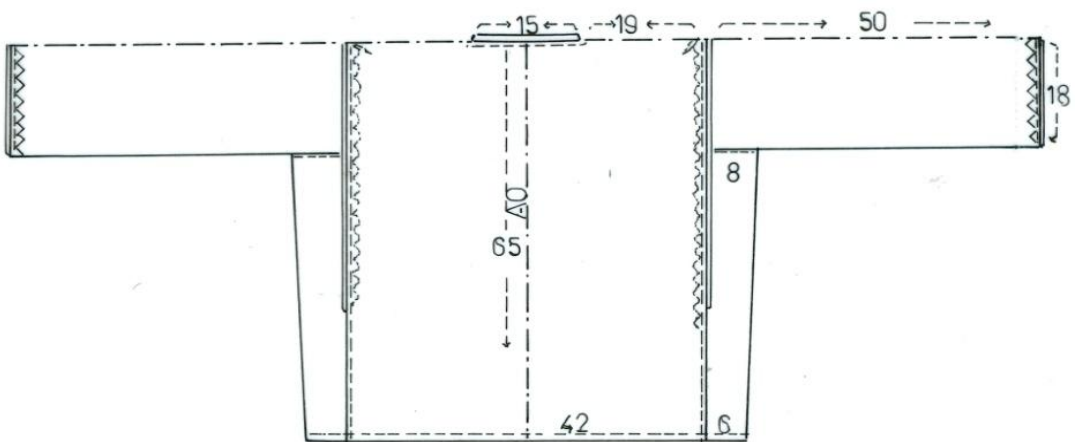
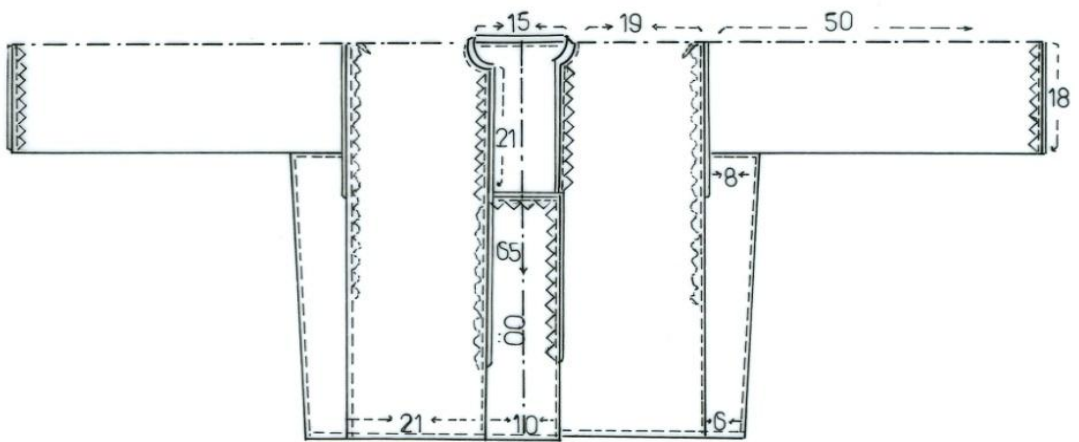
Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik ve bitkisel bezeme ile süslenmiştir. Geometrik bezemede giysi yaka, ön ortası ve kol uçlarına üçgen kertmeli bir süsleme konusu kullanılmıştır. Bitkisel bezemede çiçek motifleri seçilmiştir.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Geometrik bezemede natüralist bir yaklaşım, bitkisel bezemede antinatüralist bir yaklaşım benimsenmiştir.
- c. Süsleme Tekniği:** Süslemede yörede “katıntı” olarak bilinen katıntı geçirme, yakaya, kol oyuntusuna, kapamaların ön ortası ile birleşim yerlerine, kapama kenarlarına ve kol uçlarına makinede düz dikiş ile uygulanmıştır. Kapamaların ön ortası ile birleşim yerleri, kolun ve beyiklerin beden ile birleşim yerlerine ön ve arkada üst dikişyanına süsleme dikişi yapılmıştır. Süslemede yörede “kertme” olarak bilinen applike tekniği kullanılmıştır. 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarı makasla kertilerek applike tekniği ile kumaşa uygulanmıştır. Aplikeler giysiye makinede düz dikiş ile tutturulmuştur. Çiçek pullar aralara tutturulmuştur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Giyside yeşil zemin üzerine yaka, ön ortası ve kol ucu kenarlarına kırmızı, sarı ve pembe jarse kumaşlar kullanılarak applike yapılmıştır. Aplikeler sarı dikiş ipliği ile zemine tutturulmuştur. Applike süslemelerinde aplikenin kertmesiz kenarı boyunca applikeyi sabitleyen dikiş üzerine sıra halinde gümüş rengi yuvarlak pullar işlenmiştir. Pulların devamına mavi boru boncuklardan tavuk bacağı işlenmiştir. Tavuk bacakları üçgenlerin sivri uçlarına bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Sıralanan tavuk bacaklarının arasına küçük mavi renkli çiçek pullar tepelerine küçük sarı

Boyutlar:

Çizim No-9C

KISA ATLAS

Fotoğraf No-64 C: Kısa Atlas Genel Görünüm.

Fotoğraf No-64 D: Kısa Atlas Detay Görünüm.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Nesibe Issı.
Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.
Doğum Tarihi : 26.08.1986.
Medeni Durumu : Evli, bir çocuk annesi.
Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu.
Açık Adresi : Merkez Mah. Alpaslan Sk. No:2 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

7 No'lu Örnek

Fotoğraf No-65 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-65 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 7.

Çizim No: 10A.

Fotoğraf No: 65A, 65B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside yeşil empirme kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında yeşil renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede kırmızı pamuklu dikiş ipliği, kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside yeşil pamuklu dikiş ipliği ve kırmızı düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 0,5 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucuna doğru daralır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz ile astarla temizlenmiştir. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sol kapamada ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak üst dikiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan kırmızı jarse kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip

makinede düz dikiş çekilip dışa çevrilerek makinede düz dikiş ile temizlenmiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.

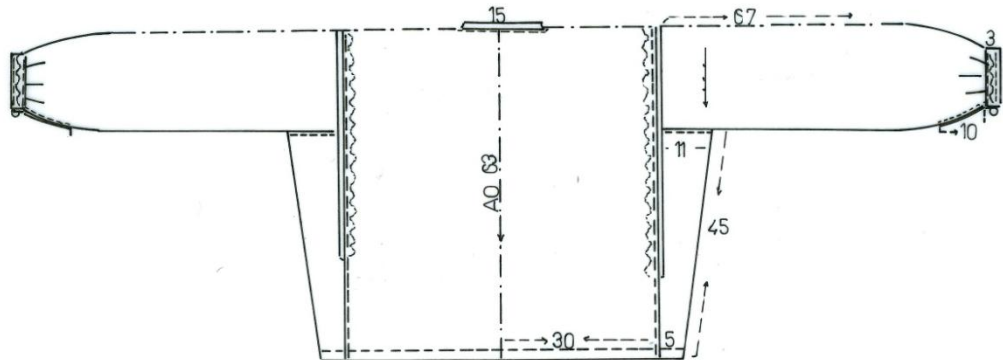
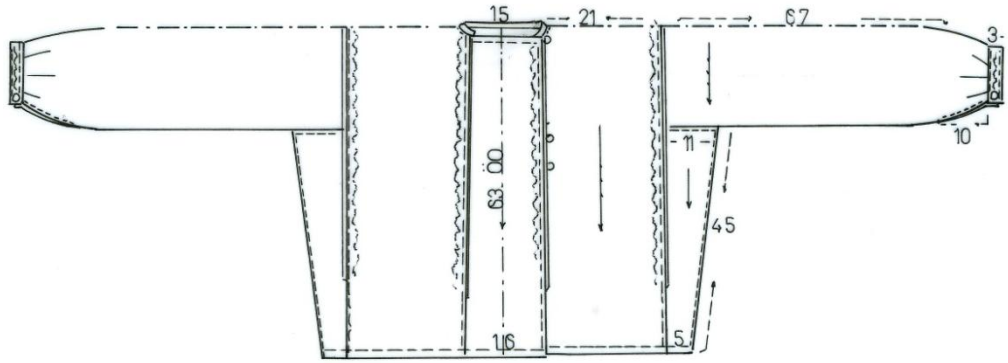
Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kol oyuntusuna ve kapama kenarlarına kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından kırmızı pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına kırmızı pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına kırmızı pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş çekilmiş ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-10A

SIKMA

Gözlem Fişi**Örnek No:** 7.**Çizim No:** 10B.**Fotoğraf No:** 65A, 65B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside sarı sim işli mavi kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside yeşil empirme ve mavi dikiş ipliği kullanılmıştır. Giysi uçkurunda kırmızı orlon iplik kullanılmıştır.

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:** Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede düz dikiş ile dikilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makinede düz dikiş yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede düz dikiş yapılmıştır.

- b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi:** Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Uçkurluk 4 cm içe katlanarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç kırmızı empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

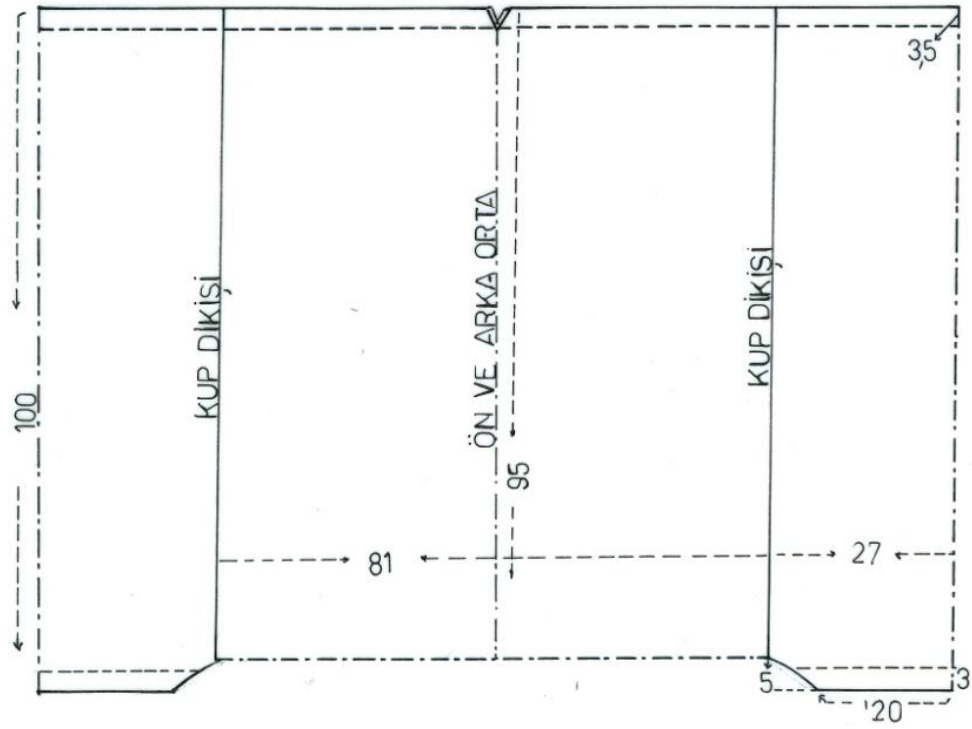
Giysinin Süsleme Özellikleri

- a. Süsleme Konusu:** Şalvar süslemesinde bitkisel bezemeye yer verilmiştir. Bitkisel bezemede çiçek, kıvrımlı dal ve yapraklar süslemenin konusunu oluşturmuştur.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Bitkisel bezemede kullanılan desenler anti natüralist bir yaklaşımla oluşturulmuştur.
- c. Süsleme Tekniği:** Şalvarda kumaş desenleri süsleme olarak ele alındığından süsleme tekniği yoktur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Mavi zemin üzerine sarı ve gümüş rengi simli kabartmalı çiçek ve yapraklardan oluşan desenler tüm şalvar yüzeyini kaplamıştır.

Boyutlar:

Çizim No-10B

ŞALVAR

Gözlem Fişi

Örnek No: 7.

Çizim No: 10C.

Fotoğraf No: 65A, 65B, 65C.

İnceleme Tarihi: 26/02/2011.

Cinsi: Kısa Kutnu.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı zemin üzeri sarı çizgili kutnu dokuma kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı ince pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede katıntılar için mavi ve yeşil jarse kumaş kullanılmıştır. Süslemede mavi ve yeşil jarse kumaştan kertme (aplike) yapılmıştır. Kertme süslemeler üzerine kırmızı, pembe ve yeşil büyük ve küçük çiçek pullar; beyaz , mavi, ve sarı küçük boncuklar, gri küçük halka pullar; yeşil boru boncuk kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside yeşil ve sarı pamuklu dikiş ipliği ve çıt çıt kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Ön orta açık, yaka “0” kesimli ve kruvaze kapamalıdır. Beden kol evi düz kesimli ve yarım beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup boyun ve yaka kısmına 0,5 cm genişliğinde yeşil jarse kumaştan katıntı çalışılmıştır.

- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzundur. Kol ağzına 0,3 cm genişliğinde mavi jarse kumaştan katıntı çalışılmıştır.
- d. **Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Giysinin ön ortasına göğüs hizasından başlayıp kalça düşüklüğüne kadar kapamalar eklenmiştir. Giysi yanlarına iki parçadan oluşan, kol altından geniş başlayıp kalça düşüklüğüne doğru daralan yarım beyik çalışılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. **Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Kısa Kutnu beden parçaları ve ön kapamalar ön ortasına yeşil jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Her iki tarafta katıntılar ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama yeşil jarse kumaştan bel hizasına kadar 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile astarla temizlenmiştir. Astar çevrildikten sonra 2-3 mm den yeşil dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama göğüs hizasından çıt çıt ile sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine göğüs hizasında yine bir çıt çıt ile kapanır.
- b. **Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Ön ve arkada sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına sarı dikiş ipliği ile süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde dikilmiştir. Paylar öne yatırılarak yeşil dikiş ipliği ile üst dikiş yapılmıştır.
- c. **Yaka Dikimi:** Yakada bulunan yeşil jarse kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Giysinin tüm bedeninde astarlama yapılmıştır. Astar kesiminde kısa kutnu kesim teknikleri kullanılmıştır. Kısa kutnu dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Boyun, yaka ve ön kapamada yeşil, kol ucunda mavi jarse kumaştan, astar ile kumaş arasına katıntı eklenip etek ucu da dahil edilerek tek seferde makinede düz dikiş ile dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön kapamaya ve kol ucuna 2 mm den; etek ucuna da 0,5 cm den makinede düz dikiş yapılmıştır.

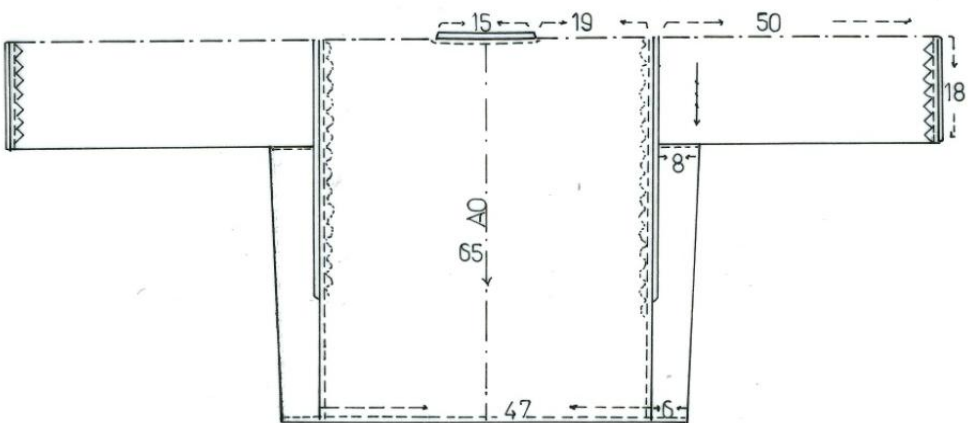
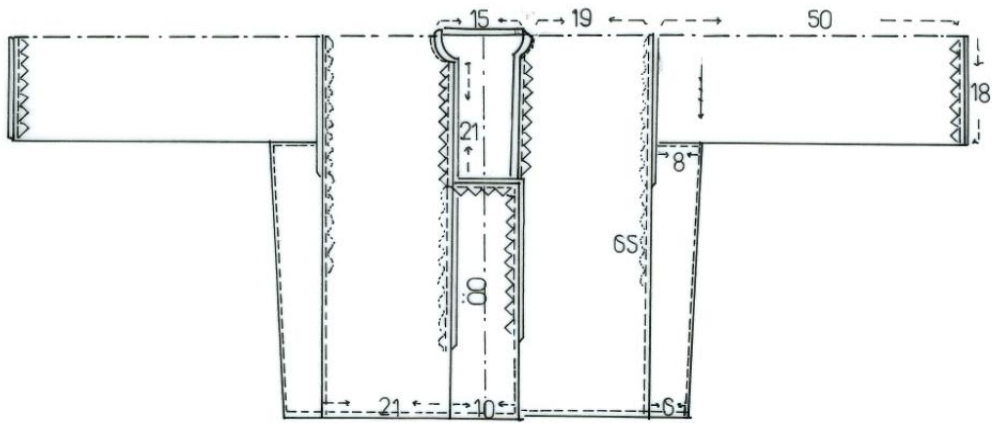
Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik bezeme ile süslenmiştir. Geometrik bezemede giysi yaka, ön ortası ve kol uçlarına üçgen kertmeli bir süsleme konusu kullanılmıştır.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Geometrik bezemede natüralist bir yaklaşım benimsenmiştir.
- c. Süsleme Tekniği:** Süslemede yörede “katıntı” olarak bilinen katıntı geçirme, yakaya, kol oyuntusuna, kapamaların ön ortası ile birleşim yerlerine, kapama kenarlarına ve kol uçlarına makinede düz dikiş ile uygulanmıştır. Kapamaların ön ortası ile birleşim yerleri, kolun ve beyiklerin beden ile birleşim yerlerine ön ve arkada üst dikişyanına süsleme dikişi yapılmıştır. Süslemede yörede “kertme” olarak bilinen applike tekniği kullanılmıştır. 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarı makasla kertilerek applike tekniği ile kumaşa uygulanmıştır. Aplikeler giysiye makinede düz dikiş tekniği ile tutturulmuştur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Giyside kırmızı sarı zemin üzerine yaka, ön ortası kenarlarına mavi, kol ucu kenarlarına yeşil jarse kumaş kullanılarak applike yapılmıştır. Aplikeler yeşil dikiş ipliği ile zemine tutturulmuştur. Applike süslemelerinde aplikenin kertmesiz kenarı boyunca applikeyi sabitleyen dikiş üzerine sıra halinde gümüş rengi yuvarlak pullar işlenmiştir. Pulların devamına yeşil boru boncuklardan tavuk bacağı işlenmiştir. Tavuk bacakları üçgenlerin sivri uçlarına bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Sıralanan tavuk bacaklarının arasına küçük kırmızı renkli çiçek pullar tepelerine küçük

Boyutlar:

Çizim No-10C

KISA KUTNU

Fotoğraf No-65 C: Kısa Kutnu Detay Görünüm.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Nesibe Issı.
Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.
Doğum Tarihi : 26.08.1986.
Medeni Durumu : Evli, bir çocuk annesi.
Öğrenim Durumu : İlkokul mezunu.
Açık Adresi : Merkez Mah. Alpaslan Sk. No:2 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

8 No'lu Örnek

Fotoğraf No-66 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-66 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 8.

Çizim No: 11A.

Fotoğraf No: 66A, 66B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside yeşil jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında yeşil renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede kırmızı ve sarı pamuklu dikiş ipliği, kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside yeşil pamuklu dikiş ipliği ve kırmızı düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 0,5 cm genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucuna doğru daralır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz ile astarla temizlenmiştir. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sol kapamada ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Üst dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak üst dikiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan kırmızı jarse kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip

makinede düz dikiş çekilip dışa çevrilerek makinede düz dikiş ile temizlenmiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.

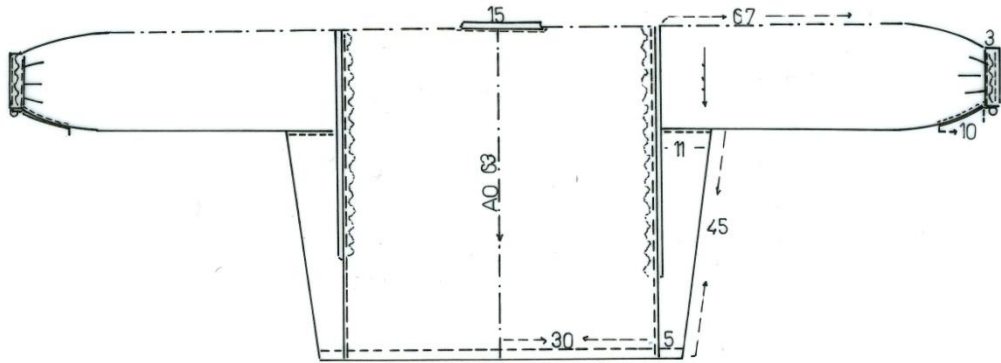
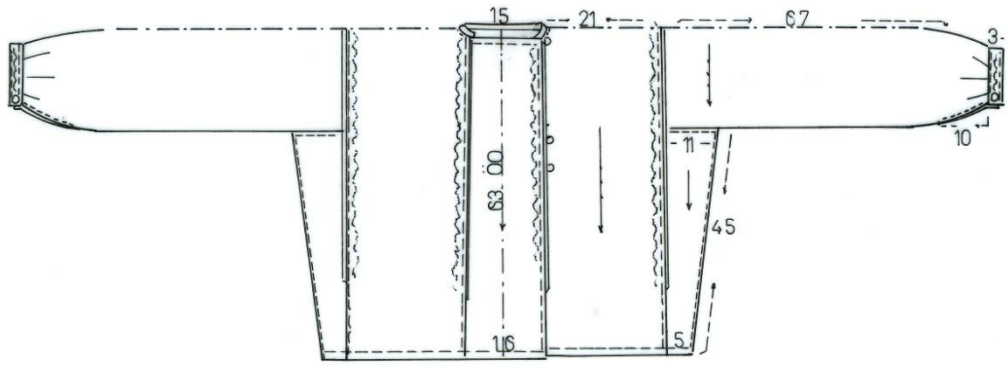
Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kol oyuntusuna ve kapama kenarlarına kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından kırmızı pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Düz dikiş yanına kırmızı pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına kırmızı pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Su dalgası dikişinden sonra sarı pamuklu dikiş ipliği ile makinede zig-zag yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına kırmızı pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş çekilmiş ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-11A

SIKMA

Gözlem Fişi**Örnek No:** 8.**Çizim No:** 11B.**Fotoğraf No:** 66A, 66B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside siyah zemin üzerine çiçek desenli kadife kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı empirme ve siyah dikiş ipliği kullanılmıştır. Giysi uçkurunda turuncu orlon iplik kullanılmıştır.

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:** Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede düz dikiş ile dikilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makinede düz dikiş yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede düz dikiş yapılmıştır.

b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi: Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Uçkurluk 4 cm içe katlanarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç kırmızı empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

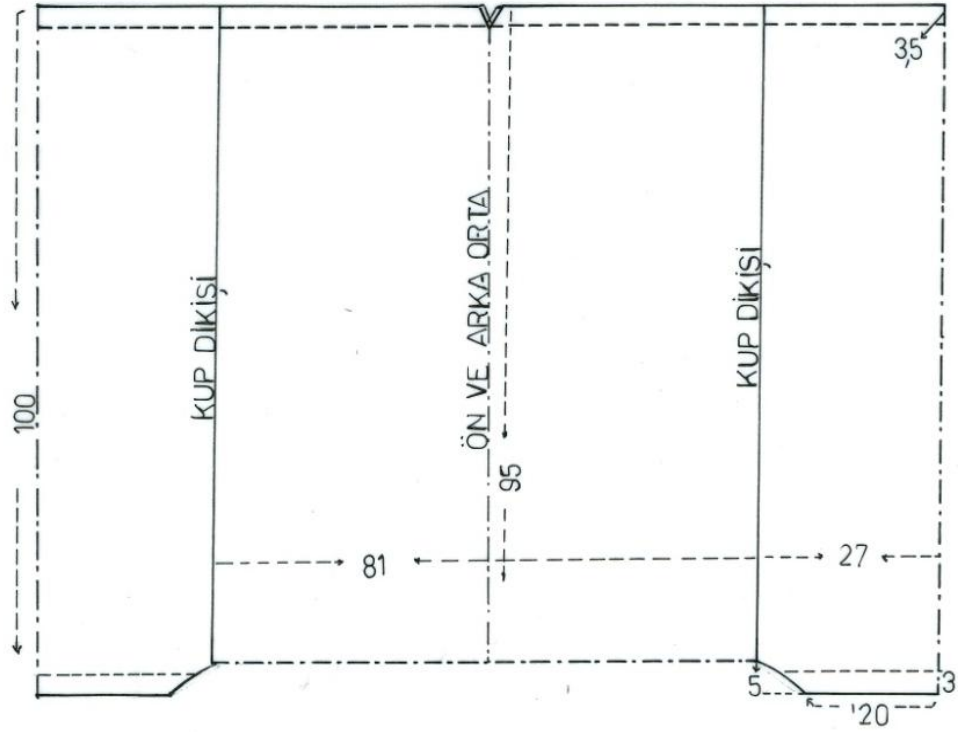
Giysinin Süsleme Özellikleri

- a. Süsleme Konusu:** Şalvar süslemesinde bitkisel bezemeye yer verilmiştir. Bitkisel bezemede lale ve yapraklar süslemenin konusunu oluşturmuştur.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Bitkisel bezemede kullanılan desenler natüralist bir yaklaşımla oluşturulmuştur.
- c. Süsleme Tekniği:** Şalvarda kumaş desenleri süsleme olarak ele alındığından süsleme tekniği yoktur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Siyah zemin üzerine kırmızı lale ve yeşil yapraklardan oluşan desenler tüm şalvar yüzeyini kaplamıştır.

Boyutlar:

Çizim No-11B

ŞALVAR

Gözlem Fişi

Örnek No: 8.

Çizim No: 11C-1, 11C-2.

Fotoğraf No: 66A, 66B, 66C, 66D.

İnceleme Tarihi: 21/02/2011.

Cinsi: Uzun Kutnu.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. **Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı zemin üzeri sarı çizgili kutnu kumaş kullanılmıştır.
- b. **Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında krem rengi kalın pamuklu dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. **Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede yeşil pamuklu dokuma kumaş, sarı dikiş ipliği ve gri yuvarlak pullar kullanılmıştır.
- d. **Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Kol pervazında lacivert zemin üzeri sarı-kırmızı çizgili çitari, yaka katıntısında kırmızı desenli divitin kumaş kullanılmıştır. Giyside kırmızı, siyah pamuklu dikiş ipliği ve çit çit kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. **Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Ön orta açık, yaka “0” kesimli ve kruvaze kapamalıdır. Beden kol evi düz kesimli ve tüm beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu uzundur.
- b. **Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup boyun kısmına 1 cm genişliğinde pazen kumaştan katıntı çalışılmıştır.
- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ağzında 10 cm genişliğinde çitari kumaştan pervaz çalışılmıştır.

d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği: Giysinin ön ortasına göğüs hizasından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen kapamalar eklenmiştir. Yanlarda giysinin ön ve arka bedenine kol altından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen beyikler yerleştirilmiştir. Beyiklerin yan dikişleri kumaş katı olduğu için tüm beyik olarak adlandırılmaktadır. Yan dikişte beyiklerin etek uçlarına yırtmaç çalışılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Giysi beden parçaları ve ön kapama ön ortasından oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir.
- b. Tüm Beyik ve Kol Dikimi:** Tüm beyik ikiye katlanarak ortası bulunur ve çıtlatılır. Çıtlatılan yer dikkate alınarak beyik kolun ön ve arkasına elde oyulgama dikişi ile tutturulur. Beyiğin kol ile birleşiminden sonra kol altı dikişi elde oyulgama dikişi ile birleştirilir.
- c. Kol ve Beyiklerin Bedene Takılması:** Birleştirilen kol ve tüm beyik bedene tek seferde elde oyulgama dikişi birleştirilmiştir.
- d. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan katıntı beden ve astar arasına yöredeki adıyla aşırımaç dikiş (çırpma dikişi) ile tutturulmuştur. Aşırımaç dikişten sonra yakaya 1 cm'den elde oyulgama dikişi yapılmıştır.

Giysinin Astarlanması:

Giysinin tüm bedeninde astarlama yapılmıştır. Astar giysinin kesim özellikleri ile oluşturulmuştur. Astar parçaları birbirine oyulgama dikişi ile tutturulmuştur. Kol ucu pervazları çitari kumaştan astarda kol ucuna astar ve pervaz yüz yüze kapatılarak oyulgama dikişi ile tutturulmuştur. Tüm parçaları birleştirilen astar ve kumaş yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama, kol ucu ve etek ucu tek seferde oyulgama dikişi ile dikilerek çevrilmiştir. Astarlanan entarinin kol ucu ve yırtmaçlarında, yakada, ön kapamalarında, etek ucu ve yan yırtmaçlarında 1 cm den oyulgama dikişi yapılmıştır. Yakada katıntı astar ile bedene çırpma ve oyulgama dikişi ile tutturulmuştur.

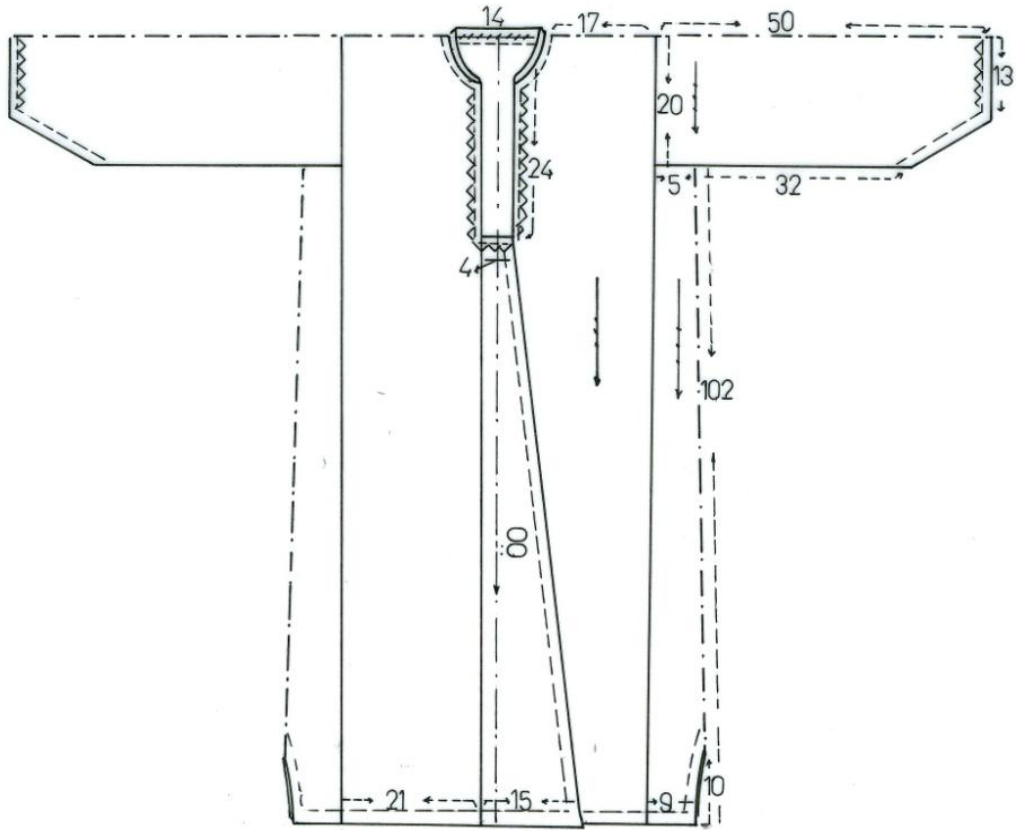
Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik bezeme ile süslenmiştir. Giysi yaka ve kol uçlarına üçgenlerden oluşan bir süsleme konusu kullanılmıştır.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Geometrik süsleme natüralist bir yaklaşımla oluşturulmuştur.
- c. Süsleme Tekniği:** Süslemede yörede “kertme” olarak bilinen applike tekniği kullanılmıştır. 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarı makasla kertilerek applike tekniği ile kumaşa uygulanmıştır. Aplikeler giysiye “gayma” denen elde makine dikişi tekniği ile tutturulmuştur.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Giyside kırmızı sarı zemin üzerine yaka ve kol ucu kenarlarına yeşil jarse kumaş kullanılarak applike yapılmıştır. Yeşil jarse aplikeler sarı dikiş ipliği ile zemine sabitlenerek canlı bir görünüm kazandırılmıştır. Üçgen kertmelerin merkezine gümüş renkli yuvarlak pullar siyah iplik ile tutturularak giysi zenginleştirilmiştir.

Boyutlar:

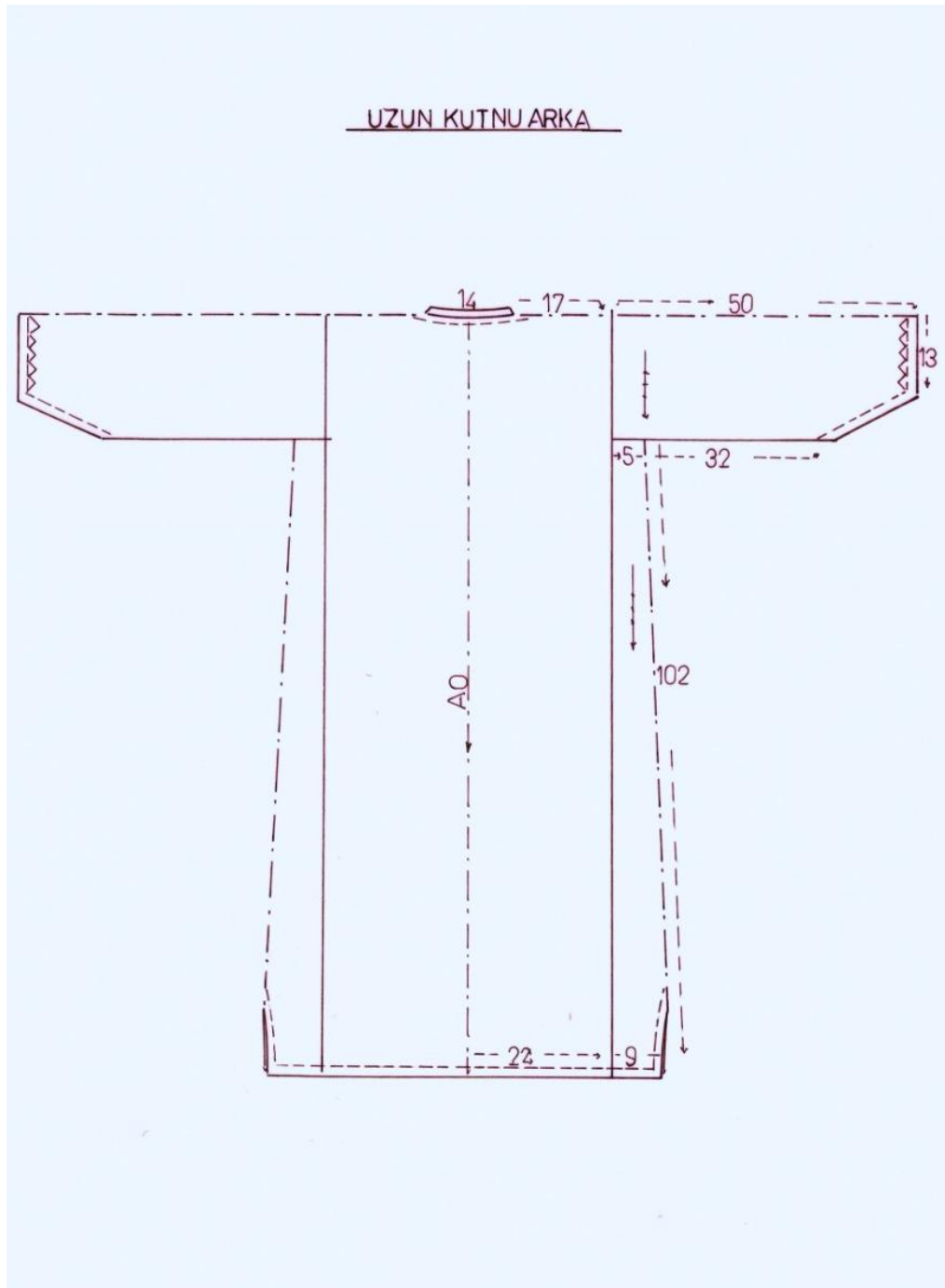
Çizim No-11C-1

UZUN KUTNU ÖN

Boyutlar:

Çizim No-11C-2

Fotoğraf No-66 C: Uzun Kutnu Kol ve Yaka Detay Görünüm.

Fotoğraf No-66 D: Uzun Kutnu Yaka Detay Görünüm.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Rukiye Saraç.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1958.

Medeni Durumu : Evli, 6 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : Okur-yazar değil.

Açık Adresi : Kazım Karabekir Caddesi No:22 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Fadimana Issı.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1944.

Medeni Durumu : Evli, 5 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : İlkokul.

Açık Adresi : Merkez Mah. Alpaslan Sk. Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

9 No'lu Örnek

Fotoğraf No-67 A: Önden Genel Görünüş

Fotoğraf No-67 B: Arkadan Genel Görünüş

Gözlem Fişi

Örnek No: 9.

Çizim No: 12A.

Fotoğraf No: 67A, 67B.

İnceleme Tarihi: 14/02/2011.

Cinsi: Sıkma.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı renkte pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede mavi pamuklu dikiş ipliği, yeşil ve mavi jarse kumaş kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı pamuklu dikiş ipliği ve kırmızı düğme kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Önden sol göğüs üstüne kruvaze kapanmalıdır. Arka orta kumaş katı ve omuzlar da dikişsizdir. Beden kol evi düz kesimli ve kol altından yarım beyiklidir. Model boyu kısadır.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimli olup üzerine 2 mm. genişliğinde katıntı çalışılmıştır.
- c. Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzun ve kol ağzı yırtmaçlıdır. Kol ucu 1,5 cm’lik manşet ile temizlenmiştir.
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Ön ortası itibariyle her iki tarafa da yerleştirilen ön kapaklar ile kruvaze kapanmalıdır. Kol altından yan dikişli

yarım beyiklidir. Beyikler kol altında geniş başlayıp etek ucunda daralmaktadır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Ön kapaklar, ön ortasına mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Katıntı ön kapamaya yatırılarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama yeşil jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek makinede düz ile astarla temizlenmiştir. Katıntı kenarından makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kapama yakada bir ve göğüs hizasında iki gaytan ilikle sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine yakada bir ve göğüs hizasında iki düğme ile kapanır.
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere makinede düz dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya mavi jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Makinede düz dikiş yanına süsleme dikişi yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde kol ucu yırtmacına kadar dikilmiştir. Beyikleri birleştiren yan dikiş payları ön bedene yatırılarak makinede düz dikiş yapılmıştır.
- c. Yaka Dikimi:** Yakada bulunan mavi jarse kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Astar kesiminde sıkma kesim teknikleri kullanılmıştır. Sıkma dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Kumaş ile astar yüz yüze kapatılarak yaka, ön kapama ve etek ucu tek seferde dikilerek çevrilmiştir. Yakaya, ön ortasına ve etek ucuna makinede düz dikiş yapılmıştır. Kol ucu yırtmacı astarla makinede düz dikiş ile temizlenmiştir. Kol ucu bilek genişliğine göre pililer

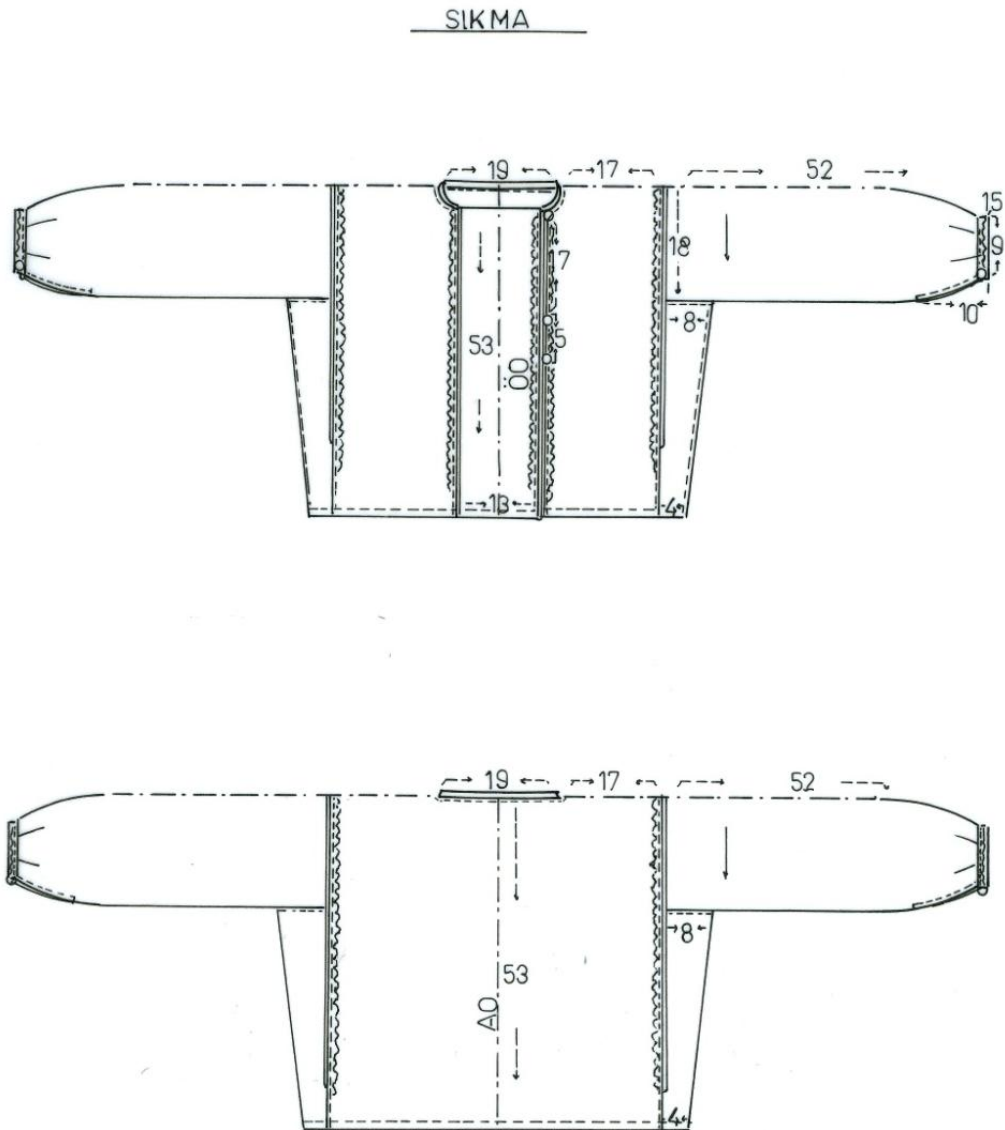
yapılarak astarla birleştirilmiştir. 1,5 cm'lik kol ucu manşeti astara yerleştirilip makinede düz dikiş çekilip dışa çevrilerek makinede düz dikiş ile temizlenmiş ve süsleme dikişi yapılmıştır.

Giysinin Süsleme Özelliği:

Giysi ön bedende sağ ve sol ön ortasının kapamalarla birleşim yerlerine, kol oyuntusuna mavi ve kapama kenarlarına yeşil jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenerek süslenmiştir. Sağ kapamadaki katıntılar sola, sol kapamadaki katıntılar sağa yatırılarak katıntı kenarından mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikiş yapılmıştır. Düz dikiş yanına mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Beyiklerin yan dikişlerine ve kol altı birleşim yerlerine makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama kenarlarındaki düz dikiş yanlarına mavi pamuklu dikiş ipliği ile makinede düz dikişi ile su dalgası yapılmıştır. Kol ucu manşetinin iki kenarına mavi pamuklu dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş çekilmiş ve bu dikişler ortasına aynı teknikle su dalgası yapılarak süslenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-12A

Gözlem Fişi**Örnek No:** 9.**Çizim No:** 12B.**Fotoğraf No:** 67A, 67B.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside mavi empirme kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı empirme kumaş, kırmızı dikiş ipliği kullanılmıştır. Giysi uçkurunda kırmızı orlon iplik kullanılmıştır.

Şalvar Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre dört kat katlanarak kesilmiştir. Katın biri diğerinden 4-5 cm uzun bırakılıp şalvar paçaları şalvar ağından 4-5 cm uzun olması sağlanmıştır. Katlardan iki kat kesilerek iki parçaya ayrılmış, kısa olan kat şalvar ağı için, uzun kat ise yanlar için kullanılmıştır. Uzun kat, kat yerinden ikiye ayrılıp yan paçalar için kullanılmıştır. Bu şekilde şalvarın ön ve arka ortası ile orta parçanın ağ ortası, yan dikiş yerleri kumaş katı kesilmiştir. Belde ön ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Paçaların Dikimi:** Paça açıklığına 4 cm empirme kumaştan pervaz geçirilip makinede düz dikiş ile dikilip çevrilmiştir. Çevrildikten sonra paça ucuna ve pervaz genişliğine makinede düz dikiş yapılmıştır. Şalvar yan parçaları paça açıklığına kadar makinede düz dikiş ile birleştirilmiş paylar ikiye açılarak makinede düz dikiş yapılmıştır.

b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi: Şalvar orta ağ parçası ve yan parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Uçkurluk 4 cm içe katlanarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Uçkurun ön ortasındaki üçgen yırtmaç kırmızı empirme kumaşla 2 mm dışa kaydırılarak temizlenmiştir.

Uçkurluk Bağı Hazırlama:

Uçkurluk bağı her bir elde altı kat iplik ayarlanarak beş elden örülebileceği gibi, her bir elde dört kat iplik ayarlanarak sekiz elden de örülebilmektedir.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Giysi astarlanmamıştır.

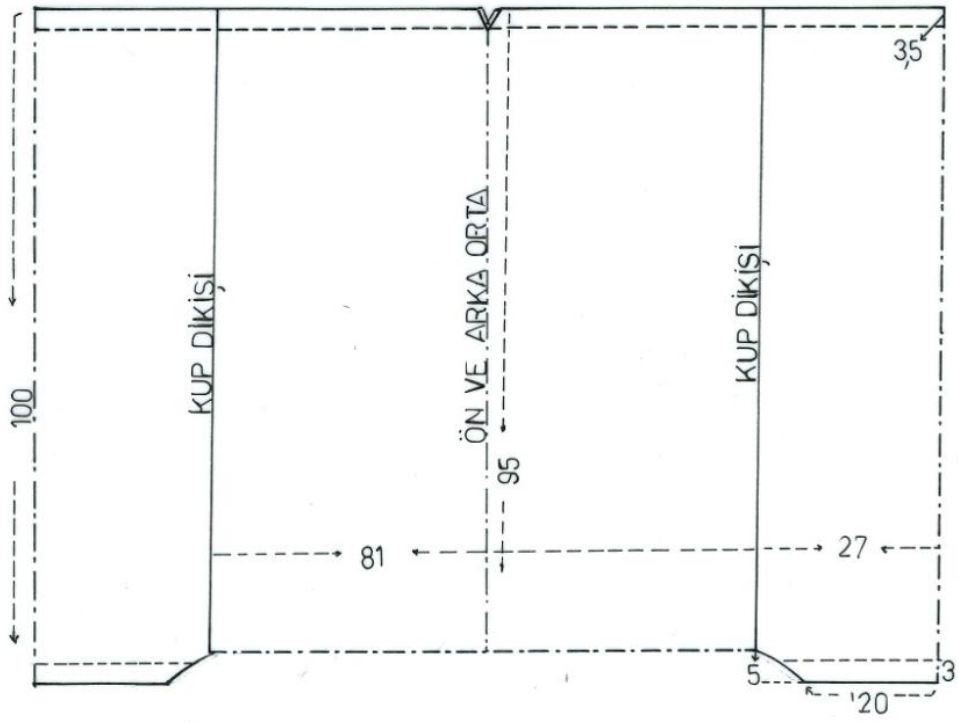
Giysinin Süsleme Özellikleri

Giysiye süsleme yapılmamıştır

Boyutlar:

Çizim No-12B

ŞALVAR

Gözlem Fişi**Örnek No:** 9.**Çizim No:** 12C.**Fotoğraf No:** 67A, 67B, 67C, 67D.**İnceleme Tarihi:** 09/03/2011.**Cinsi:** Kutnu Şalvar.**Giyside Kullanılan Malzemeler:**

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside kırmızı zemin üzerine sarı çizgili kutnu dokuma kumaş kullanılmıştır. Giysi uçkurluğu için lacivert kalın pamuklu dokuma kumaş ve kırmızı ince pamuklu dokuma kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında krem pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Kırmızı, sarı, beyaz ve siyah pamuklu dikiş ipliği kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside siyah ve beyaz dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giysinin Model ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

Kumaş boyundan model boyuna göre her bir kat eşitlenerek dört kattan kesilmiştir. Dört katlı kumaş ikinci katından ikiye ayrılarak her biri iki kattan oluşan iki parça haline getirilmiştir. Katlardan biri kat yerinden ikiye ayrılarak şalvar paçaları için kullanılmıştır. Paça parçaları ikiye katlanıp yanların kumaş katı olması sağlanmıştır. Diğer parça kat yerinden ikiye ayrılıp iki parça verevine kesilmiştir. Bu şekilde ön ortası verev ve şalvar ağı dikişli olmuştur. Şalvar uçkurluğu lacivert pamuklu dokuma kumaştan 15-16 cm kalınlığında kesilmiştir. Ön ortası ve arka ortasına uçkur yırtmacı kesilmiştir.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Ağ Parçalarının Birleşimi:** Dört parçadan oluşan şalvar ağ parçaları verev kesim yerleri ön ortasına gelecek şekilde oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir.
- b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçurluk Dikimi:** Şalvar orta ağ parçaları ve yan parçalar oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir. Şalvar ağ paça açıklığı bırakılarak oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir. Ön ortadaki uçurluk yırtmacı 1,5 cm. kalınlığında kırmızı pamuklu dokuma kullanılarak oyulgama dikişi ile temizlenmiştir. Şalvar uçurluğu astarlama işleminden sonra bele iç tarafından oyulgama dikişi ile dikilip çevrilerek yüzeyden elde makine dikişi ile temizlenmiştir.

Uçurluk Bağı Hazırlama:

Uçurluk bağı için hazır gereç kullanılmıştır. 2 cm. kalınlığındaki gereç ikiye katlanarak oyulgama dikişi ile dikilip 1 cm. kalınlığında uçkur bağı hazırlanmıştır.

Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler

Astar kesiminde kutnu şalvar kesim teknikleri kullanılmıştır. Kutnu şalvar dikim aşamalarına göre parçalar oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir. Astar ve kutnu şalvar belde ve paçalarda oyulgama dikişi ile birleştirilmiştir.

Giysinin Süsleme Özellikleri

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik ve nesneli bezeme ile süslenmiştir. Geometrik bezemede zig zag ve düz hat, nesneli bezemede tavuk bacağı konu olarak seçilmiştir.
- b. Biçimlendirme:** Giysi geometrik bezemede natüralist, nesneli bezemede anti natüralist bir yaklaşımla biçimlendirilmiştir.
- c. Süsleme Teknikleri** Şalvar paçalarına siyah gaytan örülüp paça uçlarına çırpma dikişi ile geçirilmiştir. Gaytan geçirilirken aralıklı olarak ilik bırakılmıştır. İlikler arasından gaytan geçirilerek paçaların bağlanması

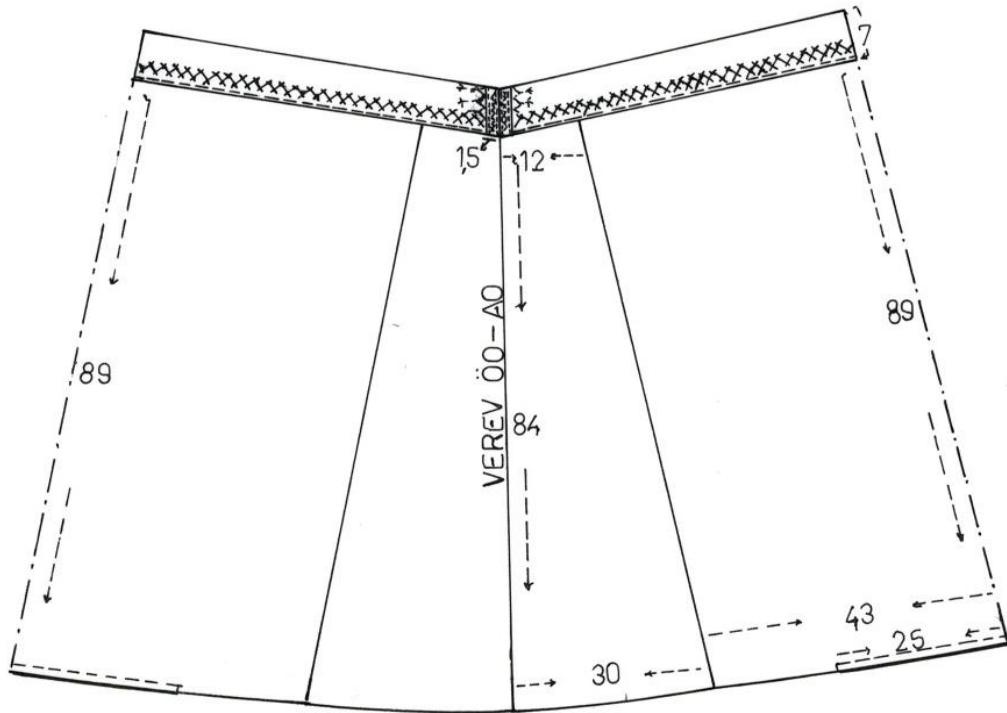
sağlanmıştır. Şalvar uçurluğu ve uçurluk yırtmacı elde makine dikişi olan gayma ve hristo teyeli olan citme süsleme tekniği ile süslenmiştir.

d. Süsleme Kompozisyonu: Uçurluğun şalvar ile birleşim yerinden 1 mm. içeriden sarı iplik ile gayma uygulanmış, gayma tekniğinden 2 mm. içeriye de kırmızı ve beyaz ipliklerle citme tekniği uygulanmıştır. Uçurluk yırtmacındaki 1,5 cm kırmızı kumaşın her iki tarafına sarı iplik ile gayma yapılmış ve gaymalar ortasına beyaz iplik ile citme tekniği uygulanmıştır. 1,5 cm lik kırmızı kumaş ile uçurluğun birleşim yerine lacivert zemin üzerine sarı iplik kullanılarak gayma tekniği ile zig-zag yapılmış, zig-zag uçlarına kırmızı iplik ile tavuk bacağı işlenmiştir.

Boyutlar:

Çizim No-12C

KUTNU ŞALVAR

Fotoğraf No-67 C: Kutnu Şalvar Uçkurluk Detay Görünüm.

Fotoğraf No-67 D: Kutnu Şalvar Paça Detay Görünüm.

Gözlem Fişi

Örnek No: 9.

Çizim No: 12D-1,12D-2.

Fotoğraf No: 67A, 67B, 67E, 67F.

İnceleme Tarihi: 26/02/2011.

Cinsi: Uzun Atlas.

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:** Giyside yeşil jarse kumaş kullanılmıştır.
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:** Giysi astarında kırmızı ince pamuklu dokuma kullanılmıştır.
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:** Süslemede katıntılar için kırmızı jarse kumaş kullanılmıştır. Süslemede kertmeler (aplike) kırmızı, pembe jarse ve turuncu empirme kumaşlar kullanılarak yapılmıştır. Kertme süslemeler üzerine sarı büyük çiçek pullar, kırmızı yıldız pullar; beyaz, sarı, pembe küçük boncuklar, sarı, gri ve mavi küçük halka pullar; mavi boru ve deniz kabukları kullanılmıştır.
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:** Giyside kırmızı, sarı, mavi, siyah pamuklu dikiş ipliği ve çıt çıt kullanılmıştır.

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:** Giysi simetrik bir modeldir. Beden arka ortası kumaş katıdır. Giysi ön orta açık, yaka “0” kesimli ve kruvaze kapamalıdır. Beden kol evi düz kesimli ve yarım beyikli bir modeldir. Omuz dikişsizdir. Model boyu uzundur.
- b. Yaka Kesim Tekniği:** Beden “0” yaka kesimlidir.

- c. **Kol Kesim Tekniği:** Kol ve kol evi düz kesimli, düz takma koldur. Kol boyu uzundur. Kol ağzına 0,3 cm genişliğinde kırmızı jarse kumaştan katıntı çalışılmıştır.
- d. **Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:** Giysinin ön ortasına göğüs hizasından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen kapamalar eklenmiştir. Giysi yanlarına iki parçadan oluşan, kol altından başlayıp etek ucuna doğru genişleyen yarım beyik kullanılmıştır.

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. **Beden Dikimi ve Ön Kapama:** Giysinin beden parçaları ve ön kapama ön ortasından makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Paylar bedene yatırılarak kırmızı dikiş ipliği ile üst dikiş yapılmıştır. Sola kapanan ön kapama sarı jarse kumaştan bel hizasına kadar 2 mm katıntı eklenerek makinede düz dikiş ile astarla temizlenmiştir. Astar çevrildikten sonra 2-3 mm den kırmızı dikiş ipliği kullanılarak makinede düz dikiş yapılmıştır. Kapama göğüs hizasından çıt çıt ile sola kapanır. Sağ kapamanın ön ortası üzerine göğüs hizasında yine bir çıt çıt ile kapanır.
- b. **Kol Dikimi ve Yan Beyikler:** Yarım beyikler kol altına makinede düz dikiş ile birleştirilip çevrilerek beyiklere üst dikiş yapılmıştır. Kollar ve kol altına yerleştirilen beyik tek seferde bedene makine de düz dikiş ile birleştirilmiştir. Ön ve arkada sadece kol oyuntusu ile sınırlı olarak araya kırmızı jarse kumaştan 2 mm katıntı eklenmiştir. Katıntı kola yatırılarak üst dikiş yapılmıştır. Kol altı ve yan dikişler makinede düz dikiş ile tek seferde dikilmiştir. Paylar öne yatırılarak üst dikiş yapılmıştır.
- c. **Yaka Dikimi:** Yakada bulunan mavi empirme kumaştan katıntı bedene makinede düz dikiş ile dikilip bedene geçirilen astar ile temizlenmiştir.

Giysinin Astarlanması:

Giysinin tüm bedeni astarlanmıştır. Astar kesiminde uzun atlas kesim teknikleri kullanılmıştır. Uzun atlas dikim aşamalarına göre parçalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir. Boyun, yaka ve ön kapamada astar ile kumaş arasına sarı jarse

kumaştan, kol ucuna pembe jarse kumaştan katıntı eklenip etek ucu da dahil edilerek tek seferde makinede dikilerek çevrilmiştir sonra yakaya, ön kapamaya, kol ucuna ve etek ucuna makinede üst dikiş yapılmıştır. Astarlama işleminden sonra ön peşler etek ucundan yukarı 9-10 cm açıklık oluşturacak şekilde üçgen olarak katlanıp elde tutturulur.

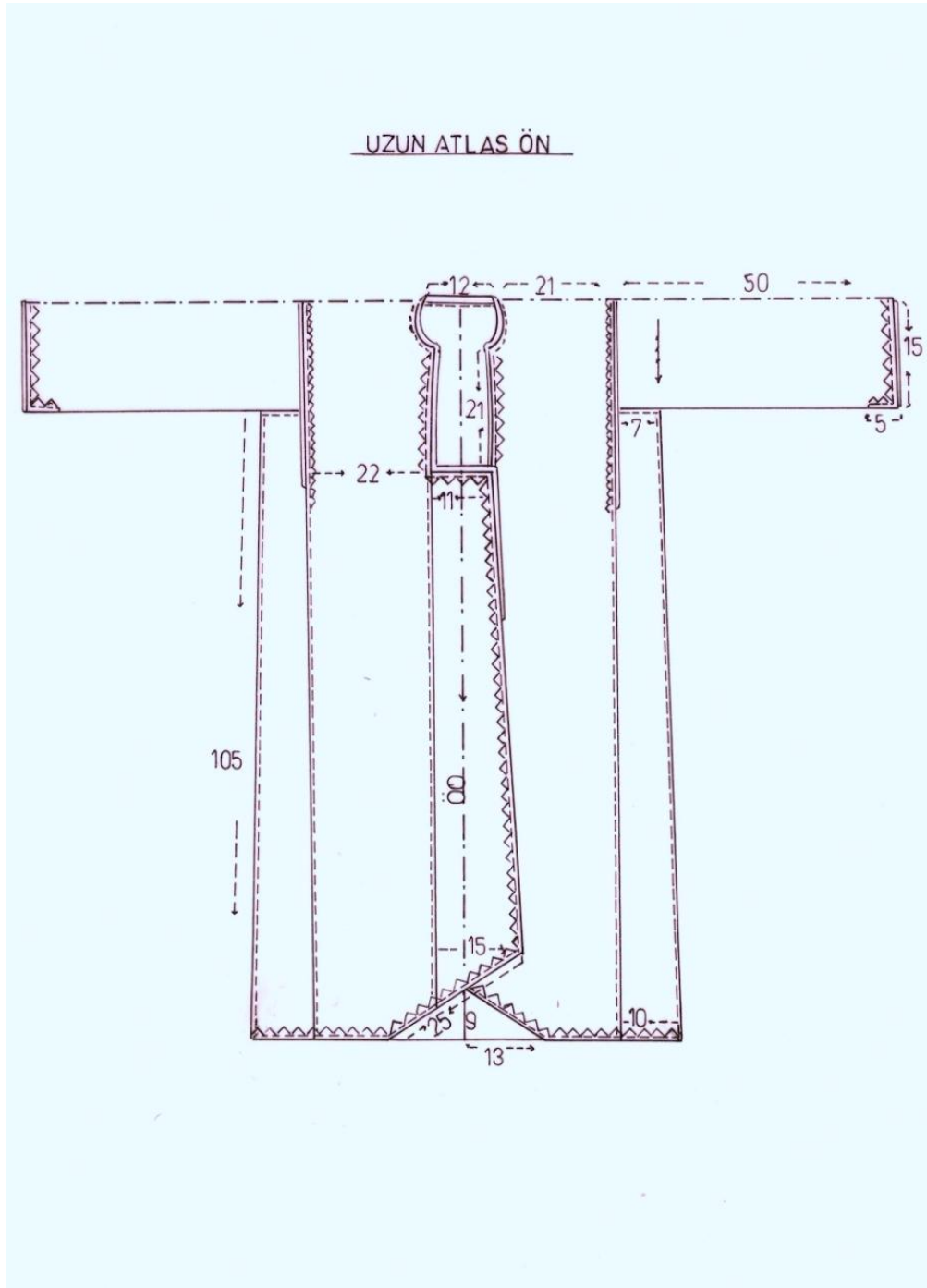
Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu:** Giysi geometrik ve nesneli bezeme ile süslenmiştir. Geometrik bezemede giysi yaka, ön ortası, etek uçları ve kol uçlarına üçgen kертmeli bir süsleme konusu kullanılmıştır. Nesneli bezemede etek uçlarına arka bedende beyiklerle bedenin birleşim yerleri üzerine iki adet tavuk bacağı seçilmiştir.
- b. Süslemede Biçimlendirme:** Geometrik bezemede natüralist, nesneli bezemede anti natüralist bir yaklaşım benimsenmiştir.
- c. Süsleme Tekniği:** Süslemede yörede “katıntı” olarak bilinen katıntı geçirme, yakaya, kol oyuntusuna, kapama kenarlarına ve kol uçlarına makinede düz dikiş ile uygulanmıştır. Kol ve beyiklerin beden ile birleşim yerlerine üst dikiş yanına makinede zig-zag yapılmıştır. Süslemede yörede “kertme” olarak bilinen applike tekniği kullanılmıştır. 3-4 cm kalınlığındaki kumaşın bir kenarı makasla kertilerek applike tekniği ile kumaşa uygulanmıştır. Aplikeler giysiye makinede tutturulmuştur. Süsleme konusu olan tavuk bacakları da applike tekniği ile giysiye makinede dikişi ile uygulanmıştır.
- d. Süsleme Kompozisyonu:** Giyside yeşil zemin üzerine yaka, ön ortası, etek ucu ve kol ucu ve yırtmacına kırmızı, sarı, pembe ve turuncu jarse kumaşlar kullanılarak applike yapılmıştır. Aplikeler sarı ve mavi dikiş ipliği ile zemine tutturulmuştur. Applike süslemelerinde yaka, kol ucu ve ön ortasında aplikenin kertmesiz kenarı boyunca applikeyi sabitleyen dikiş üzerine sıra halinde gümüş rengi yuvarlak pullar işlenmiştir. Pulların devamına mavi boru boncuklar ve küçük sarı boncuklarla tavuk bacağı işlenmiştir. Tavuk bacakları üçgenlerin sivri uçlarına bakacak şekilde yerleştirilmiştir.

Sıralanan tavuk bacaklarının arasına ve üçgenlerin sivri uçlarına küçük mavi renkli yuvarlak pullar tepelerine küçük beyaz boncuklar yerleştirilerek giysiye sabitlenmiştir. Küçük yuvarlak pullara paralel büyük yıldız pullar kertme yerlerine küçük boncuklar eşliğinde dikilerek kertmelere zengin bir görünüm kazandırılmıştır. Pembe yıldız pullar beyaz küçük boncuklarla eşleştirilerek zemine sabitlenmiştir. Etek ucu aplikeleri üzerine mavi boru boncuk ve küçük sarı boncuklarla tavuk bacağı işlenmiştir. Tavuk bacakları üçgenlerin sivri uçlarına bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Sıralanan tavuk bacaklarının arasına küçük mavi renkli yuvarlak pullar tepelerine küçük beyaz boncuklar yerleştirilerek giysiye sabitlenmiştir. Aplikelerin kertme yerlerine sarı büyük çiçek pullar mavi küçük halka pullar ve beyaz küçük boncuklar eşliğinde giysiye uygulanmıştır. Etek ucunda arka bedende yanlara turuncu ve mavi empirme kumaş seçilerek işlenen tavuk bacağı aplikeleri üzerine mavi ve sarı küçük halka pullar, beyaz küçük boncuklar, deniz kabukları ve pembe yuvarlak boncuklar eşliğinde uygulanmıştır.

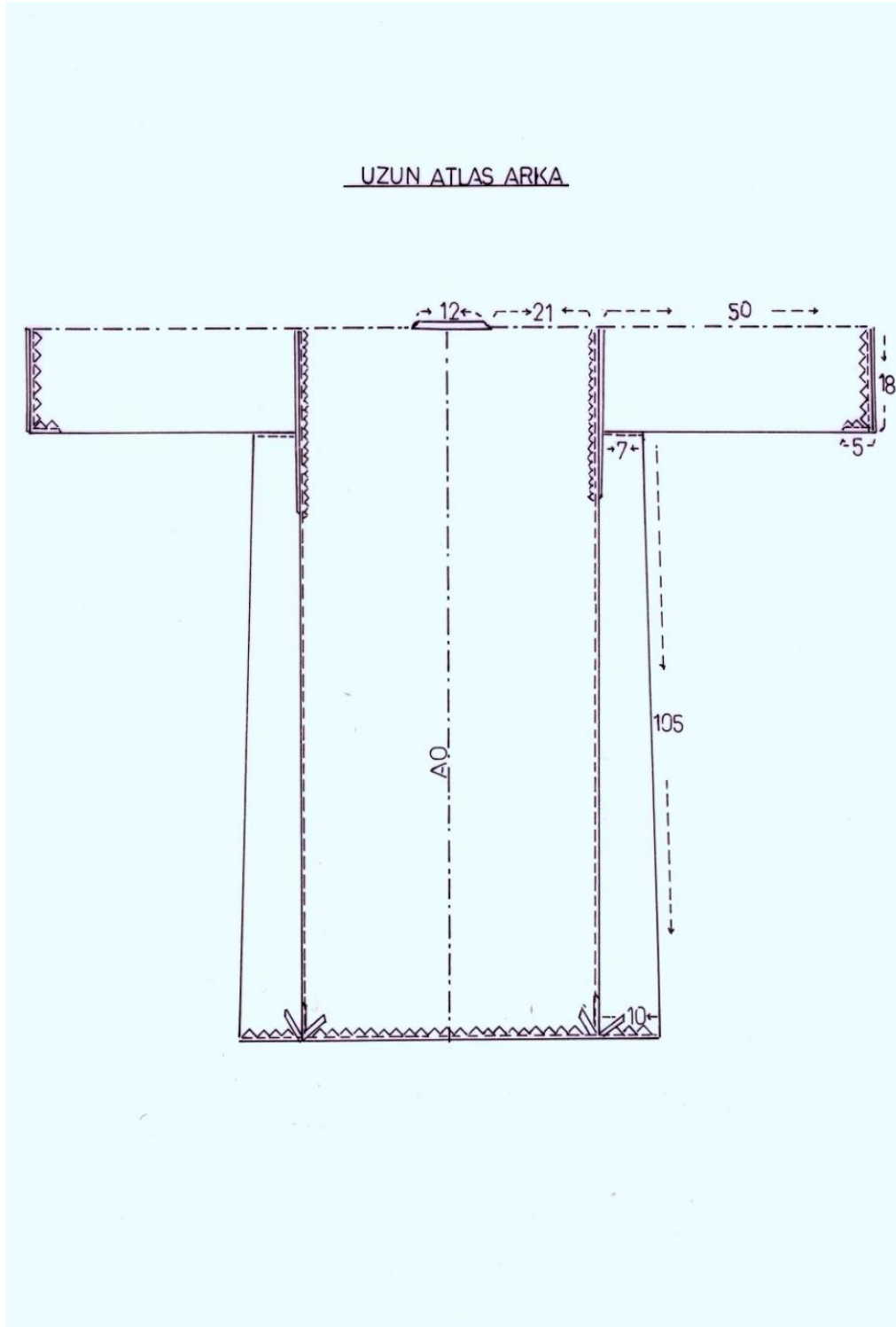
Boyutlar:

Çizim No-12D-1

Boyutlar:

Çizim No-12D-2

Fotoğraf No-67 E: Uzun Atlas Yaka ve Kol Detay Görünüm.

Fotoğraf No-67 F: Uzun Atlas Etek Ucu Detay Görünüm.

Gözlem Fişi

Örnek No: 9.

Fotoğraf No: 67G, 67H, 67I, 67J, 67K, 67L, 67M, 67N, 67O, 67Ö, 67P.

İnceleme Tarihi: 26/02/2011.

Cinsi: Tagga

Tagga düzenlemede Kullanılan Malzemeler:

Bir adet tagga hazırlamak için; bir adet bordo çekili fes, 8 adet çatlı ak tülbent, bir adet küçük boy tas, bir adet 2 m. uzunluğunda bükümlü yün ya da orlon iplik, bir adet beyaz yün ya da orlon iplikten 4-5 m. uzunluğunda bükülerek hazırlanmış kordon, bir adet çatlı al, 5-6 adet yazma gereklidir.

Tagga Süslemede Kullanılan Malzemeler:

Tagga süslemesi için; Sade desenli, kırmızı, sarı, yeşil, mavi, pembe, beyaz ve turuncu renklerinde 7 adet yazma ya da pullu, 4-5 adet enselik, bir adet kıstı ya da boğazlık, bir adet tuğ gereklidir.

Tagga Yapım İşlem Basamakları:

1. Yedi adet ak çatlı tülbentlerin her biri, bir köşesinden başlanıp bükülerek rulolar haline getirilir. (Bkz. Fotoğraf No: 67G)
2. Bükülüp rulo haline getirilen tülbentler üst üste konarak yedi kat oluşturulur. (Bkz. Fotoğraf No: 67H)
3. Tülbentlerden oluşturulan yedi kat tülbent, bükülüp hazırlanmış 2 m. uzunluğundaki kordon ile bağlanır ve 20-25 cm. uzunluğunda bir silindir haline getirilir. (Bkz. Fotoğraf No: 67I)
4. Gelin başına giydirilen bordo çekili fes üzerine yedi katlı silindir yerleştirilir.
5. Yedi katlı silindir üzerine de küçük boy tas veya sahan ağzı yukarı bakacak şekilde yerleştirilir. (Bkz. Fotoğraf No: 67J)
6. Fes, yedi katlı tülbent ve tas düzeneği bir adet çatlı ak tülbent ile çene altından bağlanır. Ak tülbent omuzlarda giysiye iğne iplik ile tutturularak,

arkada ise çatlının sarkan ucu belde kuşağın ucundaki ipine bağlanarak sağlamlaştırılır. (Bkz. Fotoğraf No: 67J)

7. 4-5 m. uzunluğunda hazırlanan ip ile çatlı ak üzerinden tas altından başlanıp çapraz getirilerek fes hizasına kadar baklava dilimi şekli oluşturularak sarılır ve ip ucu belde kuşak ipine bağlanarak sağlamlaştırılır. (Bkz. Fotoğraf No: 67J)

8. Çatlı al, ön ve arkada eşit uzunlukta sarkıtılarak tagga üzerine örtülür, yanlardan toparlanır iğne iplik ile giysiye tutturulur. (Bkz. Fotoğraf No: 67K)

9. Al üzerine beş adet renkli yazma alındaki fes hizasından başlanarak tepede tas hizasına kadar tek uçları aşağı sarkıtılarak arkadan birbirine paralel bağlanır. (Bkz. Fotoğraf No: 67L)

Fotoğraf No-67 G: Bükülüp Rulo Haline Getirilmiş Çatlı Tülbent Örneği.

Fotoğraf No-67 H: Yedi Adet Çatlı Tülbentin Üst Üste Yerleştirilmesi.

Fotoğraf No-67 I: Yedi Tülbentin Kordon ile Bağlanması.

Fotoğraf No-67 İ: Bordo ekili Fes zerine Yedi Kat Tülbent ve Sahanın Yerleştirilmesi.

Fotoğraf No-67 J: atlı Ak Tülbentin ve İpin Bağlanması.

Fotoğraf No-67 K: Çatlı Al Örtünün Toplanıp İğne İplik ile Tutturulması.

Fotoğraf No-67 L: Al Örtü Üzerine Renkli Yazmaların Bağlanması.

Tagga Süsleme İşlem Basamakları:

1. Tülbent bağlama işleminden sonra tuğ, tepede tas hizasına tülbentlere paralel arkadan bağlanır. (Bkz. Fotoğraf No: 67M)
2. Gelin aksesuarlarından olan boğazlık ya da kıstı, alın hizasına ya da tagga düzeneğinde tuğ hizasına tutturulur. (Bkz. Fotoğraf No: 67N)
3. Kalan boşluklara 4-5 adet enselik takılarak tülbentler kapatılır. (Bkz. Fotoğraf No: 67N)
4. Son olarak 7-8 adet renkli sade desenli, canlı renkli yazmalar bir uçlarından bir araya getirilerek tagga arkasında en tepeye iğne iplikle tutturularak arkadan sarkıtılır. (Bkz. Fotoğraf No: 67O)

Fotoğraf No-67 M: Tagga Süsleme İşleminde Tuğ Bağlama.

Fotoğraf No-67 N: Kıstı ve Enseliklerin Tagga Üzerine Sıralanması.

Fotoğraf No-67 O: Renkli Yazmaların Tagga Tepesine Tutturularak Arkadan Sarkıtılması.

Fotoğraf No-67 Ö: Tagga Önden Görünüm.

Fotoğraf No-67 P: Tagga Yandan Görünüm.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Fadimana Issı.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1944.

Medeni Durumu : Evli, 5 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : İlkokul.

Açık Adresi : Merkez Mah. Alpaslan Sk. Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Selma Saraç

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1956

Medeni Durumu : Evli, 5 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : İlkokul.

Açık Adresi : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Kaynak Kişi Künyesi

Adı ve Soyadı : Pakize Çetinok.

Doğum Yeri : Karaali Kasabası, Beyşehir/Konya.

Doğum Tarihi : 1969.

Medeni Durumu : Evli, 4 çocuk annesi.

Öğrenim Durumu : İlköğretim

Açık Adresi : Esentepe Mah. Bahçeli Sk. No:32 Karaali Kasabası
Beyşehir/Konya.

7.BÖLÜM-DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

7.1. Değerlendirme:

Tezin bu bölümünde Konya'nın Beyşehir ilçesi Karaali Kasabası evlerinde sandıklarda saklanan ve günümüzde giyilen Türk kadın kıyafetlerinin değerlendirilmesi, gözlem fişleri doğrultusunda tablo ve yorumlar ile yapılmıştır.

1A Sıkmalarda Kullanılan Malzemeler

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan sıkmalarda kullanılan malzemeler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1		Sıkmalarda Kullanılan Malzeme Döküm Tablosu								
Malzemeler	Ana Kumaş			Astarlık Kumaş	Süsleme Malzemeleri			Yardımcı Malzemeler		
	Jarse	Has kadife	Empirme	Pamuklu Düz İnce Dokuma	Pamuklu Dikiş İpliği	Jarse	Empirme	Düğme	Empirme	Pamuklu Dikiş İpliği
Örnekler										
Örnek 1	X			X	X		X	X		X
Örnek 2		X		X	X		X	X		X
Örnek 3			X	X	X	X		X		X
Örnek 4	X			X	X	X		X		X
Örnek 5	X			X	X		X	X	X	X
Örnek 6			X	X	X	X		X		X
Örnek 7			X	X	X	X		X		X
Örnek 8	X			X	X	X		X		X
Örnek 9	X			X	X	X		X		X
Toplam	5	1	3	9	9	6	3	9	1	9

Sıkmalarda kullanılan malzemeler ana kumaşlar, astarlık kumaşlar, süsleme malzemeleri ve yardımcı malzemeler olarak dört başlıkta kümelenebilir.

İncelenen sıkmalarda kullanılan kumaşların jarse, has kadife ve empirme kumaşlar olduğu görülmektedir. Dokuz sıkmanın bir adedinde has kadife, üç adedinde empirme ve beş adedinde jarse kumaş tercih edilmiştir.

Bulgulara göre, sıkmalarda kullanılan astarlık kumaş olarak sadece pamuklu düz ince dokuma kumaş kullanıldığı ve dokuz örneğin hepsinde bu astarlık kumaşın kullanıldığı görülmektedir.

Bulgulara göre, sıkmalarda kullanılan süsleme malzemelerinde, pamuklu dikiş ipliği, jarse kumaş ve empirme kumaş tercih edilmiştir. Dokuz örneğin hepsinde pamuklu dikiş ipliği süsleme malzemesi olarak kullanılmıştır. Altı örnekte jarse kumaş, üç örnekte empirme kumaş kullanılmıştır.

Bulgulara göre, sıkmalarda kullanılan yardımcı malzemeler pamuklu dikiş ipliği, empirme kumaş ve düğmedir. Dokuz örneğin hepsinde pamuklu dikiş ipliği ve düğme kullanılmış, bir örnekte de empirme kumaş kullanılmıştır.

1B Şalvarlarda Kullanılan Malzemeler

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan şalvarlarda kullanılan malzemeler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2		Şalvarlarda Kullanılan Malzeme Döküm Tablosu										
Kumaşlar	Örnekler	Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9A	Örnek 9B	Toplam
Ana Kumaş	Kadife	X			X				X			3
	Has Kadife		X	X								2
	Kutnu					X					X	2
	Tel Kadife						X	X				2
	Empirme									X		1
Astar	Kalın Pamuklu Dokuma					X					X	2
Süsleme Malzemeleri	Nakış İpliği					X					X	2
	Orlon İplik					X						1
	Yıldız Pul					X						1
	Çiçek Pul					X						1
	Küçük Boncuk					X						1
Yardımcı Malzemeler	Sentetik	X	X	X	X		X	X	X	X		8
	Pamuklu Dokuma					X					X	2
	Pamuklu Dikiş İpliği	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	10
	Uçkur Bağı Orlon İplik	X	X	X	X		X	X	X	X		8

Şalvarlarda kullanılan malzemeler ana kumaşlar, astarlık kumaşlar, süsleme malzemeleri ve yardımcı malzemeler olarak dört başlıkta kümelenebilir.

İncelenen şalvarlarda ana kumaş olarak; kadife, has kadife, tel kadife, kutnu ve empirme kumaşlar kullanılmıştır. Bunlardan empirme bir örnekte; has kadife, tel kadife ve kutnu kumaşlar ikişer örnekte; düz kadife kumaşlar üç örnekte tercih edilmiştir.

Astarlık kumaş olarak kalın pamuklu dokuma tercih edilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde on şalvar örneğinin sekiz tanesinde astar kullanılmadığı tespit edilmiştir. Astarlanan iki örnekte kalın pamuklu dokuma kullanılmıştır.

Bulgulara göre şalvarlarda kullanılan süsleme malzemelerinde nakış ipliği, orlon iplik, yıldız pul, çiçek pul ve küçük boncuk kullanılmıştır. Orlon iplik, yıldız pul, çiçek pul ve küçük boncuklar bir şalvar örneğinde; nakış ipliği ise iki şalvar örneğinde kullanılmıştır.

Bulgulara göre şalvarlarda yardımcı malzeme olarak empirme kumaş, pamuklu dokuma, pamuklu dikiş ipliği ve orlon iplik kullanıldığı görülmektedir. On örneğin hepsinde pamuklu dikiş ipliği kullanılmıştır. Sekiz örnekte uçkur bağı için orlon iplik kullanılmıştır. Sekiz örnekte paça pervazı için empirme kumaş kullanılmıştır. İki örnekte ise pamuklu dokuma kullanıldığı tespit edilmiştir.

1C Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Malzemeler

3 no'lu örnek Aksaya'da kalın pamuklu dokuma, 6 no'lu örnek Kısa Atlas'da jarse, 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da kutnu kumaş kullanılmıştır.

Astar kumaşı olarak 3 no'lu örnek Aksaya'da kalın pamuklu dokuma, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da ince pamuklu dokuma kullanılmıştır.

Süsleme malzemeleri, 3 no'lu örnek Aksaya'da tiftik, 6 no'lu örnek Kısa Atlas'ta jarse ve empirme kumaş, 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da jarse kumaş kullanılmıştır. 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da büyük ve küçük çiçek pullar, küçük boncuklar, halka pullar ve boru boncuklar kullanılmıştır.

Yardımcı malzemeler, 3 no'lu örnek Aksaya, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da pamuklu dikiş ipliği kullanılmış, giysi kapamalarında 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da çıt çıt kullanılmıştır.

1D Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Malzemeler

4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da kutnu kumaş, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda jarse kumaş kullanılmıştır.

Astar kumaşı olarak 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da kalın pamuklu dokuma; 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda ince pamuklu dokuma kullanılmıştır.

Süsleme malzemeleri, 4 no'lu örnek Allı Entari'de jarse kumaş, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da pamuklu dokuma, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda jarse ve empirme kumaşlar kullanılmıştır. 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da pamuklu dikiş ipliği kullanılmıştır. 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da halka pullar, 5 no'lu örnek Uzun Atlas'da çiçek pul, küçük boncuk, küçük halka pul ve boru boncuk; 9 no'lu örnek Uzun Atlas'da çiçek pul, yıldız pul, küçük boncuk, küçük halka pul, boru boncuk ve deniz kabukları kullanılmıştır.

Yardımcı malzemeler 4 no'lu örnek Allı Entari'de divitin kumaş, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da divitin ve çitari kumaş; 4 no'lu örnek Allı Entari, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda pamuklu dikiş ipliği ve çıt çıt kullanılmıştır.

2A Sıkmalarda Kullanılan Renkler

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan sıkmalarda kullanılan renkler Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3		Sıkmalarda Kullanılan Renk Döküm Tablosu									
Renkler	Örnekler	Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9	Toplam
Ana Kumaş	Kırmızı	X		X						X	3
	Bordo		X								1
	Mavi				X						1
	Turuncu					X					1
	Pembe						X				1
	Yeşil							X	X		2
Astar Kumaşı	Kırmızı	X		X	X		X			X	5
	Krem		X								1
	Turuncu					X					1
	Yeşil							X	X		2
Süslemelerde	Mavi	X	X	X		X	X			X	6
	Sarı	X							X		2
	Yeşil	X	X	X			X			X	5
	Kırmızı				X			X	X		3
Yardımcı Malzemelerde	Kırmızı	X		X	X	X	X	X	X	X	8
	Bordo		X								1
	Siyah		X								1
	Mor		X				X				2
	Yeşil			X	X		X	X	X		5
	Mavi				X	X					2
	Turuncu					X					1
	Beyaz					X					1
	Pembe						X				1

Sıkmalarda kullanılan renkler ; ana kumaşlarda, astar kumaşlarında, süslemelerde ve yardımcı malzemelerde olmak üzere dört başlık altında kümelenebilir.

İncelenen sıkmaların kumaşlarında kırmızı, bordo, mavi, turuncu, pembe ve yeşil renklerin kullanıldığı görülmektedir. Dokuz örneğin üç tanesinde kırmızı ve iki tanesinde yeşil renk tercih edilirken; bordo, mavi, turuncu ve pembe renkleri birer örnekte tercih edilmiştir.

Bulgulara göre sıkma astarlıklarında kırmızı, krem, turuncu ve yeşil renklerin kullanıldı görülmektedir. Dokuz örneğin beş tanesinde kırmızı ve iki tanesinde yeşil renk tercih edilirken, krem ve turuncu renkleri birer örnekte tercih edilmiştir.

Bulgulara göre süslemelerde mavi, sarı, yeşil ve kırmızı renklerin kullanıldığı görülmektedir. Dokuz örneğin altı tanesinde mavi, beş tanesinde yeşil, üç tanesinde kırmızı ve iki tanesinde sarı rengi tercih edilmiştir.

Bulgulara göre yardımcı malzemelerde kırmızı, bordo, siyah, mor, yeşil, mavi, turuncu, beyaz ve pembe renklerin kullanıldığı görülmektedir. Dokuz örneğin sekiz tanesinde kırmızı renk ve beş tanesinde yeşil renk kullanılmıştır. İki örnekte mor, iki örnekte mavi, birer örnekte de bordo, siyah, turuncu, beyaz ve pembe renkleri tercih edilmiştir.

2B Şalvarlarda Kullanılan Renkler

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan şalvarlarda kullanılan renkler Tablo 4’de gösterilmiştir.

[illegible]

Şalvarlarda kullanılan renkler ; ana kumaşlarda, astar kumaşlarında, süslemelerde ve yardımcı malzemelerde olmak üzere dört başlık altında kümelenebilir.

İncelenen şalvarların kumaşlarında bordo, mavi, sarı, kırmızı, siyah, mor ve yeşil renklerin kullanıldığı görülmektedir. On örneğin üç tanesinde bordo, üç tanesinde mavi ve üç tanesinde kırmızı renk tercih edilmiştir. İki örnekte sarı ve birer örnekte de siyah, mor ve yeşil renkleri tercih edilmiştir.

Bulgulara göre astar renginde krem renk kullanıldığı görülmektedir. On şalvar örneğinin iki tanesinde krem astar tercih edilmiştir.

2C Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Renkler

Giysi kumaşlarında 3 no'lu örnek Aksaya'da beyaz, 6 no'lu örnek Kısa Atlas'da yeşil, 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da kırmızı ve sarı renkleri tercih edilmiştir.

Giysi astarlarında 3 no'lu örnek Aksaya'da beyaz, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da kırmızı renk tercih edilmiştir.

Giysi süslemelerinde 3 no'lu örnek Aksaya'da beyaz ve kahverengi, 6 no'lu örnek Kısa Atlas'da kırmızı, mavi, pembe, turuncu, yeşil, sarı, beyaz ve gri renkleri tercih edilmiştir. 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da mavi, yeşil, kırmızı, pembe, beyaz, sarı ve gri renkleri tercih edilmiştir.

Giysi yardımcı malzemelerinde 3 no'lu örnek Aksaya'da beyaz; 6 no'lu örnek Kısa Atlas'da kırmızı, sarı ve siyah; 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da yeşil ve sarı renkleri tercih edilmiştir.

2D Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Renkler

Giysi kumaşlarında 4 no'lu örnek Allı Entari'de kırmızı ve beyaz; 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da kırmızı ve sarı, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda yeşil renkler tercih edilmiştir.

Giysi astarlarında 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da krem, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda kırmızı renkleri tercih edilmiştir.

Giysi süslemelerinde 4 no'lu örnek Allı Entari'de mavi ve sarı; 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da yeşil, sarı ve gri; 5 no'lu örnek Uzun Atlas'da sarı, kırmızı, mavi, pembe, turuncu, mor, yeşil, beyaz ve gri; 9 no'lu örnekler Uzun Atlas'da kırmızı, pembe, turuncu, sarı, beyaz, mavi ve gri renkler tercih edilmiştir.

Giysi yardımcı malzemelerinde 4 no'lu örnek Allı Entari'de lacivert, kırmızı, sarı ve siyah, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da lacivert, kırmızı ve siyah, 5 no'lu örnek Uzun Atlas'da kırmızı, sarı ve mavi; 9 no'lu örnekler Uzun Atlas'da kırmızı, sarı, mavi ve siyah renkleri tercih edilmiştir.

Sıkmalarda kullanılan kesim teknikleri ; beden kesimi, kol kesimi, yaka kesimi ve boy kesimi olarak üç başlık altında kümelenebilir.

İncelenen sıkmalarda, beden kesim tekniklerinde dokuz adet sıkmanın hepsi kruvaze kapamalı, arka orta kumaş katı, omuzlar dikişsiz ve beden kol evi düz kesimlidir. Sekiz örnekte etek ucunda daralan yarım beyik, bir örnekte etek ucunda sıfırlanan yarım beyik çalışılmıştır.

İncelenen sıkmalarda kol kesimi, dokuz örneğin hepsinde kol, kol evi düz kesimli, düz takma kol özelliğinde ve kol ucu yırtmaçlı çalışılmıştır

İncelenen sıkmalarda dokuz örneğin hepsinde “0” yaka kesimi üzerine katıntı çalışılmıştır.

Bulgulara göre boy kesimi dokuz örneğin hepsinde giysi model boyu ve kol boyu uzun çalışılmıştır.

İncelenen on şalvar örneğinin hepsi diz üzeri kuplu kesimli ve uçurluk ön orta yırtmaçlıdır. On şalvar örneğinin sekiz tanesinde ön ve arka orta kumaş katı, orta parça ağı dikişsiz, paçalar oyuntulu ve uçurluk yerleri beraber kesimli özelliklerine sahiptir. On şalvar örneğinin iki tanesinde ön ve arka orta kesikli, orta parça ağı dikişli, paça oyuntusuz ve uçurluk yeri ayrı parça kesimlidir. Bir şalvar örneğinde uçurluğun ön ve arka ortasına yırtmaç çalışılmıştır.

3C Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Kesim Teknikleri

Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Kesim Teknikleri beden, kol, yaka ve boy kesimi olarak incelenmiştir.

Beden kesim tekniklerinde 3 no'lu örnek Aksaya, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da arka orta kumaş katı, ön orta açık, omuz dikişsiz, beden kol evi düz kesimlidir. 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu göğüs itibariyle kruvaze kapamalıdır. 3 no'lu örnek Aksaya'da kapama bulunmamaktadır. 3 no'lu örnek Aksaya, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu örneklerinin üçünde de kol altında geniş başlayıp etek ucunda daralan yarım beyik çalışılmıştır.

Kol kesim teknikleri 3 no'lu örnek Aksaya, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu örneklerinin hepsinde kol, kol evi düz kesimli ve düz takma koldur. 3 no'lu örnek Aksaya'da kol ağzı yırtmaçlıdır.

Yaka kesim teknikleri 3 no'lu örnek Aksaya'da "U" kesimli, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da "0" yaka kesimlidir.

Boy kesim teknikleri 3 no'lu örnek Aksaya, 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu örneklerinin hepsinde giysi model boyu kısa ve kol boyu uzun çalışılmıştır.

3D Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Kesim Teknikleri

Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Kesim Teknikleri beden, kol, yaka ve boy kesimi olarak incelenmiştir.

Beden kesim tekniklerinde 4 no'lu örnek Allı Entari, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda arka orta kumaş katı, ön orta açık, omuz dikişsiz, beden kol evi düz kesimlidir. 4 no'lu örnek Allı Entari, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslar göğüs itibariyle başlayıp etek ucuna doğru genişleyen kruvaze kapamalıdır. 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da kol altından etek ucuna doğru genişleyen tüm beyik; 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda kol altından etek ucuna doğru genişleyen yarım beyik çalışılmıştır. 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da etek ucunda yanlarda yırtmaç çalışılmıştır. Uzun Atlasların etek uçlarında yırtmaç çalışılmamıştır.

Kol kesim teknikleri 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da kol, kol evi düz kesimli, düz takma kol ve kol ucu yırtmaçlı çalışılmıştır. 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda kol, kol evi düz kesimli, düz takma kol çalışılmıştır. Uzun Atlaslarda yırtmaç çalışılmamıştır.

Yaka kesim teknikleri 4 no'lu örnek Allı Entari, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda "0" yaka kesimlidir.

Boy kesim teknikleri 4 no'lu örnek Allı Entari, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda giysi model boyları ve kol boyları uzun çalışılmıştır.

4A Sıkmalarda Kullanılan Dikim Teknikleri

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan sıkmalarda kullanılan dikim teknikleri Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo7		Sıkmalarda Kullanılan Dikim Teknikleri Döküm Tablosu									
Dikiş Teknikleri	Örnekler	Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9	Toplam
Makinede Düz Dikiş	Beden Dikişi ve Ön Kapamalar	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Kol Dikişi ve Yan Beyikler	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Kol Ağzı Pilisi ve Manşetler	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Yaka Katıntı Dikişi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Astar Parçalarının Birleşimi	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Astar ile Beden ve Kolu Birleştiren Dikişler	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9

İncelenen dokuz sıkma örneğinin hepsinde makinede düz dikiş tekniği kullanılmıştır. Makinede düz dikiş tekniği beden dikişi ve ön kapama dikişlerinde, kol dikişi ve yan beyiklerin dikiminde, kol ağzı pilisi ve manşet dikiminde, yaka katıntı dikişinde, astar parçalarının birleşiminde, astar ile beden ve kolu birleştiren dikişlerde kullanılmıştır.

4B Şalvarlarda Kullanılan Dikim Teknikleri

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan şalvarlarda kullanılan dikim teknikleri Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo8		Şalvarlarda Kullanılan Dikim Teknikleri Döküm Tablosu											
Dikiş Teknikleri			Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9A	Örnek 9B	Toplam
Kup Dikişi	El Dikişi	Oyulgama										X	1
	Makine Dikişi	Düz Dikiş	X	X	X	X	X	X	X	X	X		9
Paça Dikişi	El Dikişi	Oyulgama										X	1
	Makine Dikişi	Düz Dikiş	X	X		X	X	X	X	X	X		9
		Makine Nakışı			X								1
Uçurluk Dikişi	El Dikişi	Oyulgama										X	1
		Elde Makine										X	1
	Makine Dikişi	Düz Dikiş	X	X	X	X	X	X	X	X	X		9
Astar Dikişi	El Dikişi	Oyulgama										X	1
	Makine Dikişi	Düz Dikiş					X						1

Şalvarlarda kullanılan dikim teknikleri el dikişi ve makine dikişi olarak gruplandırılmıştır. El dikiş teknikleri, oyulgama dikişi ve elde makine dikişi şeklinde makine dikiş teknikleri ise makine nakışı ve düz dikiş olarak ikiye ayrılır.

Buna göre kup dikişlerinde bir örnekte oyulgama dikişi, dokuz örnekte makinede düz dikiş kullanılmıştır.

Paça dikişlerinde bir örnekte oyulgama dikişi, sekiz örnekte makinede düz dikiş ve bir örnekte makinede makine nakışı kullanılmıştır.

Uçkurluk dikişinde bir örnekte oyulgama dikişi, bir örnekte elde makine dikişi ve dokuz örnekte de makinede düz dikiş kullanılmıştır.

Astar Dikişinde bir örnekte oyulgama dikişi ve bir örnekte de makinede düz dikiş kullanılmıştır.

4C Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Dikim Teknikleri

Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnu'da kullanılan dikim teknikleri, el dikişi ve makine dikişi olarak iki grupta incelenebilir. El dikiş teknikleri oyulgama dikişi, elde makine dikişi ve çırpma dikişi; makine dikişi ise makinede düz dikiş tekniği olarak tespit edilmiştir.

Beden dikişi 3 no'lu örnek Aksaya'da oyulgama dikişi ve elde makine dikişi ile birleştirilmiştir. 6 No'lu örnek Kısa Atlas ve 7 No'lu örnek Kısa Kutnu'da beden dikimi ve ön kapamalar makinede düz dikiş ile birleştirilmiştir.

Kol Dikişi ve Yan Beyiklerde 3 no'lu örnek Aksaya'da oyulgama dikişi ve elde makine dikişi tercih edilmiştir. 6 No'lu örnek Kısa Atlas ve 7 No'lu örnek Kısa Kutnu'da makinede düz dikiş tercih edilmiştir.

Yaka Katıntısında 3 no'lu örnek Aksaya'da elde makine dikişi ve çırpma dikişi tercih edilmiştir. 6 No'lu örnek Kısa Atlas ve 7 No'lu örnek Kısa Kutnu örneklerinin yaka katıntılarında makinede düz dikiş tercih edilmiştir.

Giysilerin astarlanmasında 3 no'lu örnek Aksaya'da oyulgama dikişi kullanılmıştır. 6 No'lu örnek Kısa Atlas ve 7 No'lu örnek Kısa Kutnu örneklerinde makinede düz dikiş tercih edilmiştir.

4D Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Dikim Teknikleri

Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda kullanılan dikim teknikleri, el dikişi ve makine dikişi olarak iki grupta incelenebilir. El dikiş teknikleri oyulgama dikişi ve çırpma dikişi; makine dikişi ise makinede düz dikiş tekniği olarak tespit edilmiştir.

Beden dikimi ve Ön Kapama dikişlerinde 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da oyulgama dikişi, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda makinede düz dikiş yapılmıştır.

Tüm beyik ve Kol dikişlerinde 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da oyulgama dikişi kullanılmıştır. Kol Dikişi ve Yan Beyiklerde 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda makinede düz dikiş yapılmıştır.

Yaka katıntısında 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da oyulgama dikişi ve çırpma dikişi, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda makinede düz dikiş tercih edilmiştir.

Giysilerin astarlanmasında 4 no'lu örnek Allı Entari ve 8 no'lu örnek Uzun Kutnu'da oyulgama dikişi, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda makinede düz dikiş yapılmıştır.

5A Sıkmalarda Kullanılan Süsleme Teknikleri

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan sıkmalarda kullanılan süsleme teknikleri Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9		Sıkmalarda Kullanılan Süsleme Teknikleri Döküm Tablosu									
Süsleme Teknikleri	Örnekler	Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9	Toplam
		Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9	Toplam
Makine Dikişi	Katıntı Geçirme	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Üst dikiş	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Dalgalı Spor Dikiş	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Zig-Zag Dikiş	X							X		2

Sıkmalarda kullanılan süsleme teknikleri katıntı geçirme, makinede üst dikiş, makinede dalgalı spor dikiş ve makinede zig-zag dikiş olarak gruplandırılmıştır.

İncelenen sıkmalarda katıntı tekniği dokuz örneğin hepsinde tercih edilmiştir. Makinede düz dikiş ve makinede dalgalı spor dikiş tekniği ile süsleme de dokuz örneğin hepsinde tercih edilmiştir. Makinede zig-zag dikişi süsleme dikişi olarak iki örnekte tercih edilmiştir.

5B Şalvarlarda Kullanılan Süsleme Teknikleri

İncelenen on şalvar örneğinden iki tanesinde süsleme tekniği kullanılmıştır. Örnek 6, Örnek 7 ve Örnek 8 olmak üzere üç şalvar örneğinde kumaş desenleri süsleme olarak ele alındığından süsleme tekniği bulunmamaktadır. Örnek 1, Örnek 2, Örnek 3, Örnek 4 ve Örnek 9A’daki şalvar örneklerinde süsleme yapılmamıştır.

Örnek 5’de şalvar paçalarına gaytan yapılmış, gaytan şalvar paçalarına çırpma dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Şalvar uçkur uçlarını oluşturan etamin parça renkli ipliklerle işlenmiş. İşlemeler arasına pul ve boncuk tutturulmuş, uçkur uçlarına püskül geçirilmiştir.

Örnek 9B’de şalvar paçalarına gaytan yapılmış, gaytan şalvar paçalarına çırpma dikiş tekniği ile tutturulmuştur. Şalvar uçkurluğu renkli ipliklerle elde makine dikiş “gayma” tekniği kullanılarak düz dikiş, zig-zag dikiş ve tavuk bacağı motifleri ile süslenmiştir. Elde makine dikişi tekniği ile birlikte hristo teyeli “cıtme” tekniği uygulanmıştır.

5C Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Süsleme Teknikleri

3 no’lu örnek Aksaya’da süsleme tekniği olarak “gayma” tercih edilmiştir. Gayma yapılan ip ile giysinin ön ortasına, kol ucuna ve kol yırtmaçlarına “gaytan” örülüp çırpma dikişi ile giysiye tutturulmuştur.

6 no’lu örnek Kısa Atlas ve 7 no’lu örnek Kısa Kutnu’da süsleme tekniği olarak bir aplike tekniği olan “kertme” ve bir biye geçirme tekniği olan “katıntı” tercih edilmiştir.

6 no’lu örnek Kısa Atlas ve 7 no’lu örnek Kısa Kutnu’da kapama ile ön ortası birleşim yerlerine, kol ve beyiklerin beden ile birleşim yerlerine ön ve arka bedende üst dikiş yanına makinede dalgalı spor dikiş yapılmıştır.

5D Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Süsleme Teknikleri

4 no’lu örnek Allı Entari, 8 no’lu örnek Uzun Kutnu, 5 no’lu örnek ve 9 no’lu örnekler Uzun Atlaslarda “kertme” süsleme tekniği olarak tercih edilmiştir.

5 no’lu örnek ve 9 no’lu örnekler Uzun Atlaslarda “katıntı” süsleme tekniği olarak tercih edilmiştir.

9 no’lu örnekler Uzun Atlas’da kol ve beyiklerin beden ile birleşim yerlerine ön ve arka bedende üst dikiş yanına makinede zig-zag yapılmıştır.

4 no’lu örnek Allı Entari ve 8 no’lu örnek Uzun Kutnu’da “kertme” üzerine “gayma” tekniği tercih edilmiştir.

5 ve 9 no’lu örnekler Uzun Atlaslarda aplike tekniği ile tavuk bacağı yapılmıştır.

6A Sıkmalarda Kullanılan Süsleme Konuları

Karaali Kasabası geleneksel kadın giysileri içerisinde yer alan sıkmalarda kullanılan süsleme konuları Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10		Sıkmalarda Kullanılan Süsleme Konuları Döküm Tablosu									
Süsleme Konuları	Örnekler	Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9	Toplam
		Örnek 1	Örnek 2	Örnek 3	Örnek 4	Örnek 5	Örnek 6	Örnek 7	Örnek 8	Örnek 9	Toplam
Geometrik Bezeme	Düz Hat	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Dalgalı Hat	X	X	X	X	X	X	X	X	X	9
	Zig-Zag	X							X		2

İncelenen dokuz örneğin hepsinde geometrik bezemede düz hat ve dalgalı hat konu olarak seçilmiştir. 1 no’lu örnek ve 8 no’lu örneklerde bunlara ek olarak geometrik bezemede zig-zag motifi de konu olarak seçilmiştir.

6B Şalvarlarda Kullanılan Süsleme Konuları

Kumaş desenlerinin konu olarak ele alındığı 6 no'lu örnekte bitkisel bezemede çiçek ve yaprak; 7 no'lu örnekte bitkisel bezemede çiçek, yaprak ve kıvrımlı dal; 8 no'lu örnekte bitkisel bezemede lale ve yaprak motifleri konu olarak seçilmiştir.

İşleme tekniğinin kullanıldığı 5 no'lu örnekte bitkisel bezemede kıvrımlı dal, çiçek ve yaprak konuları motif olarak seçilmiştir.

9B örneğinde geometrik bezemede düz hat ve zig-zag konu olarak seçilmiştir. 9B örneğinde nesneli bezemede tavuk bacağı motifi konu olarak seçilmiştir.

6C Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda Kullanılan Süsleme Konuları

Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnu'da kullanılan süsleme konuları geometrik ve nesneli bezeme olarak gruplandırılabilir.

3 no'lu örnek Aksaya'da geometrik bezemede düz hat ve zig-zag konuları tercih edilmiştir. 6 no'lu örnek Kısa Atlas ve 7 no'lu örnek Kısa Kutnu'da geometrik bezemede üçgen motif tercih edilmiştir.

3 no'lu örnek Aksaya'da nesneli bezemede tavuk bacağı motifi konu olarak seçilmiştir.

6D Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda Kullanılan Süsleme Konuları

Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda kullanılan süsleme konuları geometrik ve nesneli bezeme olarak gruplandırılabilir.

4 no'lu örnek Allı Entari, 8 no'lu örnek Uzun Kutnu, 5 no'lu örnek ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda geometrik bezemede üçgen motif tercih edilmiştir.

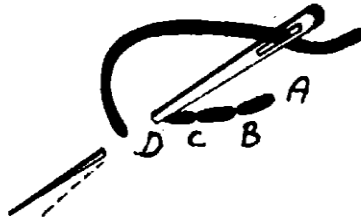
5 no'lu ve 9 no'lu örnekler Uzun Atlaslarda nesneli bezemede tavuk bacağı motifi tercih edilmiştir.

7.2. Konya İli Beyşehir İlçesi Karaali Kasabası Kadın Giysilerinde Kullanılan Dikiş ve Süsleme Teknikleri

Elde Makine Dikişi

İşlem Basamakları:

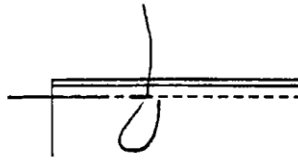
1. İpliği (A) noktasından tutturunuz
2. Sola doğru 4-5 iplik sayarak (B) noktasından çıkınız.
3. (A) noktasına batıp, makine dikişi büyüklüğünün iki katı kadar hesaplayarak (C) den çıkınız.
4. (B) noktasına batıp makine dikişi büyüklüğünün iki katı kadar (D) noktasından çıkınız.
5. İşlemleri tekrarlayarak devam ediniz (Eronç, 1984: 23).

Oyulgama Dikişi

İşlem Basamakları:

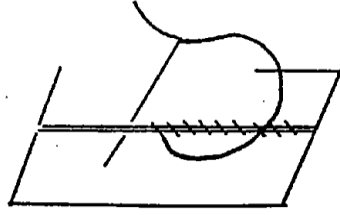
1. Dikilecek olan giyim parçalarını üst üste iğneleyiniz.
2. Dikilecek yere göre dikiş paylarını içe katlayınız veya açılı bırakınız.
3. İğneyi bir alt bir üst olmak üzere batırarak dikişi sağlayınız (Küçükosmanoğlu, 1992: 96).

Çırpma Dikişi

İşlem Basamakları:

1. Giyimin dikilecek olan kısımlarının paylarını içe katlayarak karşılıklı teyelleyiniz.
2. İğneyi ve ipliği verev tutarak dikişe başlayınız.
3. İki iplik atlayarak dikişe devam ediniz (Elibol, 1992: 80).

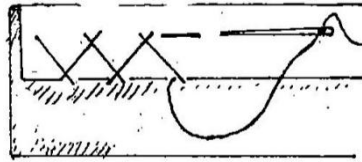

Hristo Teyeli:

Basit süslemelerde, etek kıvrırma payının ve pantolon paçası baskılarında kullanılır.

İşlem Basamakları:

1. Baskı yapılacak şekilde giysinin kıvrırma payını teyelleyiniz veya iğneleyiniz.
2. İğneye iplik geçirerek düğümleyiniz.
3. Soldan sağa doğru zikzak şeklinde teyelleyiniz (A.Sever, 1988: 85).

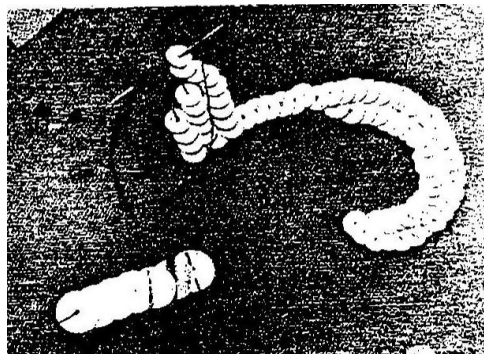
Katıntı:

İşlem Basamakları:

1. Kumaşın verevinden 2 cm. genişliğinde parçalar kesilir.
2. Parçalar genişlik 1 cm. olacak şekilde ikiye katlanır ve ütülenir.
3. Katıntı yapılacak yerlerde kumaşlar yüz yüze bakacak şekilde üst üste konup iki kumaş arasına katıntı yerleştirilerek tek seferde dikilir.
4. Dikim işleminden sonra katıntı istenen yöne yatırılır ve kenarında makine dikişi yapılır (Kebiz Issı).

Pul Dikişi (Yan Yana):

1. İğneye geçirilmiş ipliği, kumaşın tersine tutturunuz.
2. İğneyi kumaşın yüzüne çıkartınız.
3. Pulun yüzü üst tarafa gelecek biçimde iğneyi ortasından geçiriniz.
4. İğneyi, pulun sağından ve altından batırarak, bir buçuk pul genişliği kadar uzaklıktan kumaşın yüzüne çıkınız.
5. İkinci pulu iğneye geçiriniz.
6. İğneyi, birinci pulun ortasından batırarak, soldan bir pul genişliği uzaklıktan, kumaşın yüzüne çıkınız.
7. İşlemleri yineleyiniz (A.Sever, 1988: 139).

Kertme:

İşlem Basamakları:

1. Giyside kertme yapılacak yerin uzunluğuna göre 3-4 cm. kalınlığında kumaş kesilir.
2. Kesilen parçanın bir kenarına makasla 2 cm. genişliğinde aralıklar bırakılarak 1,5 cm. derinliğinde kesikler atılır.
3. Parçanın kesik atılmayan kenarı kumaşın tersinden süsleme yapılacak zemine yerleştirilerek 0.5 cm. den dikilir.
4. Tersinden dikilen parça çevrilir, 2 cm. aralıklarla atılan kesikler köşelerinden katlanarak üçgen şekiller oluşturulur.
5. Katlanarak üçgen şekiller oluşturulmuş kenar ve üçgen lerin tabanını oluşturan düz kenar 1mm. den zemine elde makine dikişi ya da makinede düz dikiş ile tutturulur (Kebiz Issı).

7.3. Sonuç

Bu bölümde elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

Karaali de süsleme nazar unsuru ön plana alınarak yapılmaktadır. Çocuklar için yapılan delmelerde de kullanılan süsleme malzemelerine dikkat edildiğinde mavi boncuk ve kurşun süslemesi de dikkati çekmektedir.

Araştırmalarda Türkmen oymak ve aşiretlerinde nazarlıklar çocukların giysilerinin yanı sıra beşik ve salıncaklarında da bulunabilmektedir. Nazarlıkta kullanılan Mavi boncuk: gözdeliğe, kurşun ise ‘cesarete’ işaret etmektedir (Yalman II, 1977: 118).

Karaali’de bebek külahlarında, örmelerde, çocuk bağlarında ve yorganlarında; kadın giyiminde özel günlerde tercih ettikleri baş örtüleri açlar destarlarda ve giyim aksesuarları olan kapak kuşaklarında süsleme malzemesi olarak en çok deniz kabukları, düğmeler ve gök boncuk kullanılmaktadır.

Deniz kabukları bazı Türkmen bölgelerinde şöyle yorumlanmaktadır: “Deniz kabukları canını sudan almıştır. Soyumuz su gibi aksın, Tanrı onu kurutmasın”. Türkmen giyim örneklerinde özellikle kemer süslemelerinde Karaali’de olduğu gibi bol miktarda deniz kabuğu ve iki delikli düğme, mavi boncuk kullanıldığı görülmüştür (Tansuğ, 1985: 46).

Tansuğ, Anadolu’da iki tür giyime dikkat çekmektedir. Biri tam kuplu, ilikli düğmeli atlı göçebe giyimi; diğeri yarı kuplu bağcıklı giyimdir (Tansuğ, 1997: 108). Karaali Kasabası kadın giyimine baktığımızda da bu iki tür giyim örneğini görmekteyiz.

Karaali Kasabası evlerinde bulunan geleneksel Türk kadın kıyafetleri içerisinde yirmi altı parça giysi örneği malzeme, renk, kesim, dikim, süsleme tekniği ve konusu yönünden değerlendirilip, ortaya çıkan bulgular sonuçlara şu şekilde yansımıştır:

İncelenen sıkma örneklerinin malzemesinde kullanılan kumaşlar içerisinde daha çok jarse kumaşın tercih edildiği görülmüştür. Şalvar örneklerinin malzemesinde kadife ağırlıklı kumaşların tercih edildiği görülmüştür. Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnu gibi özel gün giysilerinde kalın pamuklu dokuma, jarse kumaş ve kutnu kumaşlar kullanılmıştır. Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlas gibi özel gün giysilerinde de kutnu ve jarse kumaşlar tercih edilmiştir.

İncelenen Sıkma, Aksaya, Kısa Kutnu, Kısa Atlas, Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlasların astarlandığı, astarlamada ince pamuklu dokumaların tercih edildiği görülmüştür. Şalvarlardan ise özel gün giysisi olan Kutnu Şalvarın astarlandığı ve astarlamada kalın pamuklu dokumanın tercih edildiği görülmüştür.

Daha çok özel gün giysileri olan kutnu şalvarlarda, Kısa Atlas ve Uzun Atlaslarda, Kısa Kutnu ve Uzun Kutnulara süsleme malzemesi olarak çeşitli pul ve boncukların yanında deniz kabukları da kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre sıkma malzemelerinde en çok kırmızı, mavi ve yeşil renklerinin tercih edildiği görülmüştür. Şalvar malzemelerinde ise kırmızı, mavi ve yeşil renkleriyle birlikte bordo rengi de tercih edilmiştir. Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnuda beyaz, kırmızı ve yeşil renkleri tercih edilmiştir. Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlaslarda da kırmızı ve yeşil renklerin kullanıldığı görülmüştür.

Karaali Kasabasında gelin, üzerinde kırmızı sıkması ve yeşil atlası ile altında mavi iç şalvarı ve kırmızı, sarı renklerinde dış şalvarı ile başında al duvağı ile beyaz, mavi, pembe, sarı, yeşil, kırmızı ve turuncu olmak üzere yedi rengin sarkıtıldığı yedi katlı başlığı olan taggası ile tepesinde sarı, kırmızı, yeşil ve mavi renklerinde tüylerden oluşan tuğu ile tam bir renk cümbüşüdür.

Karaali kasabasında kullanılan giysi renklerine dikkat edildiğinde sarı, kırmızı, yeşil ve mavi gibi ana renkler dikkati çekmektedir. Her kültürün renklere yaklaşımı ve bir araya getirerek kullanımı farklılık göstermektedir. Türkiye Türkçesinde gök rengi bazen yeşil bazen de mavi anlamını ifade etmek için kullanılmıştır. Türk kökenli halklar Yeşili, dirilik, tazelik, gençlik; sarıyı, merkez, hükümlerlik;

kırmızıyı, tanrı, koruyucu ruh, ev, dirlik, bağımsızlık ve hürriyet şeklinde yorumlamışlardır (Genç, 1999: 1-6).

Pek çok Yörük aşiretinde kadınlar en çok kırmızı rengi tercih etmekle birlikte sarı, mavi ve yeşilin en canlı tonlarını kullanılmaktadırlar (Beşirli ve Erdal, 2008: 22).

Eski Türklerin en fazla beğendiği renk yeşil ve beyazdır. Kırmızının daha koyusu olan bordo Osmanlı İmparatorluğunun saltanat rengidir (Abalı, 2009: 198-199).

Özellikle sarı, kırmızı ve yeşil üçlüsünün hükümlerlik sembolü olarak sancaklarda bir arada kullanımı Selçuklularda ve Osmanlılarda da görülmüştür (Genç, 1999: 52-53).

“Kanın ve toprağın ifadesi olan kırmızı renk doğum ve doğurganlığın teminatıdır. “Al” duvak “al” şalvar gibi giyim parçalarında sıkça kullanılan bu renk “üremeyi”, sembolize etmiş ve üreyebilen varlığı kutsal kılmıştır. Karaali’de mavi rengi “gök” olarak adlandırılmaktadır. Gök göğün rengi olan mavidir. Gök renk, kutsal göğün olduğu kadar Tanrının da sembolüdür” (Şahin, 1999: 60-61).

Giysilerin kesim ve model özelliklerine bakıldığında sıkmaların kesimlerinde farklılık görülmemektedir. İncelenen sıkmaların hepsi model boyu ve kol boyu uzun, kol ucu yırtmaçlı, kruvaze kapamalı, yarım beyikli ve “0” yakalı çalışılmıştır.

Şalvar örneklerinin kesim teknikleri iki farklı şekilde yapılmıştır. Özel gün şalvarları olan kutnu şalvarlar hariç bütün şalvarlar diz üzeri kuplu, ağ dikişsiz ve paça oyuntulu çalışılmıştır. Kutnu şalvarlar ön orta kesikli, diz üzeri kuplu, ağ dikişli ve paçalar oyuntusuz çalışılmıştır.

Aksaya, Kısa Atlas ve Kısa Kutnu örneklerinin kesim özellikleri birbirine benzemektedir. Aksayanın farkı göğüs itibariyle başlayan kruvaze kapamalarının bulunmamasıdır. Yakalar “0” kesimli, model boyu ve kol boyu uzun, yarım beyikli modellerdir.

Allı Entari, Uzun Kutnu ve Uzun Atlas giysilerinin kesim teknikleri aynıdır. Göğüs itibariyle başlayan kruvaze kapamalar etek ucuna doğru genişlemektedir. Yakalar “0” kesimli, kol boyu ve model boyu uzun çalışılmıştır. Giysilerde etek ucuna doğru genişleyen beyikler çalışılmıştır. Allı Entari ve Uzun Kutnu’da tüm beyik çalışılmıştır.

Giysilerin dikiş teknikleri incelendiğinde sıkmalarda makinede düz dikiş, şalvarlarda makinede düz dikiş ve oyulgama dikişi kullanıldığı görülmüştür. Aksaya’da oyulgama, elde makine dikişi ve çırpma dikişi kullanılmıştır. Kısa Atlas ve Kısa Kutnulara makinede düz dikiş kullanılmıştır. Allı Entari ve Uzun Kutnu’da oyulgama ve çırpma dikişi kullanılmıştır. Uzun Atlaslarda makinede düz dikiş kullanılmıştır.

Sıkmaların aynı tekniklerle süslendiği görülmüştür. Süsleme tekniklerinde bütün örneklerde katıntı geçirme, üst dikiş ve dalgalı spor dikiş kullanılmıştır. Bazı örneklerde makinede zig-zag dikişi yapılmıştır. Şalvar örneklerinde kutnu şalvarlar haricindeki şalvarlarda süsleme tekniği kullanılmamıştır. Kutnu şalvarlar gaytan, gayma, citme ve pul boncuk tutturma teknikleri ile süslenmiştir. Aksaya’da gayma ve gaytan, Kısa Kutnu ve Kısa Atlaslarda katıntı, kertme, pul boncuk tutturma ve makinede spor dikiş teknikleri ile süslendiği görülmüştür. Allı Entari ve Uzun Kutnu’da kertme ve gayma teknikleri ile Uzun Atlaslarda kertme, katıntı ve pul boncuk tutturma teknikleri kullanıldığı görülmüştür.

Gayma adlı dikiş türüne Sabiha Tansuğ’un Türkmen Giyimi adlı çalışmasında da karşılaşılmıştır Aynı şekilde giysi süslemelerinde yapılan zig-zag aplike tekniği kertme olarak ifade edilmektedir (Tansuğ, 1985: 20-31).

Bulgulara göre süsleme konularında sıkmalarda geometrik bezeme, şalvarlarda bitkisel, nesneli ve geometrik bezeme tercih edilmiştir. Geometrik bezemede düz hat ve zig-zag motifleri; bitkisel bezemede çiçek, yaprak ve kıvrımlı dal motifleri; nesneli bezemede tavuk bacağı motifi konu olarak seçilmiştir.

Bulgulara göre Aksaya, Kısa Atlas, Kısa Kutnu ve Allı Entari, Uzun Atlas, Uzun Kutnu örneklerinde geometrik ve nesneli bezeme tercih edilmiştir. Geometrik bezemede zik-zag, nesneli bezemede tavuk bacağı motifi konu olarak seçilmiştir.

Karaali'de fes motiflerinde, fes çekilerinde, açlar dastar köşe süslemesinde, kapak kuşak kemer süslemesinde, aksaya, kısa kutnu ve kısa atlas, uzun kutnu ve uzun atlas, allı entari süslemelerinde zig-zag ve zig-zag formda düzenlenen üçgen motif kullanılmıştır. “Üçgen motifi, Çatalhöyük kalıntılarında ve Neolithik dönem kadın heykellerinde vardır. Çatalhöyük'te zincirleme zig-zag olarak görülür ve bereket, sağlık, kadınlık olarak yorumlanır” (Aktaran: Şahin, 1999: 65).

Süslemelerde bazı sıklmaların omuz başlarında, özel gün giysisi olan kutnu şalvarların uçkur ve uçkurluklarında, aksaya, kısa kutnu, kısa atlas, uzun kutnu ve uzun atlas giysi parçalarının yaka, kol ucu ya da etek ucu süslemelerinde tavuk bacağı diğer bir deyimle kaz ayağı motifi kullanılmıştır.

Sonuç olarak, Karaali Kasabası kadın giysilerinden seçilen giysi örneklerinin malzeme, renk, kesim, dikim ve süsleme özellikleri ile büyük oranda birbirlerine benzediği gözlemlenmiştir. Alt ve üst giyimde birbirine zıt renkler tercih edildiği tespit edilmiştir. Aynı şekilde kullanılan yardımcı malzemelerde de tercih edilen renkler giysiye zıt seçilmiştir. Aynı tür giysilerin kesim ve dikimlerinde farklılık görülmemektedir. Sadece özel gün şalvarları malzeme, kesim, dikim ve süsleme özellikleriyle farklılık göstermektedir. Süsleme özellikleri, üst giyim ve alt giyimde özel gün giysilerinde zengin malzemeler kullanıldığı tespit edilmiştir. Özel gün giysilerinin seçilen konu ve kompozisyonları da çeşitlilik göstermektedir.

ÖNERİLER

Konya ili, Beyşehir ilçesi Karaali Kasabası kadınlarının geleneksel giyim kuşam kültürü incelendiğinde şu önerilerde bulunulabilir:

Kasabada örnek bir köy evi müze haline getirilerek, ev tamamen Karaali geleneklerine göre döşenip bir odası gelin odası olarak hazırlanabilir. Oda içerisine baş düzeni, giysi ve aksesuarlarıyla bir manken gelin olarak hazırlanabilir. Evin odalarında sosyal konumlarına göre değişik yaş gruplarındaki insanların giysileri mankenler üzerinde sergilenebilir. Evin bir odası slayt ve video gösterimine ayrılarak ziyaretçilerin düğün geleneğini izlemesi sağlanabilir.

Kasaba halkının köken bilgileri, sosyal hayatları, ekonomik durumları ve kültürel değerlerine isteyen herkesin ulaşabileceği bir web sayfası düzenlenebilir.

Kasabada her yıl Türkmen Yörük şenliği düzenlenebilir. Şenliğe aynı geleneklere sahip topluluklar da davet edilerek kültürel paylaşım sağlanabilir.

Kadınların yöresel kıyafetler giydirilmiş oyuncak bebekler yapmaları sağlanabilir. Bebekler köy evi müzesinde, web sayfasında ve düzenlenen şenliklerde sergilenecek satılması sağlanabilir. Bu yöre kadınlarına ekonomik gelir sağlar.

Yöre kadınlarının sanatsal becerilerini gösterdikleri fesler, patikler ve çoraplar; zengin malzeme gerektiren giysi aksesuarları kapak kuşağı, alçar dastar, dokuma kuşak; ev tekstil ürünleri ve testi dıkası, çömlek ağzı (yarı) gibi süslemeli mutfak aksesuarları köy evi müzesinde, web sayfasında ve düzenlenen şenliklerde sergilenecek pazarlama amaçlı fırsatlar oluşturulabilir. Bu da yöre kadınlarına ekonomik gelir sağlar.

Karaali Kasabası el sanatları, ev tekstil ürünleri ve yemek kültürü gibi konulara da kaynaklık edebilecek niteliktedir. Bu alanlarda daha kapsamlı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Abalı, Nurullah. (2009). *Geleneksel ve Modernizm Açısından Kılık Kıyafet* (1. Baskı). İstanbul: İlke Yayıncılık.
- Altan, Bayram. (1995). *Nazar ve Büyü (Etkileri-Korunma Yolları)* (3.Baskı). İstanbul: Sahhaflar Kitap Sarayı.
- Altınışik, Necip. (1982). Bergama’da Türkmen Gelini Giyimi. *Türk Etnografya Dergisi*, XVII /1982, 135-143.
- Altanoğlu, B.Altan. (1999). *Düşüncenin Enerjiye Dönüşümü (Nazar-Göz Değmesi İnancı Etkileri ve Korunma Yolları)* . İstanbul: İnkılap Kitabevi Anka Basım.
- Altuntaş, Yener, Şahin, Yüksel ve Kahveci, Mücella (1993). *Sivas İli Halk Oyunları Kıyafetleri Teknik Çizimleri*. Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları:176. Maddi Kültür Dizisi: 8. Ankara: Ofset Repromat Matbaası.
- Berk, Ayrin. (2006). *Seçilmiş Örneklerden Bulgaristan ve Türk Geleneksel Giyisi Yapılarının ve Kumaşlarının Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Beşirli, Hayati ve Erdal, İbrahim (2008). *Osmanlı’dan Cumhuriyete Yörükler ve Türkmenler*. Ankara: Desen Ofset.
- Beşirli, Hayati ve Erdal, İbrahim (2007). *Anadolu’da Yörükler (Tarihi ve Sosyolojik İncelemeler)*. 1.Baskı. Ankara: Cem Web Ofset.
- Elibol, Mukaddes. (1992). Konya Müzelerinde ve Evlerinde Bulunan İşlik ve Şalvarlar, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Eronç, Perihan Y. (1984). *Orta Dereceli Kız Teknik Öğretim Okulları Giyim Süsleme Teknikleri*. Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara.
- Eröz, Mehmet. (1991). *Yörükler*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Baskı, Renk-İş Ofset.
- Fenercioğlu, Sevim (1973). *Türk İşlemelerinde Motifler* . Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.
- Genç, Reşat. 1999. *Türk İnanışları ile Milli Geleneklerinde Renkler ve Sarı, Kırmızı, Yeşil* , Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları 3.Baskı: Alp Ofset, Ankara.

- Gökçe, Nilüfer, Karaduman, Ayfer (Eylül 1998). Edirne’de Giyim-Kuşam. *Kültür ve Sanat, Sayı:39*, 69-72.
- Göktürk, Hilmi. 1979: *Anadolu’da oğuz boyları* (1.Baskı). İstanbul: Türk Matbaası yayınları.
- Gürsoy, A.Tahir. (2004). *Dünden Bugüne Giyim Kültürü ve Moda*. İstanbul: 1.Cilt. Ofset A.Ş.
- Halaçoğlu, Yusuf . (2009). *Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453 – 1650)*. Ankara: I. Cilt. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Halaçoğlu, Yusuf . (2009). *Anadolu’da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453 – 1650)*. Ankara: III. Cilt. Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kılınç, Nurgül. (2008). *Geleneksel Konya Giysileri*. Konya: Meltem Ofset.
- Kızıoğlu, Neriman Görgünay (1988). Anadolu Türkmen Kadın Giyimi. *Kültür ve Sanat, Sayı:4*, 41-44.
- Kızıoğlu, Neriman Görgünay (Haziran 1991). Anadolu Türkmen Kadınlarında Baş Süslemeleri. *Kültür ve Sanat, Sayı:10*, 21-23.
- Koçu, Reşat Ekrem. (1967). *Türk Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü*. Ankara: Sümerbank Yayınları.
- Koşay, Hamit.Z. (1956). Etnografya Müzesindeki Nazarlık, Muska ve Hamailer. *Türk Etnografya Dergisi*, 1/1956, 86-90.
- Küçükosmanoğlu, Şerife. (1992). *Konya Müzelerinde ve Evlerinde Bulunan Cepkenler*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Onuk, Taciser, Akpınarlı, Feriba (Mart 1997). El Sanatlarından Örnekler Karakeçili Türkmen Çorapları. *Kültür ve Sanat, Sayı:33*, 35-36.
- Ögel, Bahaeddin. (1991). *Türk Kültür Tarihine Giriş Türklerde Giyecek ve Süslenme (Göktürklerden Osmanlılara)*. Cilt: V. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları/638.
- Önder, Mehmet. (1962). Konya’da Kadın Giyimleri. *Türk Etnografya Dergisi*, IV/1962, 29-31.
- Özbel, Kenan (1976). *Türk Köylü Çorapları* . (1.Baskı). Türk İş Bankası kültür Yayınları 164. İstanbul: Apa Ofset.

- Özbel, Kenan (1949). *El Sanatları IV – Eski El İşlemeleri*. C.H.P. Halkevleri Bürosu. Kılavuz Kitapları- XII. Ulus Basımevi.
- Özder, Lale. (1999). *İç Anadolu Bölgesi Geleneksel Kadın Başlıkları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, Ekip Grafik.
- Özel, Mehmet (1992). *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Ankara: Türkiye Güzel Sanatları Geliştirme Vakfı Yayınları:1
- Öztürk, A.Osman (Mart 1997). Eskişehir’de Kullanılan Bir Nazarlık Çingil. *Kültür ve Sanat*, Sayı:33, 31-34.
- Öztürk, İsmail. (1977). Köylü El Sanatlarına Folklor Açısından Bakış ve Yenikent Köyünde Oya ve İşlemeler. *Türk Etnografya Dergisi*, XVI /1977, 35-125.
- Sakin, Orhan (2006). 16. *Yüzyılda Anadolu’da Türkmenler ve Yörükler* (1.Basım). İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- Sanal 1 (2010). http://tr.wikipedia.org/wiki/Karaali_Erişim_Tarihi_07/12/10
- Sanal 2(2010).<http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&ayn=bas&kelime=fermene>
Erişim Tarihi: 16/12/10
- Sanal 3 (2010). <http://www.osmanlicasozluk.net/osmanlica/18031-sozluk-FERMENE-anlam.html> Erişim Tarihi: 16/12/10
- Sever, Altunyuva, Şermin (1988). *Kadın Giyimi ve Temel Dikiş*. (1.Basım). Ankara.
- Şahin, Yüksel (1996). Konya-Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Örneğinde Köy Müzesi Oluşturulması Üzerine Bir Öneri. *I.Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri*. 22-23 Aralık 1994. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 282-284.
- Şahin, Yüksel (1997). Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Kadın Kıyafetleri. *V.Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Maddi Kültür Seksiyon Bildirileri*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 396-413.
- Şahin, Yüksel (1998). Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Çocuk Giyim Kuşamı. *II.Türk Halk Kültürü Araştırma Sonuçları Sempozyumu Bildirileri*. 16-18 Aralık. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 97-106.
- Şahin, Yüksel (1999). *Konya Beyşehir İlçesi Karaali Beldesi Kadın Giyim-Kuşam Geleneğindeki Sembolizm*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

- Tansuğ, Sabiha (1985). *Türkmen Giyimi*. İstanbul: Ak Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi:9.
- Tansuğ, Sabiha (1997). Anadolu Giysileri. *Antik Dekor Dergisi*, Sayı:39, 106-108.
- Tekel, Sıdıka. (1990). *İç Giyim*. Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi. Ankara.
- Türkay, Cevdet. (1979). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaâtlar*. İstanbul (1.Basım). Ana Neşriyat ve Dağıtım A.Ş.
- Türkoğlu, Sabahattin (2002). *Tarih Boyunca Anadolu'da Giyim-Kuşam* (Tarih Öncesi Çağlardan Osmanlı Devletine Kadar). (I). İstanbul: T.Garanti Bankası A.Ş.
- Yalman (Yalgın) II, Ali Rıza. (1977). *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı Yayınları:256, Milli Eğitim Basımevi 1.baskı, Ankara
- Yalman (Yalgın) I, Ali Rıza. (1993). *Cenupta Türkmen Oymakları II*, Kültür Bakanlığı Yayınları:256, Yazır Matbaacılık 2. baskı, Ankara
- Yavaş, Esra. (2009). *Çanakkale'nin Yenice İlçesi Evlerinde Bulunan Geleneksel Türk Kadın Kıyafetleri*, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Selçuk Üniversitesi. (2008). *Tez Hazırlama ve Yazma Kılavuzu*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KAYNAK KİŞİLER

- Bayram Saraç, 1960, İlkokul Mezunu.
- Osman Taylan, 1963, Yüksekokul Mezunu.
- Mustafa Issı, 1943, İlkokul Mezunu.
- Pakize Çetinok, 1969, İlkokul Mezunu.
- Kebiz Issı, 1960, İlkokul Mezunu.
- Hatice Erdoğan, 1981, İlkokul Mezunu.
- Kebiz Erdoğan, 1958, Okur-yazar değil.

EKLER**EK 1: Gözlem Fişi Örneği**

Örnek No:

Çizim No:

Fotoğraf No:

İnceleme Tarihi:

Cinsi:

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:
- b. Giyside Kullanılan Astar Kumaşı ve Rengi:
- c. Süslemede Kullanılan Malzeme ve Renkler:
- d. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:

Giysinin Model Özelliği ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:

- a. Beden Kesim Tekniği:
- b. Yaka Kesim Tekniği:
- c. Kol Kesim Tekniği:
- d. Ön Kapama ve Beyik Kesim Tekniği:

Giysinin Dikimi ile İlgili Teknik Bilgiler:

- a. Beden Dikimi ve Ön Kapama:
- b. Kol Dikimi ve Yan Beyikler:
- c. Yaka Dikimi:

Giysinin Astarlanması:

Giysinin Süsleme Özelliği:

- a. Süsleme Konusu
- b. Süslemede Biçimlendirme
- c. Süsleme Tekniği
- d. Süsleme Kompozisyonu

EK 2: Gözlem Fişi Örneği

Örnek No:

Çizim No:

Fotoğraf No:

İnceleme Tarihi:

Cinsi:

Giyside Kullanılan Malzemeler:

- a. Giyside Kullanılan Kumaş ve Renkler:
- b. Giyside Kullanılan Yardımcı Malzeme ve Renkler:

Giysinin Modeli ve Kesimi ile İlgili Bilgiler:**Dikiş Teknikleri ile İlgili Bilgiler:**

- a. Paçaların Dikimi:
- b. Ağın Paçalarla Birleşimi ve Uçkurluk Dikimi:

Uçkurluk Bağı Hazırlama:**Giysinin Astarlanması ile İlgili Bilgiler:****Giysinin Süsleme Özellikleri:**

- a. Süsleme Konusu
- b. Süslemede Biçimlendirme
- c. Süsleme Tekniği
- d. Süsleme Kompozisyonu